

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Učitelství náboženství pro základní školy a Katechetika

Činnost sester dominikánek v Jesenci
v letech 1933–1974

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma, Ph. D.

Olomouc 2019

Bc. Anna Burgetová

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 17. dubna 2019

Obsah

Úvod.....	5
1. Jesenec a jeho stručná charakteristika	6
2. Česká kongregace sester dominikánek.....	13
3. Činnost sester dominikánek v Jesenci	17
Zakoupení zámku a založení konventu v Jesenci	17
3.1. Činnost do 2. světové války	18
3.1.1. Adaptace zámku.....	18
3.1.2. Finanční situace ústavu.....	21
3.1.3. Hudební škola	21
3.1.4. Kurzy pro kuchařky a hospodyně	21
3.1.5. Zaopatřovací ústav sv. Liboria pro zestárlé a práce neschopné ženy	22
3.1.6. Prázdninové tábory dětí	24
3.1.7. Pobyt dětí z evakuovaných rodin	26
3.1.8. Exercicie	26
3.2. Činnost během 2. světové války	26
3.2.1. Rozvoj zaopatřovacího ústavu.....	26
3.2.2. Prázdninové tábory dětí	27
3.2.3. Zotavená děti z evakuovaných rodin	28
3.2.4. Exercicie v ústavu.....	28
3.2.5. Plánované budování oratoře	29
3.2.6. Závěr války a první dny svobody	30
3.2.7. Finanční situace ústavu během války	32
3.3. Činnost po válce	32
3.3.1. Situace v zaopatřovacím ústavu	32
3.3.2. Budování a opravy	33
3.3.3. Finanční hospodaření ústavu	34
3.3.4. Inspekce v ústavu	35
3.3.5. Pouti ke sv. Liborioví.....	36
3.4. Vývoj v ústavu od roku 1948	36
3.4.1. Změna ve vedení ústavu i v postavení sester.....	36
3.4.2. Vestiař sester	37
3.4.3. Snaha o rozšíření hřbitova v Jesenci.....	37
3.4.4. Další události v padesátých letech dvacátého století.....	38
3.4.5. Kroky k zestátnění	39
3.4.6. Brigády ústavních chovanců.....	40

3.4.7. Pěstování léčivých rostlin.....	41
3.4.8. Zeleninová zahrada.....	42
3.4.9. Hospodář Jaroslav Goš.....	42
3.4.10. Opravy v ústavu a měnová reforma.....	43
3.4.11. Zájezdy a výstavy.....	44
3.4.12. Další vzdělávání sester.....	45
3.4.13. Různá omezení v ústavě.....	47
3.4.15. Ústav v proměnách svého názvu.....	47
3.4.16. Civilní správa ústavu.....	48
3.4.17. Omezování náboženské svobody i osobní svobody sester.....	49
3.4.18. Zánik jeseneckého konventu.....	53
3.5. Převorky v jeseneckém konventu.....	55
3.5.1. Irena Josefa Horáková (24. 2. 1888–9. 6. 1962).....	55
3.5.2. Siarda Marie Moudrá (14. 3. 1891–23. 7. 1985).....	55
3.5.3. Jarolína Hermína Tučová (3. 4. 1907–5. 6. 1989).....	56
3.5.4. Jona Dluhošová (3. 11. 1889–18. 1. 1972).....	57
3.5.5. Boromea Marie Davidová (8. 8. 1910–5. 9. 1996).....	57
3.5.6. Karla Božena Kelnerová (29. 6. 1900–21. 6. 1976).....	58
3.5.7. Eusebie Anna Nevřelová (4. 11. 1904–3. 10. 1986).....	59
3.5.8. Eva Marie Nejezová (18. 4. 1912–10. 4. 1969).....	59
3.5.9. Fidelis Marie Dobiášová (10. 5. 1911–24. 8. 2000).....	60
Závěr.....	62
Seznam použitých pramenů a literatury.....	63
Prameny.....	63
Literatura.....	64
Internetové zdroje.....	65
Seznam zkratk.....	67
Seznam příloh.....	68

Úvod

Ve své diplomové práci jsem se původně chtěla zabývat náboženskými dějinami Jesence, své rodné farnosti. Při vyhledávání dostupných pramenů jsem se ale dostala k archiváliím, jež slibovaly perspektivu věnovat se mnohem užšímu tématu náboženských dějin Jesence – dějinám jeseneckého konventu České kongregace sester dominikánek. S radostí jsem toto téma začala zpracovávat, protože ve svém dětství jsem v Jesenci sestry dominikánky vídávala a dobře si pamatuji, když ve svých osmi letech jsem se s nimi šla spolu se svými rodiči před jejich definitivním odchodem z Jesence rozloučit. Jenom z velké dálky ke mně jako k dítěti doléhala ta skutečnost, že sestry před lety koupily od mé babičky pole a les a že později můj táta hospodařil na polích, která musely sestry dát do nuceného nájmu.

Sestry dominikánky v době největšího rozmachu své kongregace působily na mnoha místech v naší zemi a za více než sto letů činnosti vykonaly mnoho dobrého ve společnosti i v církvi. Cílem této diplomové práce je zaměřit pozornost na jeden konkrétní filiální dům této kongregace a představit činnost sester v její náročnosti i kráse, všední každodennosti i pestrosti, publicitě i skrytosti.

Nejvíce archivních materiálů ke zpracování tématu jsem mohla čerpat z Archivu České kongregace sester dominikánek v Brně-Veverří, menší část materiálů byla k nahlédnutí ve Státním okresním archivu v Olomouci a Prostějově. K získávání informací týkajících se činnosti sester dominikánek v Jesenci jsem také využila metodu orální historie a mohla jsem ji aplikovat při práci se dvěma narátory.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se může čtenář seznámit se stručnou charakteristikou Jesence. Druhá je věnována stručným dějinám České kongregace sester dominikánek. Třetí, stěžejní kapitola, prezentuje rozmanitou činnost a život sester dominikánek v Jesenci.

Moje poděkování patří všem, kteří mi pomáhali při zpracování této práce. Děkuji především vedoucímu práce Mgr. Tomáši Parmovi, Ph.D., za ochotné odborné vedení, rady a pomoc. Velmi děkuji generální představené České kongregace sester dominikánek sestře Kristě Chládkové OP za ochotné poskytnutí archivních materiálů kongregace i vždy srdečné a rychlé sdělení dalších potřebných informací. Velmi chci také poděkovat členům mé nejbližší rodiny za trpělivost a pochopení, že vypracování této práce si vyžádalo mnoho mého času a sil.

1. Jesenec a jeho stručná charakteristika

Obec Jesenec je vzdálena 3 km severozápadně od Konice a svým počtem obyvatel se řadí mezi malé obce.¹ Rozkládá se v severovýchodním cípu Dražanské vrchoviny na pozvolna sklánějících se protilehlých svazích, mezi nimiž v údolí protéká říčka Jesenka. Nejstarší část vesnice se rozprostírá na jižním a jihovýchodním svahu Horky, což je příčinou její malebné polohy. Na protilehlém mírném svahu se nachází druhá část obce nazývaná Měrotín. Třetí část obce, která se rozkládá kolem silnice, se nazývá Drahy a část, která směřuje ke Konici, je pojmenována Špice. Název obce vznikl podle jasanů, lidově nazývaných „jeseně“, které rostly v místech, kde majitel pozemků hledal místo pro osídlení.²

Nejstarší písemná zpráva o Jesenci v zemských deskách olomouckých je z roku 1351, což jej řadí mezi nejstarší obce na Konicku.³ Do roku 1618, tedy téměř čtyři století, náležel Jesenec ke konickému panství a byl součástí majetku několika moravských panských rodů.⁴ Po smrti nejstaršího ze čtyř bratří Švábenských Aleše dostal v roce 1618 jesenecký díl jeho bratr Kryštof. Po smrti jeho bratra Jindřicha mu připadl i díl březský. Tak bylo utvořeno samostatné jesenecké panství, které zahrnovalo Jesenec s tvrzí a dvorem, Dzbel, Ladín, Březsko s tvrzí, dvorem a ovčírnou a Ponikev.⁵ V roce 1629 se Kryštof ze Švábenic oženil s Annou Veronikou Bítovskou ze Slavíkovíc a paní na Malenovicích a měl s ní dceru Johannu Františku. V roce 1649 postoupila dcera Jana Konického ze Švábenic Johanna Kateřina obec Ochoz s tvrzí a Klužínek Anně Veronice Bítovské za dlužnou částku 3 608 zlatých, kterou nemohla splatit. Takto zvětšené jesenecké panství převzala v roce 1657 od své matky Anny Veroniky Bítovské ve svých 33 letech její dcera z druhého manželství Zuzana Kateřina ze Zástřizl, která se provdala za Jana Bohuše Morkovského ze Zástřizl, pána na Boskovicích, a po její smrti zdědila také Malenovice.

Když byla Zuzana Kateřina ve svých 48 letech trápěna velikými bolestmi, prosila o uzdravení sv. Liboria, „zázračného lékaře vzývaného při potížích s ledvinovými a žlučovými

1 K. 31. prosinci 2017 měla obec Jesenec 286 obyvatel. Srov. Český statistický úřad, *Počet obyvatel v obcích České republiky k 31. 12. 2017* [on-line]. Praha, 22. 3. 2019 [cit. 11. 4. 2019]. Dostupné na [www: https://www.czso.cz](https://www.czso.cz)

2 Srov. *Státní okresní archiv v Prostějově*, fond Místní národní výbor Jesenec, nezpracovaný materiál, Kronika obce Jesenec 1963–1983, str. 11. Dále jen Kronika obce Jesenec 1963–1983.

3 Srov. Hosák Ladislav – Šrámek Rudolf, *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I*. Praha, Academia 1970, str. 356.

4 Konické panství i s Jesencem vlastnil panský rod Cholinských, rod pánů z Holštejna, Tovačovští z Cimburka a Švábenicové. Srov. Burian Bohumil, *Vlastivěda moravská II. Místopis. Konický okres*. Brno, Musejní spolek 1939, str. 56–59.

5 Obce Dzbel, Ladín a Březsko připomínány v roce stejně jako Jesenec v roce 1351, Ponikev v roce 1365. Srov. Hosák Ladislav, *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960*. Ostrava, Profil 1967, str. 251.

kameny a při nemocech pohybového ústrojí“.⁶ Slíbila, že pokud se uzdraví, postaví k jeho počtě v Jesenci kapli. Po svém uzdravení v roce 1673 slib splnila, když ještě téhož roku pod kopcem Horka nad pramenem, jemuž přičítala uzdravující sílu, nechala postavit poutní kapli.⁷ Aby podpořila věhlas nového poutního místa, založila při této kapli rovněž v roce 1673 paní také Bratrstvo sv. Liboria, jehož členové se scházeli každoročně vždy v sobotu a neděli po svátku svého patrona⁸ k hlavní výroční slavnosti bratrstva.⁹ Jak píše Vladimír Mañas, v druhé polovině 17. století bylo zakládání nových laických náboženských bratrstev účinným způsobem, jak zvýšit mezi věřícími popularitu nově založených poutních míst. A současně nejlepší vyhlídky na získání co největšího počtu členů měla bratrstva založená na poutních místech.¹⁰

Paní Zuzana Kateřina byla štedrá ke svým poddaným i k nové kapli sv. Liboria, kterou vybavila skvostně provedenou stříbrnou monstrancí, stříbrným pozlaceným ciboriem a stříbrným pozlaceným kalichem. Rovněž se zachovalo stříbrné kování k misálu a dva staré misály v kožené vazbě s letopočtem 1676, erbem rodu Zástřizlů a iniciálami Zuzany Kateřiny. Svou štedrost k poddaným například projevila, když Ponikvi darovala lesy v Bořinách, Obecnici, Rotky a Na skalkách.¹¹

Zuzana Kateřina rozdělila svůj rozsáhlý majetek v předposledním roce svého života poslední vůlí z roku 1690: Boskovice získal její třetí manžel, 27letý hrabě Walter František Xaver Anton Dietrichstein, Malenovice a Svatobořice převzali čtyři spoludědici. Jesenecké panství odkázala zábrdovické premonstrátské kanonii, aby z jeho výnosu byly postaveny a umělecky vyzdobeny nové poutní kostely ve Křtinách a v Jesenci.¹² Zábrdovický klášter byl zavázán vydržovat při kapli v Jesenci dva dobré zpovědníky své řehole, kteří by zde každý den sloužili mši a modlili se litanii k sv. Liborioví. Rovněž měli povinnost vést ze Křtin do

6 Suchánek Pavel –Šeferisová Loudová Michaela, *Zázraky sv. Liboria v Jesenci. Ke vztahu barokního obrazu a homiletiky*, Opuscula Historiae Artium 60 (2011), Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, str. 93.

7 Srov. tamtéž, str. 92.

8 Svátek sv. Libora připadá v kalendáři na 23. červenec.

9 Srov. Burian B., *Vlastivěda...*, str. 144.

10 Srov. Mañas Vladimír, *Náboženská bratrstva olomoucké (arci)diecéze do josefinských reforem*. [netištěná diplomová práce] Brno, Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 2003, str. 27. Ke zrušení bratrstva došlo 22. května 1783, kdy bylo dekretem zrušeno 260 moravských bratrstev a jejich celkový majetek 307 494 zlatých byl rovným dílem rozdělen školskému a chudinskému fondu. Srov. *tamtéž*, str. 37. K obnovení Bratrstva sv. Liboria došlo v roce 1872. Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 48.

11 Srov. Burian B., *Vlastivěda...*, str. 143.

12 Srov. *Moravský zemský archiv v Brně*, fond E 59 Premonstráti Zábrdovice, inv. č. 84, kart. 1. – Kavička Karel, *Poutní a farní chrám Páně Jména Panny Marie ve Křtinách*. Brno, Kartuziánské nakladatelství 2014, str. 28.

Jesence v den před svátkem sv. Liboria procesí a druhého dne sloužit rekviem za dárkyni, jejího manžela i dřívější majitele panství.¹³

Opat zábrdovické kanonie Engelbert Řehoř Hájek,¹⁴ který ve své době patřil mezi nejvzdělanější preláty,¹⁵ zahájil v Jesenci v roce 1708¹⁶ stavbu premonstrátské rezidence na místě bývalé tvrze. Projekt a stavbu zadal zřejmě Lukáši Glöckelovi a zamýšlel ji jako obydlí premonstrátských duchovních správců i úředníků jeseneckého statku, rovněž jako letní sídlo zábrdovických opatů. Stavba zámku, který je citlivě zasazen na úpatí Horky, byla dokončena v roce 1711. Jedná se o trojkřídlou jednopatrovou dvoutraktovou osově řešenou budovu, která se skládá z dlouhého hlavního křídla a z krátkých pravoúhle nasazených bočních křídel. Před zámkem je upraveno rovné, ne příliš široké prostranství, jež je podepřeno vysokou terasou s dvojitým šnekovitě zahnutým schodištěm. Uprostřed mezi schodištěm, v místě poutní kaple zbudované paní Zuzanou Kateřinou, je v terase vestavěna malá kaple sv. Liboria s pramenitou vodou, která vytéká z vápencové skály a byla jí přičítána uzdravující síla.¹⁷

Jakmile byla dokončena rezidence, opat Engelbert Hájek započal se stavbou kostela. V roce 1711 byl položen základní kámen, hrubá stavba byla dokončena v roce 1714, v době, kdy byl zábrdovickým opatem již Hugo Václav Bartlicius.¹⁸ Vnitřní výzdoba kostela se pak protáhla do dalších let.

Stavba kostela byla v minulosti připsána významnému českému architektu italského původu Janu Blažejí Santinimu-Aichlovi.¹⁹ protože se však stavba charakteru Santiniho díla podstatně vymyká, jeho autorství zpochybnil v roce 1994 přední znalec Santiniho díla, historik umění, profesor Mojmir Horyna a v roce 1997 historik architektury De Meyer Dirk. Mojmir Horyna a především Jiří Kroupa usoudili, že architektem byl některý z následovníků Giovanniho Pietra Tencally, jenž byl císařským architektem a na konci 17. století pracoval ve službách premonstrátské kanonie v Zábrdovicích.²⁰

Kostel sv. Liboria je barokní jednolodní stavba oválného půdorysu, jejíž podélná osa měří 27,14 metru a příčná osa 11,7 metru. Oválný půdorys je na jihovýchodě prodloužen kněžištěm a na severozápadní straně prostorem pro vstup do kostela a kůrem. K jihovýchodní

13 Srov. Kosík Marian Rudolf – Mílek Václav, *Osm století*. Brno, Kartuziánské nakladatelství 2009, str. 30–31.

14 Opatem zábrdovické premonstrátské kanonie byl v letech 1695–1712. Srov. *tamtéž*, str. 26.

15 Srov. *tamtéž*, str. 27.

16 V roce 1966, kdy prošel zámek generální rekonstrukcí, byl nalezen základní kámen stavby zámku s letopočtem 1708. Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 278.

17 *Státní okresní archiv v Prostějově*, fond Farní úřad Jesenec, Pamětní kniha farnosti Jesenec 1.

18 Opatem byl v letech 1712–1738. Srov. Kosík M. R. – Mílek V., *Osm století...*, str. 26.

19 Poprvé stavbu kostela v Jesenci Santinimu-Aichlovi připsal František M. Žampach v roce 1944. Srov. Suchánek P. – Šeferisová Loudová M., *Zázraky...*, str. 106.

20 Srov. *tamtéž*, str. 94.

obvodové zdi, v koutě sevřeném presbytářem a lodí, přiléhá sakristie. Klenba kostela spočívá na čtyřech mohutných pilířích posazených na zúžené části elipsy. Světlo do kostela proniká deseti vysoko položenými oválnými okny, v sakristii jsou prostá obdélníková okna. Kostel nemá hlavní věž, pravděpodobně byl takto citlivě navržen, aby vysoká průčelní zeď nenarušila dominantu kraje tvořenou nevysokým kopcem Horka.²¹

Rovněž malířská výzdoba kostela byla mylně připisována malíři Karlu Harringerovi. Ve skutečnosti Harringer namaloval pouze obrazy na čtyřech bočních oltářích, a to v době, kdy působil ještě ve Vídni. V původní podobě se dochoval pouze obraz sv. Barbory. Obraz sv. Norberta má moderní retuše²² a obrazy sv. Josefa a Panny Marie Křtinské, umístěné na bočních oltářích blíže k presbytáři, byly v 19. století přemalovány.²³

Hlavní oltář je barokním uměleckým dílem neznámého mistra a má podobu červeného baldachýnu rozhrnutého nad kamenným stolem oltáře. Na hlavním oltáři v prosklené skříňce nad svatostánkem je umístěn obraz sv. Liboria, pomocníka nemocných. Tento obraz pochází z osmdesátých let 17. století a za jeho autora je považován olomoucký malíř Antonín Martin Lublinský.²⁴ Nad baldachýnem oltáře je umístěn v monumentálním bohatě vyřezávaném rámu oltářní obraz sv. Liboria, přímluvce trpících. Tento obraz byl namalován v roce 1708 a jeho autorem je původem antverpský malíř Antonis Schoonjans.²⁵

Fresková výzdoba jeseneckého kostela je připisována o generaci mladšímu malíři Janu Michaelu Fissé, jehož otec, stejně jako Antonis Schoonjans, pocházel z Antverp.²⁶ Na klenbě kněžiště je zachycena nebeská sféra se symbolem Nejsvětější Trojice obklopeným anděly, na klenbě lodi kostela je namalován naprosto výjimečný cyklus scén ze života sv. Liboria odehrávajících se na pozadí sloupové architektury, která rámuje průhled do oblak s Bohem Otcem neseným anděly, k němuž putuje bíle oděná očištěná duše.²⁷

Z doby, kdy zábrdovičtí premonstráti vlastnili jesenecké panství, nacházejí se v Jesenci dvě sochy. Starší z nich je socha sv. Liboria z roku 1736, představující biskupa v pontifikálním rouchu s mitrou a berlou v levé ruce, zatímco pravou ruku pozvedá v žehnajícím gestu.²⁸ Původně stála vedle panské ohrady na dříví u studny pod čtyřmi lipami.

21 Srov. Samek Bohumil, *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha, Academia 1999, str. 55.

22 V roce 1964 byl přemalován malířem Vladimírem Teršem z Opavy za 11 300 Kčs. Podle kroniky obce se mělo jednat o restaurování obrazu. Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 211.

23 Srov. Suchánek P. – Šeferisová Loudová M., *Zázraky...*, str. 94.

24 Srov. *tamtéž*, str. 93.

25 Obraz přišel zábrdovický klášter na 174 zlatých. Srov. *tamtéž*, str. 94.

26 Srov. *tamtéž*, str. 95.

27 Srov. Samek B., *Umělecké památky...*, str. 57.

28 Srov. Suchánek Pavel, *K větší cti a slávě: Umění a mecenát opatů kláštera Hradisko v 18. století*. Brno, Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal a Masarykova univerzita, Filozofická fakulta – Seminář dějin a umění 2007, str. 177–178.

V roce 1834 byla obnovena a přenesena do středu obce ke křižovatce cest.²⁹ Naposled byla opravena v roce 1900 a je nyní umístěna pod terasou po pravé straně zámeckých schodů. Druhou sochou zhotovenou na objednávku zábrdovických premonstrátů v roce 1753 je socha sv. Jana Nepomuckého. Stávala před zámkem, v roce 1836 byla přenesena pod malý rybník uprostřed návsi.³⁰

Po zrušení zábrdovické kanonie 28. června 1784 Josefem II. zabral jesenecké panství stát a přidělil je nově zřízenému náboženskému fondu. Ten v Jesenci zřídil lokalii³¹ a lokální kaplanské místo.³² Prvním duchovním správcem se stal kněz ze zrušeného zábrdovického kláštera Antonín Štěrba, rodák z Jevíčka. Jako fara začala být v roce 1784 využívána panská budova, kterou vrchnost za tímto účelem postoupila. V přízemí fary byla v roce 1849 umístěna farní škola. K jesenecké lokalii i škole byly kromě Jesence přiděleny obce Dzbel, Ladín a Ponikev. Pro velký počet žáků byla mezi farou a budovou velkostatku v roce 1878 postavena nová škola a v přízemí fary byl v roce 1896 upraven byt pro nadučitele.³³

Jesenecké panství mělo být opět spojeno s konickým panstvím. Než k tomu však došlo, obdržel 10. září 1801 jesenecké panství jako dědičné vlastnictví zemský advokát v Brně František rytíř z Dietrichu za 48 909 zlatých. Ten však panství neudržel a v roce 1827 mu bylo ve veřejné dražbě prodáno. Za 34 110 zlatých je vydražil císařskokrálovský moravskoslezský fiskální adjunkt Jan Polanský. Když v roce 1840 zemřel, koupil statek od jeho manželky hrabě August Sylva Taroucca za 190 000 zlatých. Po pěti letech ale statek prodal za 182 000 zlatých Dr. Karlu Schrötterovi, olomouckému purkmistru. Nový majitel dal odstranit ze zámecké terasy sochy světců. Po jeho smrti zdědil statek syn Karel. Když v roce 1908 zemřel, zdědil panství jeho zeť rytíř Ferdinand Widmann a prodal je prostřednictvím Agrobanky ve Vídni dřevařské firmě Max Jokl a Leopold Zwillinger za 1 400 000 korun, která téměř vykácela všechny lesy, jež k panství patřily.³⁴ Během pozemkové reformy byl statek zabrán a přidělen osmnácti zájemcům, 202 hektarů lesa bylo prodáno Arcibiskupství olomouckému. Zbytek půdy s hospodářskými budovami byl prodán v roce 1934 manželům Macharáčkovým z Lutína, Terezínský dvůr se 160 měřicemi polí a luk koupili manželé Školendíkovi a zbytek byl rozprodán po malých částech místním obyvatelům. Z velkého jeseneckého panství tak

29 Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 9–10.

30 Srov. *tamtéž*, str. 10.

31 Lokalie je místní duchovní správa vykonávaná lokálním kaplanem.

32 Na farnost byl Jesenec povýšen v roce 1843. Srov. Burian B., *Vlastivěda...*, str. 149.

33 Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 51.

34 Srov. Hosák Ladislav, *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha, Academia 2004, reprint 1. vydání z roku 1938, str. 535.

zbyl pouze zchátralý zámek s přílehlým parkem o výměře 8,5 měřice.³⁵ V roce 1932 zámek koupily členky Družiny milosrdných sester III. řádu sv. Františka v Tovačově, jak je spolu s dalšími událostmi popsáno ve 3. kapitole této práce.

V roce 1851 bylo v obci ustaveno první obecní zastupitelstvo³⁶ a v roce 1869 byla v Jesenci založena Občanská záložna, která se těšila důvěře svých vkladatelů. V roce 1930 vzrostlo jmění záložny na 2 830 820 Kč, v roce 1931 měla záložna 467 členů.³⁷

V roce 1946 se ve škole v Jesenci uvolnil byt pro učitele, proto byl učitelský byt v přízemí fary přebudován a využit na kancelář MNV, knihovnu, matriční místnost a obřadní síň. Takto bylo přízemí fary využíváno až do roku 1975.³⁸ První patro fary bylo obýváno knězem do r. 1983, kdy zemřel jesenecký farář P. Blahoslav Navrátil. Od té doby je jesenecká farnost spravována exkurendo farářem z Konice a fara je nevyužitá a chátrá. Stejný osud potkal i budovy sousedního velkostatku a od roku 1976 i místní školu.

Jednotné zemědělské družstvo bylo v obci založeno začátkem roku 1953. Špatné hospodaření a osobní rozladění mezi družstevníky způsobily špatnou pracovní morálku a nechť ve společném hospodaření pokračovat, proto bylo družstevní hospodaření ukončeno ke konci téhož roku.³⁹ Na podzim roku 1957 bylo JZD v Jesenci založeno znovu⁴⁰ a udrželo se s nepříliš dobrými výsledky do konce roku 1964. Od začátku roku 1965 převzal hospodaření na jeseneckých polích Státní statek Brodek u Konice.⁴¹

Na pozemku, kde dříve stávala sokolovna a pošta, byl v roce 1975 svépomocí postaven kulturní dům.⁴² Od té doby je využíván nejen místními občany, ale slouží ke konání všech větších akcí v celém konickém mikroregionu. V roce 1987 byla ve vesnici vybudována rovněž nová požární zbrojnice.

Z jeseneckých rodáků je třeba jmenovat ThDr. Josefa Bomberu, který byl synem domkaře. Narodil se v roce 1870. Byl profesorem na kadetní škole v Brně-Králově Poli. Po říjnu 1918 se stal vojenským duchovním v československé armádě a v říjnu 1924 byl v emauzském kostele v Praze jako generální superior československé armády vysvěcen na biskupa.⁴³ Zemřel v lednu 1927 a jeho pohřeb se konal v Jesenci za velké účasti kněží i lidu.⁴⁴

35 Srov. Burian B., *Vlastivěda...*, str. 149–150.

36 Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 20.

37 Srov. *tamtéž*, str. 35–36.

38 Srov. *tamtéž*, str. 118, 362.

39 Srov. *tamtéž*, str. 142–143.

40 Srov. *tamtéž*, str. 165.

41 Srov. *tamtéž*, str. 275.

42 Srov. *tamtéž*, str. 367.

43 Srov. *tamtéž*, str. 76–77.

44 Srov. *tamtéž*, str. 80.

V jeseneckém kostele působil od prosince 1926 do září 1927 jako kaplan pozdější devátý českobudějovický biskup ThDr. Mons. Josef Hlouch. Narodil se v roce 1932 v Lipníku u Třebíče. Kněžské svěcení přijal v roce 1926 v Olomouci a biskupské v roce 1947. Od května 1950 byl komunistickým režimem internován ve své rezidenci v Českých Budějovicích, od března 1952 do června 1968 na různých místech mimo diecézi. Svého biskupského úřadu se mohl opět ujmout 9. června 1968. Zemřel 10. června 1972 v Českých Budějovicích na následky dlouhých výslechů a týrání. V březnu 2018 byla zahájena diecézní fáze procesu jeho blahořečení.⁴⁵

45 Srov. Biskupství českobudějovické, *Aktuality* [webové stránky Biskupství českobudějovického]. České Budějovice, datum zveřejnění neuvedeno [cit. 1. 4. 2018]. Dostupné na www: <https://www.bcb.cz/zacina-proces-blahoreceni-josefa-hloucha/>

2. Česká kongregace sester dominikánek

V 19. století vznikaly ženské kláštery III. řádu většinou z terciárek žijících ve světě. Nejinak tomu bylo také se založením Kongregace bl. Zdislavy sester III. řádu sv. Dominika. Některé členky III. řádu, které žily odděleně ve vesnicích více vzdálených od Olomouce, toužily vést společný život někde poblíž tohoto města, aby se mohly snáze účastnit řádových pobožností v dominikánském kostele. Se souhlasem tehdejšího olomouckého převora a ředitele III. řádu sv. Dominika P. Česlava Navrkala koupila v srpnu 1887 převorka III. řádu Cecilie Zemanová z Tršic, Františka Kameníčková z Nákla u Olomouce a Filoména Koutná z Lipňan u Přerova od manželů Souškových za 3 350 zlatých rakouské měny jednopatrovou domkařskou usedlost na okraji obce Řepčín u Olomouce. Po nezbytných vnitřních úpravách se v tomto útulku usadilo sedm sester III. řádu sv. Dominika, jež se pod vedením převorky Cecilie Zemanové věnovaly modlitbě a na živobytí si vydělávaly především šitím oděvů.

Po nějaké době si však některé z terciárek přály obléknout řeholní oděv. P. Česlav Navrkal tedy poslal několik terciárek k sestřám dominikánkám do Gleisdorfu ve Štýrsku, aby se po absolvování noviciátu a složení řeholních slibů vrátily zpět už jako první řeholnice dominikánky.

Převor olomouckého dominikánského kláštera P. Česlav Navrkal spolu s podpřevorem P. Ludvíkem Mandlem se ujali úkolu vybudovat v Řepčíně pro sestry dominikánky nový klášter, protože dosavadní jednopatrový útulek naprosto nedostačoval pro větší počet sester a vykonávání činnosti, která by je měla živit. V dubnu 1888 byla uzavřena s německým stavitelem Františkem Langrem smlouva o vybudování kláštera s přílehlou kaplí a ochrannou pro zanedbanou mládež, které se chtěly sestry terciářky v Řepčíně věnovat.⁴⁶

Stavba byla dokončena v lednu 1889 a 12. září 1889⁴⁷ byly do nového kláštera uvedeny čtyři sestry dominikánky, které přijely z Gleisdorfu: česká profesní sestra, jedna česká a jedna pomocná německá novicka a jejich představená Velebná Matka Rajmunda Jindrová. Začátky působení sester dominikánek v řepčínském klášteře byly velmi těžké, protože sestry měly nízké příjmy a žily ve velké chudobě.⁴⁸

Oproti původním plánům byl vlivem nového olomouckého dominikánského převora P. Angela Lubojackého zřízen v řepčínském klášteře penzionát pro dívky a soukromá trojtřídní obecná škola, v níž se vyučovalo v českém jazyce. O dva roky později, v červenci 1891, byla

46 Srov. Běhalová Jiřina, *Dějiny sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. Zdislavy s mateřincem v Olomouci-Řepčíně, 1. díl*. [strojopis] Jesenec, 1949, str. 25–27.

47 Tento den je považován za datum založení České kongregace sester dominikánek.

48 Srov. Běhalová J., *Dějiny...*, 1. díl, str. 74.

obecná škola rozšířena na pětitřídní.⁴⁹ Rovněž v červenci 1891 bylo rozhodnuto, že řepčinský klášter se stane také mateřincem české provincie sester dominikánek. To znamenalo, že přestal být jakkoli závislý na klášteře sester dominikánek v Gleisdorfu.⁵⁰

Během prvních deseti let působení sester dominikánek v Řepčíně podařilo se zde zřídit téměř všechny stupně dívčích škol. Sestry vedly mateřskou školu, obecnou i měšťanskou školu, dokonce i soukromý učitelský ústav.⁵¹

Průběh 1. světové války částečně omezil nebo zkomplikoval slibně se rozvíjející působení sester dominikánek na Moravě. Například ve školním roce 1914/1915 se stala soukromá obecná škola v řepčinském klášteře jedinou školou v Řepčíně, protože veřejná škola sloužila k ubytování ruských zajatců. Tak se v poměrně malých třídách klášterní školy ocitlo někdy až 70 žáků, dívek i chlapců.⁵²

Po válce se postupně mohla činnost sester opět rozvíjet a byly zakládány další filiální domy. V letech 1930–1936 dosáhla kongregace sester dominikánek vrcholu svého rozvoje. Pátá generální kapitula, která se konala 5. července 1936, podala přehled o činnosti kongregace, z něhož se dovídáme, že kongregace tehdy měla jedno gymnázium, jeden ústav pro vzdělávání učitelek literatury, jeden ústav pro vzdělávání učitelek domácích nauk, jeden ústav pro vzdělávání učitelek mateřských škol, dvě odborné školy pro ženská povolání, čtyři měšťanské školy, šest obecných škol, devět mateřských škol, tři pomocné školy, dvě školy pro kuchařky a hospodyně a osm kurzů téhož zaměření. Hudbě sestry vyučovaly na šesti svých školách a cizím řečem učily na třech školách.

Kromě této rozsáhlé učitelské činnosti působily sestry také v charitativních ústavech. Provozovaly deset sirotčinců, tři ústavy pro slabomyslné, jeden chudobinec, jeden zaopatřovací ústav, dva útulky pro zmrzačené dívky, jeden útulek pro opuštěné děti, tři prázdninové ozdravovny pro děti a jeden ústav pro slepé. Výchovu mladých dívek sestry zajišťovaly v šesti penzionátech. K 31. prosinci 1939 měla kongregace 462 sester.⁵³

Výčet ústavů, které sestry dominikánky provozovaly ve 20. a 30. letech dvacátého století svědčí o nezměrné horlivosti sester a také o dobré vnitřní stabilitě celé kongregace. Rozsáhlá činnost kongregace byla ale nečekaně narušena vypuknutím Druhé světové války.

49 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. KM2, Řepčín – kronika mateřince 1890–1914, str. 1.

50 Srov. Běhalová J., *Dějiny...*, 1. díl, str. 74.

51 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. KM2, Řepčín – kronika mateřince 1890–1914, str. 113.

52 Srov. Běhalová Jiřina, *Dějiny sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. Zdislavy s mateřincem v Olomouci-Řepčíně*, 2. díl. [strojopis] Jesenec, 1949, str. 43.

53 Srov. *tamtéž*, str. 112.

Hned na začátku okupace ztratila kongregace svůj filiální dům v Košicích a čtyři domy na území Sudet – v Šilperku, Opavě, Vlašovičkách a Klimkovicích.

Během 2. světové války značně poklesl počet chovank a postupně také ubýval řeholní dorost. V letech 1941 a 1942 byla uzavřena většina škol vedených sestrami a byly využity na německé vojenské lazarety. Sestrám zůstala pouze jednotřídka v Pržně a dvojtřídka v Liptále.⁵⁴ Sestry, které již dál nemohly vykonávat učitelskou činnost, musely se přeorientovat na ruční práci. Začaly zhotovovat úplety na malých stavech, vyráběly slaměné pantofle pro lazarety, tašky a dámské kabelky z lýka, ručně paličkované tašky, pletené košíčky i hračky pro děti. Tuto domácí výrobu sestrám zprostředkovávalo Výrobní ústředí řádových ústavů v Praze. Během války gestapo vyslýchalo a stíhalo několik sester. Jedna z nich, sestra Marie Dolanská, zemřela 8. prosince 1943 v koncentračním táboře v Ravensbrücku.⁵⁵

Až v poválečném období se mohly sestry opět vrátit ke vzdělávací a vychovatelské činnosti. Ale za necelé tři roky, po Únoru 1948, byly sestrám zestátněny všechny školy i další zařízení, jež sestry provozovaly, proto sestry vedly alespoň katecheze ve farnostech. Definitivní izolace sestry čekala v roce 1950, kdy se ocitly v permanentním domácím vězení. V roce 1951 byly sestry po malých skupinách postupně deportovány do továren v pohraničí. Činnost klášterů, které byly zaměřené na sociální služby (domovy důchodců, domovy pro mentálně postižené), komunistický režim nezrušil. Tato zařízení byla sice zestátněna, ale sestry v nich mohly pracovat dál, protože byl nedostatek civilního personálu, jenž by je nahradil. V letech 1954–1959 bylo devět sester vězněno, neboť údajně ohrožovaly komunistický režim náboženskou podvratnou činností.

Po propuštění z továren sestry dominikánky věnovaly svoje síly ve čtyřech oblastech: charitativní a zdravotnická služba v ústavech sociální péče, šití parament, výroba hostií a překladatelská a ediční práce, jež byla ale spojena v době totality s množstvím domovních prohlídek.

V červenci 1974, kdy se konala devátá volební generální kapitula, měla kongregace devět řeholních komunit: dva charitní domovy – v Broumově a Kadani; čtyři ústavy pro mentálně postižené – v Kokorách, Měděnci, Střelcích a Víceměřicích; dva domovy důchodců – v Buchlovicích a Opavě. Ve Křtinách zajišťovaly tři sestry provoz malé zotavovny, v Litoměřicích vykonávaly službu na biskupství a v semináři, v Jablonném vedly domácnost otcům dominikánům, vyučovaly náboženství, vykonávaly pečovatelskou a chrámovou službu.

54 Srov. *tamtéž*, str. 197.

55 Srov. Hnáťová Veronika, *Kongregace sester Dominikánek a její působení na Moravě mezi léty 1887 až 1945*. [netištěná diplomová práce] Brno, Katedra historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity 2009.

V letech 1981–1985 odvolala generální správa sestry ze čtyř domů: z ústavu sociální péče v Kokorách, Víceměřicích a Střelících a z Domova důchodců v Buchlovicích. Důvodem byl malý počet sester v produktivním věku – v červenci 1986 měla kongregace 153 sester, z toho bylo 135 sester v důchodovém věku. Zůstaly jen velké konventy spravované Českou katolickou charitou v Broumově a Kadani, v Litoměřicích konvent sedmnácti sester, které pracovaly v semináři a na biskupství, a malé domy o dvou až pěti sestřích v Brně, v Podivicích a v Jablonném v Podještědí.⁵⁶

Od roku 1950 do roku 1989 nesměly sestry přijímat dorost, což zapříčinilo značný úbytek sester a omezilo rozvoj kongregace.⁵⁷ Po roce 1989 opět postupně kongregace obnovuje vzdělávací a vychovatelskou činnost, kvůli níž byla založena. Od roku 1991 vedou sestry domov mládeže a Církevní střední školu pedagogickou a sociální v Bojkovicích. V Praze provozují domov mládeže, v Brně-Veverí vysokoškolskou dívčí kolej a v Brně-Židenicích ubytovnu pro studující nebo pracující ženy. Komunita v Olomouci poskytuje zázemí sestřím, které pracují nebo studují na Univerzitě Palackého, zejména na Cyrilometodějské teologické fakultě. Ve Střelících u Brna sestry pečují o své nejstarší spolusestry i další klienty. V Jablonném v Podještědí sestry zajišťují spolu s bratry dominikány provoz tamního poutního místa a duchovního centra pro rodiny. Od roku 2010 se věnují sestry pedagogické a pastorační činnosti také v Plzni.⁵⁸

56 Srov. Žáková Jana – Pálková Božislava, *Druhé padesátiletí České kongregace sester dominikánek 1939–1989*. [textový soubor Word] Brno 2003, str. 127, 129–130.

57 Srov. Česká kongregace sester dominikánek, *Historie* [webové stránky České kongregace sester dominikánek] Brno-Veverí, datum zveřejnění neuvedeno [cit. 18. 2. 2019]. Dostupné na [www: https://www.dominikanky.cz/historie-a-op-svetci/historie-dominikanek/](https://www.dominikanky.cz/historie-a-op-svetci/historie-dominikanek/)

58 Srov. Česká kongregace sester dominikánek, *Současnost* [webové stránky České kongregace sester dominikánek] Brno-Veverí, datum zveřejnění neuvedeno [cit. 18. 2. 2019]. Dostupné na [www: https://www.dominikanky.cz/zarizeni-a-sluzby/](https://www.dominikanky.cz/zarizeni-a-sluzby/)

3. Činnost sester dominikánek v Jesenci

Jeseneckému faráři P. Ludvíku Žváčkovi se doneslo, že zchátralý jesenecký zámek, který s přílehlým parkem o rozloze 8,5 měřice zbyl z velkého jeseneckého panství, chce pro svoje účely koupit tělovýchovná jednota Sokol. Snažil se předejít tomu, aby se v těsném sousedství kostela usadil protinábožensky orientovaný spolek. O koupi zámku projevíly zájem členky Družiny milosrdných sester III. řádu sv. Františka v Tovačově, které chtěly v budově zřídit sirotčinec a starobinec. Zámek zakoupily 16. února 1932 za 250 000 Kč. Část ceny, 100 000 Kč, zaplatily tři členky družiny a tři další ženy, když na koupi věnovaly svoje jmění, a na 150 000 Kč si vzaly hypoteční půjčku u Obecní spořitelny v Konici.⁵⁹

Až po uskutečnění koupě členky družiny zjistily, jak byly ošizeny. Budova zámku vyžadovala velké výdaje na generální rekonstrukci, na niž už neměly finanční prostředky. Opravily si tedy několik místností, aby tam mohly bydlet. Protože už neměly žádné prostředky ani na amortizaci půjčky a hrozilo zabavení budovy v exekuční dražbě, začaly hledat řešení. Když nebylo možné realizovat původní záměr založit ústav pro sirotky a starobinec, družina se rozpadla. Zbyl pouze její ředitel P. Ludvík Žváček a jednatelka Albína Kolářová. Ti jezdili často do mateřince sester dominikánek v Řepčíně a prosili, aby sestry zámek koupily. Při jedné rozmluvě dala Velebná Matka Augustina Stuchlá souhlas, že kongregace zámek v Jesenci koupí a ženy, které do koupě vložily své jmění, budou mít ve starobinci doživotně zajištěnou péči.⁶⁰

Zakoupení zámku a založení konventu v Jesenci

Dne 18. května 1933 byla u JUDr. Rudolfa Milera, advokáta v Konici, uzavřena smlouva o zakoupení zámku. Družinu III. řádu sv. Františka, která už prakticky neexistovala, zastupoval její ředitel P. Ludvík Žváček a jednatelka Albína Kolářová. Kongregaci sester dominikánek zastupovala Velebná Matka Augustina Stuchlá. Zámek byl koupen s inventářem a přílehlým parkem za 138 500 Kč.⁶¹ To byla částka, kterou v té době činil hypoteční úvěr. Kongregace na sebe vzala také povinnost udržovat faru a školní budovu v Jesenci a částečně vydržovat varhaníka při kostele sv. Liboria v Jesenci.⁶²

59 Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 89.

60 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. D9, Dějiny konventu v Jesenci [strojopis] str. 4. Dále jen Dějiny konventu v Jesenci.

61 Srov. *Kronika obce Jesenec 1963–1983*, str. 92.

62 Srov. *tamtéž*, str. 5.

Do nového filiálního domu v Jesenci přišly sestry III. řádu sv. Dominika z mateřince v Řepčíně 19. července 1933, v období největšího rozkvětu své kongregace, a jejich činnost se zde začala postupně rozvíjet, stejně jako na 24 dalších místech, kde v té době působily. Nelehký úkol budování nového filiálního domu na sebe vzaly první tři sestry: sestra Irena Horáková jako představená, sestra Radima Urbanová, učitelka vaření, a sestra Apolonie Hrabovská, ošetrovatelka. O měsíc později, 28. srpna, byla do Jesence asignována sestra Emanuela Dostálíková a na domácí práce sestra Roberta Hanáčková.

Generální představená Augustina Stuchlá 8. září 1933 požádala arcibiskupskou konzistoř o povolení k usazení sester v Jesenci, aby zde mohla kongregace založit zaopatřovací ústav pro chudé a zestárlé ženy. Dne 20. dubna 1934 obdržela odpověď: „Přípisem zemského úřadu bylo nám sděleno, že státní správa kultová dala souhlas ke zřízení filiálního domu v Jesenci, pod podmínkou, že personální stav tohoto nového domu nesmí nikdy překročit počet tří řeholnic a že řeholnice nebudou činit nároků ani na veřejnou dobročinnost, ani na podporu z veřejných fondů.“⁶³

3.1. Činnost do 2. světové války

3.1.1. Adaptace zámku

Nemovitost, která byla v roce 1932 koupěna Družinou milosrdných sester III. řádu sv. Františka za 250 000 Kč, byla v následujícím roce od ní odkoupena kongregací sester dominikánek za pouhých 138 750 Kč. Tato skutečnost neušla pozornosti Okresního finančního ředitelství v Olomouci. Proti kongregaci bylo zahájeno trestní poplatkové řízení pro podezření ze zkrácení převodních poplatků. Brzy po příchodu sester do Jesence v roce 1933 si vyžádal okresní úřad v Litovli pro potřeby zemského úřadu přezkoumání přiměřenosti kupní ceny zámku, kterou kongregace zaplatila. Odhad ceny zámku a přilehlých objektů provedl státní technik Vladimír Navrátil, stavitel v Morkovicích, který potvrdil, že cena, již kongregace za celý objekt i s lesním parkem zaplatila, odpovídá jeho skutečné hodnotě. Z jeho úředního zápisu se dovídáme, že „stropy předního traktu zámku, střecha s krytinami, okna na nádvoří, dvorní části půdní dlažby a části podlah – to je úplně shnilé a hrozí zhroucením, tedy je to úplně bezcenné. Stav kanalizace, záchodů a komínů je nedostatečný. V traktu sálu je úplně zničená půdní dlažba a zvětšené znehodnocení střechy.“⁶⁴

63 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. KD7B, Kronika konventu jesenského 1933–1974 [rukopis] str. 6. Dále jen Kronika konventu jesenského.

64 *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 12–13.

Sestry daly hned v roce 1933 prozatímně opravit některé pokoje, aby v nich bylo možné bydlet. Především bylo nutné zdvojení oken v prvním patře, aby byly pokoje obyvatelné přes zimu. Také se již začal svážet stavební materiál potřebný na opravy, které se budou provádět v příštím roce. Obětaví farníci z Jesence i ze Dzbele zdarma zapůjčili na dopravu materiálu své koňské potahy.

Adaptace zámku byla zahájena brzy na jaře 1934 pod odborným vedením a dohledem stavitele Vladimíra Navrátila z Morkovic a jeho bratra Antonína, který byl architektem. Během oprav byl dostatek ochotných pomocníků, vždy se sešlo 40–45 dělníků z Morkovic a z Jesence.

V prvním patře bylo omítnuto dvanáct pokojů a velký sál byl přestavěn na sedm pokojů. Nově byly zařízeny dvě koupelny a sociální zařízení. Ve dvou pokojích musely být vybudovány nové stropy a na chodbách byly opraveny stropy klenuté. Část půdy byla zabrána na vybudování tří malých pokojů a koupelny pro chovanky, rovněž bylo nutné postavit schodiště do druhého patra. Rozsáhlé opravy musely být provedeny také na půdě – byla zhotovena betonová podlaha, mnoho poškozených trámů a krovů bylo vyměněno a střecha byla pokryta pálenými taškami.

V přízemí byla zařízena nová kuchyně, byla vybavena sporákem s rozvodem teplé vody. Bylo také nutno vybudovat jídelnu pro chovanky a samostatnou jídelnu pro sestry, spižírnu a sklep, rovněž umývárnu nádobí. V jídelnách a v kuchyni byly do zdí zabudovány skříně na nádobí. V hale, v jídelnách a v pokojích ve druhém patře byly položeny parketové podlahy. Všechna stará jednoduchá okna byla nahrazena novými, dvojitými.

V celém objektu bylo zavedeno elektrické osvětlení a zařízení ústřední topení. Prostor na dostatečně velkou kotelnu se dvěma kotly musel být vylámán ve skále. Předposlední etapou vnitřních úprav bylo zavedení studené a teplé vody a nakonec byly všechny místnosti a chodby vymalovány.⁶⁵

Pak následovala venkovní renovace zámku. Celá budova byla nově omítnuta, fasáda a štukatérské práce musely být provedeny podle původního stylu, neboť Státní památkový ústav v Brně dohlížel na to, aby barokní styl zámku zůstal zachován. Dvojamenné schodiště před zámkem bylo opraveno, kvádry a ozdobné pískovcové koule byly očištěny. Interiér malé kaple sv. Liboria, vestavěné v přízemí terasy před zámkem, byl opraven a socha sv. Liboria, umístěná v této kapli, byla renovována. Z nařízení okresního úřadu byla studánka v kapli prohloubena o 1,5 metru, aby se získalo větší množství vody. Studna byla obezděna tak, aby

65 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 4, 6, 7, 8.

její okraj sahal 30 centimetrů nad okolní terén, a byla uzavřena poklopem. Nařízeným chemickým a bakteriologickým rozbořem vody z této studny bylo zjištěno, že se jedná o vodu naprosto nezávadnou, která může být používána jako pitná.⁶⁶

Po dokončení všech vnitřních i vnějších oprav mohl být filiální dům kongregace sester dominikánek v Jesenci vysvěcen. Tato radostná událost připadla na 16. červen 1935, kdy byl svátek Nejsvětější Trojice. „Světitelem byl superior kongregace P. Emilian Soukup OP, převor dominikánského kláštera v Olomouci, asistovali mu Dr. Silvestr Braitó OP a Dr. Reginald Dacík OP se dvěma kleriky. Zároveň jsme k nám uvítaly naši drahou Velebnou Matku Augustinu Stuchlou, generální představenou, která přijela z Řepčína v doprovodu ctihodné sestry Metodějky Dočkalové, asistentky a generální vikářky. V 9 hodin dopoledne měl P. Dr. Silvestr Braitó krátkou, ale krásnou přílehuou promluvu a po ní světitel slavnou mši svatou. Pěvecký a hudební sbor z Jesence – celkem 25 osob – zpíval a hrál slavnostní mši českou od Drahlovského. Po mši sv. ubíral se světitel s asistencí do ústavu špalířem družiček. Tam napřed posvětil na chodbě veliký nástěnný kříž, pak ostatní místnosti domu.“⁶⁷ Kolaudace adaptované budovy zámku a její nadstavby byla provedena pětičlennou komisí z okresního úřadu v Litovli 27. června 1935 a „její předseda, vrchní komisař Dr. Ferdinand Jabůrek, vyjádřil své úplné uspokojení písemným povolením k užívání ze dne 2. července 1935“.⁶⁸

Po ukončení adaptace zámecké budovy mohli obětaví dělníci začít pracovat na opravách Horního dvora. Byly to chlévy a obytné stavení v těsné blízkosti zámku zakoupené v roce 1935 kongregací k zajištění zásobování ústavu zemědělskými plodinami a masem. Bylo vymalováno obytné stavení, vybudován vodovod, chlévy byly upraveny pro dobytek a budovány odpadní kanály. V roce 1935 byla obytná budova omítnuta. Ze zakoupeného pole byla při hospodářství upravena velká ovocná a zelinářská zahrada, která musela být také oplocena. Sestry zakoupily dvě krávy, aby byl ústav zásoben mlékem. Generální představená setra Augustina Stuchlá obdarovala hospodářství sester v Jesenci párem koní i s postroji, vepřovým dobyt看em i drůbeží. Sestry si také pořídily nový včelín se čtrnácti úly a nastěhovaly tam včelstva, která dostaly z vyškovského konventu. O celé hospodářství se začal spolehlivě starat pan Jaroslav Goš.⁶⁹

V roce 1937 sestry koupily 24 měřic pole a 10 měřic lesa od paní Jiřiny Faltýnkové za výhodnou cenu 40 000 Kč. V roce 1939 darovali kongregaci pole o výměře jeden hektar manželé Kavkovi, kteří přišli do ústavu na dožití. Když přibývalo pole, mohly sestry chovat i

66 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 13–14.

67 *Kronika konventu jesenského*, str. 10.

68 *Tamtéž*, str. 11.

69 Srov. *tamtéž*, str. 31.

víc hovězího dobytka, aby byl ústav dostatečně zásoben mlékem. Do hospodářství byly zakoupeny také stroje potřebné na obdělávání půdy i další práci v hospodářství – „žací stroj, hrabačka plečky, kultivátor, pluhy, secí stroj, bryčka i sáně, ale také kravský postroj“.⁷⁰

3.1.2. Finanční situace ústavu

Po všech nutných opravách byly sestry dominikánky u soukromých osob a dvou peněžních ústavů zadluženy celkovou částkou 724 640 Kč. Již v listopadu 1933 žádaly prostřednictvím ministerstva školství a osvěty o finanční podporu na plánované nutné opravy objektu jeseneckého zámku. Zamítavou odpověď dostaly až v září 1934 s doporučením, aby svou žádost zkusily znovu podat v následujícím roce. Ale i žádost z roku 1935 byla zamítnuta. Až po třetí žádosti sester o subvenci Státní památkový ústav v Brně po předchozí kontrole provedení oprav povolil v říjnu 1937 první subvenci ve výši 10 000 Kč! Rovněž ministerstvo zdravotnictví štědře přispělo částkou 1 000 Kč ze zdravotní přírážky.⁷¹ Naštěstí nebyly sestry odkázány jen na pomoc státních institucí. Soukromí dárci byli mnohem štedřejší. V roce 1936 dary a sbírky vynesly 22 000 Kč, v následujícím roce asi 11 000 Kč. V několika následujících letech se součet darů pohyboval mezi částkami 15 000 Kč a 27 000 Kč.⁷²

3.1.3. Hudební škola

Po příchodu sestry Emanuely Dostálíkové, která byla učitelkou hudby, a zakoupení nového pianina otevřely sestry v září 1933 hudební školu, do níž se přihlásilo sedm žáků. O dva roky později bylo do hudební školy zapsáno již 15 žáků z Jesence i okolí. Pod vedením sester žáci uspořádali pro své rodiče a známé malou hudební akademii, aby předvedli, co už umějí. V roce 1937 navštěvovalo hudební školu deset žáků a jejich učitelkou byla sestra Siarda Moudrá.⁷³

3.1.4. Kurzy pro kuchařky a hospodyně

Hned v prvním roce svého působení v Jesenci sestry otevřely pětiměsíční kurzy pro kuchařky a hospodyně. Tyto kurzy probíhaly podle potřeby a zájmu také v dalších letech. Dívky se v kurzu učily vaření, šití a dalším dovednostem potřebným k dobrému vedení domácnosti a péče o rodinu.

⁷⁰ Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 19.

⁷¹ Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 25.

⁷² Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 26.

⁷³ Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 5, 15, 25.

3.1.5. Zaopatřovací ústav sv. Liboria pro zestárlé a práce neschopné ženy

Původní záměr kongregace sester dominikánek založit v Jesenci starobinec byl potvrzen 10. listopadu 1936, kdy Zemský úřad v Brně udělil povolení k provozu Zaopatřovacího ústavu sv. Liboria a současně schválil stanovy a domácí řád ústavu.

Při nástupu do ústavu každá chovanka podepsala Pamětní protokol, což byla smlouva o ústavní dohodě tohoto znění: „Slečna NN odevzdala dnes na hotovosti správě Zaopatřovacího ústavu v Jesenci do vlastnictví obnos ... Kč, za který se zavázala správa ústavu poskytovat jí doživotně ubytování a úplné stravování, a to snídani, přesnídávku, oběd, svačinu a večeři, jakož i lékařské ošetření a léky v případě těžké nemoci, kromě lázeňského ošetření.“⁷⁴

Dále se zavázala správa ústavu vystavit jmenované v případě úmrtí slušný pohřeb podle daných pokynů. V případě dožití v ústavu se chovanka zavázala, že svůj veškerý majetek, včetně nábytku, šatů a prádla, odevzdá správě ústavu jako odměnu za obsluhu v ústavě. V případě, že by chovanka chtěla předčasně vystoupit ze Zaopatřovacího ústavu v Jesenci, byla správa ústavu povinna vrátit jí uvedený obnos bezúročně. Tato částka byla však snížena o náhradu 25 Kč za každý den péče, jež jí byla v ústavu poskytnuta. Chovanka rovněž vzala na vědomí domácí řád ústavu a zavázala se jej zachovávat. V případě jeho porušení byla správa ústavu oprávněna sama zrušit dohodu o doživotním zaopatření a vrátit jí vklad za uvedených podmínek.⁷⁵

Domácí řád ústavu prikazoval, že všichni obyvatelé zaopatřovacího ústavu jsou povinni podrobit se všem nařízením představené a vyvarovat se všeho, čím by se porušovalo klidné a svorné soužití. K jídlu se musely chovanky dostavit v určenou dobu. Po večeři se nesměly chovanky bez dovolení vzdálit z ústavu. Onemocní-li některá chovanka, měla to ohlásit vedoucí, aby jí mohlo být poskytnuto potřebné ošetření. Pokud byly chovanky při síle, konaly bezplatně drobné domácí práce. Pokud by chovanka hrubě porušila domácí řád, může být potrestána i propuštěním z ústavu.

Úředně schválené stanovy vymezovaly účel ústavu: „Zaopatřovací ústav sv. Liboria v Jesenci, umístěný v celé budově bývalého zámku, je instituce věnující se dobročinným účelům, jejímž úkolem je péče ve všech směrech o ženy zestárlé, opuštěné, neschopné práce a odkázané na tělesnou a duševní pomoc.“⁷⁶

74 *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 20.

75 *Srov. tamtéž*, str. 21.

76 *Kronika konventu jesenského*, str. 4.

Ústav poskytoval svým chovankám celé zaopatření, a to za náhradu dle dohody, přičemž tato náhrada musela být použita jen ke krytí skutečných udržovacích a správních výloh a nákladů. Místo měsíčního platu podle dohody si mohly chovanky doživotní zaopatření zajistit složením určitého kapitálu ve prospěch ústavu. Hlavní podmínkou pro přijetí do ústavu byla opuštěnost a z ní plynoucí potřeba pomoci, skromnost a mírumilovnost. Chovanky byly povinny zachovávat domácí řád a varovat se všeho, co by porušilo klid a pokoj.

Ústav spravoval a vedl konvent sester dominikánek v Jesenci, respektive jeho představená s příslušnými řádovými orgány. Správa ústavu byly povinna pečovat, aby tento starobinec sloužil trvale dobročinnosti a aby se eventuálního výtěžku použilo k bezplatnému umístění nemajetných žadatelek.⁷⁷

Jak se dočteme v prvních stanovách, jimiž se sestry řídily prvních dvacet let trvání kongregace, bylo jejím posláním, „aby učíc a vychovávajíc mládež o spáse duší pracovala“.⁷⁸ Stanovy z roku 1909 zdůrazňují, že druhým účelem existence kongregace je „výchova a vyučování křesťanských dívek a dítek vůbec v duchu sv. Dominika“.⁷⁹ Stanovy kongregace, které byly platné od roku 1936, rozšiřují poslání sester dominikánek ještě o „činnost v charitativních ústavech“.⁸⁰ Ačkoli charitativní činnost sester dominikánek se stala posláním kongregace oficiálně podle stanov až od roku 1936, ve skutečnosti kongregace službu péče o potřebné, kromě původní vzdělávací a výchovné činnosti, vykonávala v několika svých ústavech již řadu let. Například sirotčinec sestry vedly od roku 1907 v Liptále, od roku 1914 v Morkovicích u Zdounek, od roku 1930 v Bojkovicích a od roku 1928 v Brně-Vídeňce, kde se také staraly o chudé děti. V roce 1914 sestry otevřely chorobinec v Předklášteří u Tišnova a v roce 1919 chudobinec ve Vyškově. V Brně-Chrlících dominikánky založily v roce 1922 ústav pro slepce a v roce 1927 v Brně-Jundrově ústav pro slepé děti.⁸¹ Z tohoto stručného a neúplného výčtu je patrné, že Zaopatřovací ústav sv. Liboria pro chudé a přestárle ženy v Jesenci, jenž byl sestrami založen, zdaleka nepatřil mezi první pečovatelské domy, které řeholnice provozovaly.

77 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 22.

78 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. 0365, Řehole a stanovy sester řádu sv. Dominika 1890 [strojopis]. Tyto stanovy byly stanovami Kongregace bl. Markéty Uherské a sestry dominikánky si je přivezly z Gleisdorfu. Srov. Běhalová J., *Dějiny... I. díl*, str. 31.

79 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. Z4St2, Stanovy kongregace sester blah. Zdislavy III. řádu sv. Dominika [strojopis] str. 139.

80 *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. Z4St3, *Stanovy sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. Zdislavy 1936* [strojopis] str. 25.

81 Srov. Hnátová V., *Kongregace sester Dominikánek...*, str. 64–85.

Jesenecký zámek už vlastně kupovaly od Družiny III. řádu sv. Františka s prvními dvěma chovankami, členkami této zaniklé družiny. K nim ještě v tomtéž roce přibyla slepá stařenka Františka Voháňková z Ponikve, která svým opatrovicím „odevzdala ušetřený kapitál 6 885 Kč a úrodu ze 6 měřic polí“. V závěru roku 1933 měly sestry ve svém ústavu devět chovaneček,⁸² v následujícím roce přišly čtyři ženy na doživotní péči⁸³ a v průběhu roku 1935 osm žen.⁸⁴ V roce 1936 přišly dvě další chovanky, ale také první chovanec Pavel Hrbáček, kterého byly sestry nucené ubytovat v hospodářské budově.⁸⁵ Ke konci roku 1938 sestry pečovaly již o 21 chovanku a dva chovance.⁸⁶

Zaopatřovací ústav sv. Liboria se postupně dostával také do povědomí jeseneckých poutníků k sv. Liboriově a dalších návštěvníků této vesnice. O svatoliborské pouti v roce 1934 byla slavnostně benedikována opravená socha sv. Libora ve vodní kapli, zabudované v terase před zámkem. Obřad vykonal P. Klement Žůrek Opraem z Bílska za asistence místního faráře P. Ludvíka Žváčka a P. Funka, faráře ze Šubířova. Sestry dominikánky, vedeny snahou rozšířit úctu k tomuto ochránci jeseneckého ústavu i celé farnosti a vyprosít si jeho ochranu a přímluvu do své další činnosti, daly razit aluminiové medailky s tímto světcem a nechaly vytisknout obrázky s kopií obrazu nad hlavním oltářem v jeseneckém kostele.⁸⁷

3.1.6. Prázdninové tábory dětí

V roce 1935 byl zámek v Jesenci opraven, ale jeho kapacita nebyla ještě plně chovankami obsazena. Sestry chtěly místnosti využít, proto se rozhodly, že budou organizovat prázdninové tábory dětí. Formou inzerátu v novinách nabídly možnost prázdninového pobytu na čerstvém vzduchu v lesnatém kraji Drahanské vrchoviny pro děti i dospělé. Brzy začaly přicházet přihlášky – první z Litovle, druhá z Pardubic, třetí ze Zlonic u Slaného... Během letních prázdnin v roce 1935 se v jeseneckém ústavu vystříдалo celkem 45 dětí a osm dospělých. Někteří zde pobývali celé prázdniny, jiní pouze několik dní. Osvěžení a odpočinek zde našli výletníci z Prahy, Brna, Ostravy, Prostějova, Poděbrad a dalších míst Čech a Moravy.⁸⁸

V roce 1936 byl prázdninový tábor zahájen 2. července zpívanou mší svatou. Pro velký počet přihlášených musely být uspořádány dva turnusy. V červenci přijelo do Jesence

82 Srov. *Kronika konventu jeseneckého*, str. 5.

83 Srov. *tamtéž*, str. 9.

84 Srov. *tamtéž*, str. 13.

85 Srov. *tamtéž*, str. 17.

86 Srov. *tamtéž*, str. 27, 31.

87 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 16.

88 Srov. *tamtéž*, str. 22.

55 dětí, v srpnu dvacet dětí a pět dospělých. Z mateřince v Řepčíně přijela na prázdninovou výpomoc sestra Blahomíra, profesorka němčiny, a sestra Eusebie, ošetrovatelka. Účastníci tábora už mohli počítat s programem, který byl pevně stanoven: „V táboře je oddělení pro dívky od 6 do 17 let a oddělení hochů od 6 do 14 let s pedagogickým vedením, sportovním programem a stálým dozorem. Denní poplatek za byt a stravu je odstupňován podle věku od 8 do 15 Kč. Chutná a vydatná strava se podává pětikrát denně. Táborový program je veselý a rozmanitý. Dopoledne na hřišti v rozsáhlém lesním parku sportovní hry, poučná četba aj., též konverzáce v češtině a němčině po skupinách i jednotlivě ve zvláštních hodinách. Odpoledne společné vycházky do okolních lesů. Jednou týdně celodenní výlety. Každého dne po obědě společná hodinka odpočinku. Na zvláštní přání se mohou děti učit hudbě na piano nebo na housle.“⁸⁹

Letní pobyty v roce 1937 začaly už v květnu a červnu, kdy přijely na dovolenou maminky s malými dětmi, aby pobýly na zdravém venkovském vzduchu. Na začátku července začaly přijíždět děti především z velkých měst. Prázdninový tábor byl zahájen mší svatou. Účastníci tábora se řídili přesně stanoveným programem. Každé ráno byli přítomni na mši svaté, pak následovaly hry na hřišti. Pokud si rodiče přáli, měly děti v programu tábora zařazené také opakování učební látky, zvláště němčiny, a procvičovaly hru na hudební nástroj. Odpoledne vyšly děti na vycházku do blízkých lesů. Jednou za týden byl naplánován celodenní výlet. Z Řepčína dostaly sestry na prázdninovou výpomoc sestru Eusebii a sestru Norbertu, kuchařku, a z brněnského konventu přijela na výpomoc při vaření sestra Honorie. Po duchovní stránce o děti na táboře pečoval P. Ambrož Svatoš OP, který pro ně pořádal od 27. do 30. července duchovní promluvy. Na dovolenou do jeseneckého ústavu přijely také ženy, zvláště učitelky a úřednice. Během prázdnin v roce 1937 se zde vystříдалo celkem 92 hostů.⁹⁰

V průběhu letních měsíců roku 1938 v Jesenci pobývalo celkem 120 hostů a všechna místa v zámku byla nepřetržitě obsazená. Na výpomoc přijela z Řepčína sestra Leonarda, profesorka německého jazyka. Nejvíce se děti těšily na celodenní výlety. Na žebřinových vozech se dostaly tehdy do Suchdola, podívaly se do nově objevených krápníkových jeskyní v Javoříčku, na hrad Bouzov a také k ochozské Kyselce. Autobusem jely na jednodenní zájezd do Sloupu, do Křtin a na Macochu. Na zpáteční cestě se zastavily na Plumlovské přehradě. Od 20. do 23. července měl pro děti i dospělé v jeseneckém ústavu promluvy P. Prokop Švach OP z Olomouce.⁹¹

89 *Kronika konventu jesenského*, str. 18.

90 *Srov. Dějiny konventu v Jesenci*, str. 23.

91 *Srov. Kronika konventu jesenského*, str. 29.

3.1.7. Pobyt dětí z evakuovaných rodin

Vzhledem k tomu, že kapacita Ústavu sv. Liboria v Jesenci nebyla plně využita, umístilo zde ministerstvo zdravotnictví a tělesné výchovy od 7. prosince 1938 za denní poplatek 12,40 Kč 30 dětí z evakuovaných rodin z prostějovského okresu. Na výpomoc k těmto dětem byla z řepčinského mateřince poslána sestra Adéla Čepicová. Děti trávily čas hrou, chodily na vycházky a taky hrály loutkové divadlo. Ke konci prosince byla do ústavu poslána ministerstvem zdravotnictví instruktorka spolu s lékařem MUDr. Urbánkem z Litovle. Po důkladné prohlídce podmínek, ve kterých děti žijí, vyjádřili svoji spokojenost s péčí, jež jim poskytována. Dětem měl tento ozdravný pobyt končit v lednu následujícího roku, ale nakonec odjížděly z Jesence až koncem února.⁹²

3.1.8. Exercicie

Kurz pro kuchařky a hospodyně měl v roce 1938 devět účastnic. Ve dnech 14.–18. března pro ně sestry dominikánky uspořádaly pětidenní exercicie, kterých se zúčastnily také dívky z farností a okolí. Exerciční promluvy pro 70 účastnic měl P. Norbert Bubeník, dominikán z Olomouce.

3.2. Činnost během 2. světové války

3.2.1. Rozvoj zaopatřovacího ústavu

V roce 1939 byli do jeseneckého ústavu přijati na doživotní péči manželé Kavkovi. Paní Františka za tři měsíce zemřela, ale pan Kavka zůstal v péči sester jako další chovanec. V roce 1940 přibyly do obytné budovy Horního dvora jiní dva chovanci, pan Hanáček a pan Čejka. Tito muži pomáhali podle svých sil při práci v hospodářství, a tak jim lépe ubíhal každý den pobytu v ústavu.

Ze Zaopatřovacího ústavu Milosrdných bratří v Brně, který zabralo německé vojsko, bylo 4. prosince 1942 do jeseneckého ústavu přemístěno 52 chovanců. Mezi nimi bylo 14 chovanců zcela odkázaných na cizí pomoc. Všichni tito chovanci byli do Jesence posláni bez jakéhokoli náhradního osobního i ložního prádla nebo obuvi. Sestrám se podařilo prostřednictvím úřadů tyto muže vybavit alespoň tím nejpotřebnějším. Protože sestry nebyly

⁹² Srov. *tamtéž*, str. 30.

schopné tak náhle zajistit dostatečnou péči o 52 nových chovanců, musely přijmout ošetřovatele bratra Silvestra Skotnicu z brněnského ústavu milosrdných bratří.⁹³

Přípisem Zemského úřadu v Brně bylo vedení ústavu informováno, že bylo jejich ústavu přiděleno 60 nadačních míst pro chovance, což obnášelo denní příspěvek 12 Kč na péči o ně. Pro financování péče to byla vydatná pomoc, i když nepokrývala všechny náklady spojené s celodenní péčí. Do konce srpna 1943 zemřelo dvanáct mužů přemístěných z Brna. Tato uprázdněná místa ihned zaplnili chovanci z jihlavského ústavu, které do Jesence přidělil Zemský úřad v Brně. Během roku 1943 bylo zemským úřadem takto postupně umístěno v jeseneckém ústavu 22 chovanců – 12 mužů a 10 žen. Dne 5. srpna 1945 bylo správě ústavu v Jesenci přípisem zemského národního výboru nařízeno, aby dojednala přesun chovanců z Jesence do Zemského chorobince v Jihlavě, protože jesenecký ústav je zařízen pouze k péči o zestárlé a opuštěné ženy a muži byli v Jesenci umístěni pouze nouzově po dobu války.⁹⁴ Přesto na poslední straně zápisů z roku 1945 v Kronice konventu jesenského čteme, že „v ústavě je 14 sester, 23 chovank, 29 chovanců a 3 služebné“.⁹⁵

3.2.2. Prázdninové tábory dětí

V prvním válečném roce přijeli také do jeseneckého ústavu letní hosté, mohlo jich ovšem být ubytováno méně, protože několik místností bylo obsazeno dětmi z rodin evakuovaných z pohraničí. V roce 1939 se tedy v Jesenci během letních prázdnin vystříдалo pouze 51 dětí a dospělých z celého protektorátu.⁹⁶ V roce 1940 využilo možnosti zotavení a pobytu v krásné přírodě Dražanské vrchoviny 48 dětí a dospělých.⁹⁷ Poslední zmínka o prázdninovém pobytu většího počtu dětí i dospělých je v roce 1941,⁹⁸ v následujícím roce zde prázdninoví hosté již nebyli. O prázdninách roku 1943 už byla veškerá volná místa k ubytování zaplněna chovanci přemístěnými ze Zapařovacího ústavu Milosrdných bratří v Brně. Ústav byl přeplněn, proto prázdninové tábory i dovolené dospělých v Jesenci definitivně skončily.

93 Srov. *tamtéž*, str. 47.

94 Srov. *tamtéž*, str. 53.

95 *Kronika konventu jesenského*, str. 74.

96 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 23.

97 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 38.

98 Srov. *tamtéž*, str. 43.

3.2.3. Zotavená děti z evakuovaných rodin

Z okresu Litovel, Přerov a Kroměříž bylo v jeseneckém zámku ubytováno od 1. dubna 1939 celkem 24 dětí. Během prvního měsíce byl jejich pobyt vyplněn pouze hrami a vycházkami, takže se děti zotavily. Od začátku května jim byl přidělen učitel, který je do konce června vyučoval. Od 1. do 28. srpna téhož roku k těmto dětem ještě přibylo 15 dětí přidělených od okresní péče z Konice a osm z Litovle.

Po tříměsíčním pobytu byly z ozdravovny propuštěny všechny děti kromě sedmi, k nimž brzy poslalo ministerstvo sociální péče dalších 21 ze židlochovického okresu. Když byly tyto děti odvolány, nastoupily hned další. Dne 6. října 1939 přijelo 71 dětí z okresů Místek, Valašské Meziříčí a Kroměříž. Na výpomoc byla přidělena diplomovaná ošetrovatelka sestra Irene Chrenková. Dětem se v Jesenci velmi dobře dařilo, za šest týdnů se zotavily.

V listopadu 1939 přijelo nových 46 dětí z Ostravska. Po šesti týdnech jim byl pobyt prodloužen o dalších šest týdnů. V Jesenci se jim dařilo velmi dobře, protože v prosinci napadl sníh, který vydržel až do jara. Děti si tedy mohly prožít krásnou zimu na venkově – s bruslením, sáňkováním i lyžováním. Do svých domovů se vracely koncem února. Začátkem dubna 1940 přijelo 44 dětí z okresu Brno-venkov. Jejich pobyt se prodloužil také na dvanáct týdnů.

Kromě péče o děti z evakuovaných rodin se v roce 1940 sestry věnovaly také vyvažovací polévkové akci. Národní pomoc v Konici přidělila potraviny ze sbírek a sestry po dobu čtyř měsíců vařily z těchto potravin každý den pro 25 dětí a 25 dospělých polévky.

Když skončil pobyt přidělených dětí, ústav nezůstal bez dětského smíchu. V květnu 1940 byly převzaty do ústavní péče čtyři děti Knížovy, které byly ve věku od čtyř do třinácti roků. Matka jim zemřela a otec musel docházet do práce. K nim přibyly v červenci čtyři děti Bedánovy. Otec a nevlastní matka odjeli do Německa na práci a odtud posílali na děti výchovné, ale příspěvky byly nepravidelné. Všechny děti si v ústavě zvykly, byly velmi hodné a spokojené.⁹⁹

3.2.4. Exercicie v ústavu

Farníci v Jesenci přivítali 15. srpna 1940 nového faráře P. Antonína Stískala, který se v pastoraci výrazně zaměřoval na práci s mládeží. Za několik měsíců se z jeho iniciativy konaly v ústavu exercicie pro mládež. Prvního turnusu se zúčastnilo téměř 60 hochů, v druhém

⁹⁹ Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 23, 24.

turnusu si vyslechlo přednášky P. Ferdinanda Nesrovnala, faráře z Biskupic, stejné množství dívek.

Sestrám dominikánkám působilo velkou starost, jak zabezpečit stravování tolika mladým lidem, když všechny potraviny byly během války pouze na lístky. Matky mladých exercitantů ale už před začátkem exercicií nosily do kláštera potřebné potraviny, takže sestry mohly z darovaných surovin nachystat potřebné jídlo všem účastníkům.

Od 1. do 19. července 1941 byly organizovány exercicie pro studenty středních škol. Zúčastnilo se jich 146 hochů a dívek. Přednášky pro hochy měl profesor reálného gymnázia v Jevíčku P. Reban a katecheta pan Kunický ze Zlína. Dívkám přednášel P. Prokop Švach z Olomouce.

V roce 1942 začal v ústavu první kurz exercicií již začátkem února a byl určen pro hochy. Pak následovalo dalších pět kurzů, jeden byl ještě určen pro hochy, dva pro dívky a po jednom pro muže a ženy. Přestože byla v každém kurzu kapacita 50 účastníků, ve skutečnosti přijelo vždy navíc dalších deset účastníků, kteří se tam ale také vešli. Exerčitátorem na všech kurzech byl P. Ferdinand Nesrovnal, farář v Biskupicích.¹⁰⁰ Rovněž exercicie konané v roce 1942 byly v dějinách tohoto ústavu poslední, neboť zaplněná kapacita ústavu to později už nedovolovala.

3.2.5. Plánované budování oratoře

V červnu 1940 začali jesenečtí farníci svázet materiál na opravu kostela. Protože si sestry velmi přály, aby mohly své denní modlitby vykonávat v kostele, naplánovaly si přístavbu oratoře ke kostelu ze zadní strany, od lesního parku.. Vchod do oratoře měl být z kněžiště. Ale kvůli neutěšené finanční situaci ústavu a nedostatku stavebního materiálu v době války nakonec tuto přístavbu odložily. Pouze nechaly probourat otvor pro okno a pro dveře, aby se při budování oratoře v opraveném kostele zase neprášilo. Otvory nechaly sestry zardít pouze na výšku cihly, takže v kostele vznikly výklenky. Tato stavební úprava kvůli plánované oratoři si vyžádala částku 5 000 Kč, kterou ochotně sestrám darovala Augusta Buriánová, učitelka ve výslužbě.¹⁰¹

Nové oratoře se v Jesenci sestry nikdy nedočkaly. V roce 1945 alespoň nechaly probourat ze spojovací chodby mezi kostelem a zámek vchod na kůr, a tam se modlily

100 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 23–24.

101 Srov. *tamtéž*, str. 38.

breviář.¹⁰² Výklenky, které už neměly dojít svého uplatnění, byly v roce 1972 na náklad sester zazděny.¹⁰³

3.2.6. Závěr války a první dny svobody

Temné výstřely děl, hukot letadel a detonace bomb ohlašovaly blížící se frontu. Řeholnice se v jeseneckém kostele střídaly při adoraci před svatostánkem po celé dny, aby prosily o ochranu a pomoc během následujících dní. Převorka Jarolíma Tučová sestrám připomínala, že „musíme prosit nejen za ochranu kongregace, ale i vesnice Jesenec s celým okolím právem po nás žádá, aby našimi modlitbami byla ochráněna“.¹⁰⁴

Protože byla očekávaná úplná evakuace Olomouce, přestěhovaly sestry mnoho věcí z řepčinského kláštera do Jesence. Rovněž pět sester z mateřince se začátkem dubna uchýlilo do klidného prostředí venkovského kláštera. Bylo také domluveno, že v případě potřeby se do Jesence přemístí zbývající sestry z Řepčína. Ke konci dubna ale byla zastavena doprava civilního obyvatelstva, takže další sestry už nemohly přijet.

V posledním dubnovém týdnu se zámek zachvíval až v základech. Ustavičný hukot letadel oznamoval zrychlený postup fronty. Proto byly připraveny kryty pro sestry i chovance. V klauzurním krytu byl připraven oltář se svatostánkem, kam by mohl kněz, kdyby hrozilo největší nebezpečí, přenést z kostela eucharistii.

Ke konci dubna byli v Jesenci ubytováni maďarští vojáci. Dne 1. května je vystřídali vojáci němečtí. Několikrát naléhavě žádali o ubytování i v zámku. Když se přesvědčili, že pro ně není volné místo, šli hledat ubytování jinam.

V neděli 6. května všichni cítili, že rozhodující chvíle se blíží. V noci ohnivý obzor výmluvně oznamoval strašné hrůzy války. V těchto napjatých chvílích někdo vyslovil obavu, že pokud by fronta došla až do Jesence, bránili by se Němci střelbou z oken výhodně položeného zámku. Rudá armáda by pak zámek považovala za skryš nepřítele, a podle toho by s ním také naložila. V nejtěžších chvílích dala sestra představená Jarolíma slib, že „zachráni-li Pán Bůh klášter se všemi obyvateli, kostel a celý Jesenec před hrůzami ničení a umírání, bude klášter nyní i v budoucnosti každý měsíc platit po jedné mši svaté ke cti sv. Josefa a Panny Marie. Také sestry budou denně z vděčnosti pozdravovat svého ochránce a přímluvce sv. Josefa trojnásobným »Vzpomeň...«.“¹⁰⁵

102 Srov. *tamtéž*, str. 73.

103 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 27.

104 *Kronika konventu jesenského*, str. 38.

105 *Tamtéž*, str. 66.

A skutečně, Jesenec byl ochráněn od válečných hrůz, jež ve všech budily velké obavy. Nepříznivé počasí a sněhové přeháňky bránily rychlému postupu a zabránily snad i násilnostem prchajících zbytků německé armády. Dne 7. května byl na německých vojácích ve vesnici patrný velký neklid. Kvapně se balili a chovancům z ústavu rozdávali papíry, sešity tužky a pera. „Když šla sestra představená zjistit, odkud to chovanci berou, Němci velkoryse mávli rukou, že dělají Ordnung.“¹⁰⁶ Neklid rostl mezi německými vojáky i 8. května. Část z nich odvážela různé zásoby do Fidlerovy skály za lesním parkem, tam polévali věci benzínem a zapalovali je. Mezi lidmi ve vesnici se už rozlétna zpráva, že zástupci německé armády podepsali kapitulaci. A ráno 9. května už byli všichni Němci z Jesence pryč a do vesnice dorazili vojáci Rudé armády. Mohli vstoupit bez boje, protože Němci před nimi utekli. Během dopoledne pak přijížděly další oddíly. Po krátkém odpočinku se vydaly dál pronásledovat nepřítele.¹⁰⁷

Následující den 10. května byl svátek Nanebevstoupení Páně. Jesenecký kostel se zaplnil do posledního místa a věřící vroucně děkovali, že konec války byl pro obyvatele Jesence bez utrpení bojů, krveprolití a hmotných škod. Slavnostní děkovné bohoslužby se však konaly až o svatodušních svátcích. Přestože silně přšelo, byl vesnicí uspořádán krásný průvod. Za zvuku hudby pochodovaly na slavné bohoslužby děti, mládež v krojích, hasiči, četnictvo a železničáři ve svých stejnokrojích. Všichni děkovali před oltářem sv. Liboria za vzácný dar svobody.¹⁰⁸

Děkovná pouť na Kalvárii u Jaroměřic se konala 5. července. Z jesenecké farnosti vyšel průvod s knězem a hudbou v počtu 350 účastníků. Také šest sester dominikánek se této pouti zúčastnilo. Poutníci šli lesními cestami asi tři hodiny. Před kostelem na kopci Kalvárie se konala slavná mše svatá za velké účasti lidu z celého okolí.¹⁰⁹

Ke konci května se život a činnost v ústavu začaly vracet do klidných kolejí. Válečné škody v Jesenci žádné nebyly, pouze úroda na některých polích byla zničena od dobytka, který tam asi čtrnáct dní zůstával, když ho s sebou hnala německá a po ní i Rudá armáda.¹¹⁰

Sestry z Řepčína, jež trávily v Jesenci pohnuté dny závěru války, se vrátily zpět, s nimi také bývalá generální představená kongregace a generální vikářka Augustina Stuchlá, která v jeseneckém klášteře pobývala ze zdravotních důvodů již od listopadu 1944.¹¹¹

106 *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 35.

107 Srov. *tamtéž*, str. 36.

108 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 67.

109 Srov. *tamtéž*, str. 69.

110 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 37.

111 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 68.

3.2.7. Finanční situace ústavu během války

V říjnu 1939 poslala správa ústavu žádost o stavební podporu na úhradu dluhů na ministerstvo veřejných prací. Tentokrát byly odpověď formou poskytnutých subvencí opravdu velkorysá, neboť v letech 1939–1945 činily subvence na uhrazení dluhů i péči poskytovanou ve starobinci celkem 537 505 Kč!

Ve válečném roce 1942 je zapsáno v pokladním deníku: „dary od soukromých osob 3 965 Kč, sbírky 91 030 Kč“.¹¹² V letech 1943 a 1944 činily finanční dary v každém roce kolem 20 000 Kč, v roce 1945 sestry mohly dluh způsobený opravami snížit o částku 24 000 Kč, jež jim byla poskytnuta štědrými dárci. Je obdivuhodné, že lidé v době okupace, v době nejistoty a nedostatku, kdy byly potraviny i oblečení na lístky, byli tak štedří a pozorní k nedostatku a potřebám sester a jejich charitativního díla.

3.3. Činnost po válce

3.3.1. Situace v zaopatřovacím ústavu

Až po ukončení války žádaly sestry Zemský národní výbor v Brně o přemístění chovanců do Zemského chudobince v Jihlavě. Dne 5. srpna došla z Brna kladná odpověď. Současně byla správa ústavu vybidnuta, aby přemístění dojednala přímo se jmenovaným chorobincem. Nakonec bylo dne 6. dubna 1946 přemístění osmnácti chovanců dojednáno s ústavem Milosrdných bratří v Letovicích a 27. dubna se také uskutečnilo na vlastní náklady jeseneckého ústavu. S každým mužem musely být předány osobní doklady, policejní odhláška, odhlášky ze zásobování, tabačenky, lístky na mýdlo a šatenky. Mnozí chovanci se těžko a se slzami v očích se sestrami loučili. Velmi litovali, že nemohou zbytek života prožít v Jesenci, kde se jim tolik líbilo. V ústavu potom zůstalo jen osm mužů, kteří pomáhali v hospodářství, na zahradě a při úklidu. Byli ubytováni v obytné budově Horního dvora.

Po přemístění chovanců do Letovic byly pokoje vymalovány a připraveny pro nové chovanky. Do ložnic byly dány nové postele s matracemi. Byly objednány už v květnu 1945, ale objednávka byly vyřízena až po válce, ovšem za téměř pětinasobně vyšší cenu. Za 60 postelí musel ústav zaplatit 75 520 Kč a za matrace 21 300 Kč.¹¹³

¹¹² *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 26.

¹¹³ Srov. *tamtéž*, str. 28.

3.3.2. Budování a opravy

Po válce vypracovalo vedení Zaopatřovacího ústavu sv. Liboria rozpočet stavebních a opravných prací na roky 1946–1950. Bylo naplánováno vybudování prádelny za 195 000 Kč, oprava ústředního topení, jež bylo dvě zimy mimo provoz, za 250 000 Kč, zakoupení strojů pro ústavní kuchyni za 30 000 Kč, vnitřní opravy budov za 80 000 Kč a další drobné investice v hodnotě 15 000 Kč. Předpokládané výdaje představovaly částku 570 000 Kč.

Okolnosti vyžadovaly přednostní zařízení nové prádelny. Dosud sestry praly všechno prádlo ručně, ale síly jim už nestačily a sestry byly námahou vysíleny. Rovněž chovanky, které s praním vypomáhaly, zestárly a brzy se při práci unavily. Prádelnu bylo nutné vybavit moderními stroji, aby se šetřily síly zaměstnanců.

Generální rada v Řepčíně schválila 8. srpna 1946 na budování nové prádelny rozpočet 195 000 Kč a současně povolila půjčku od Obecní spořitelny v Konici. Přestavba začala v říjnu téhož roku pod vedením stavitele Oldřicha Tylšara z Konice. Místo šesti malých vlhkých a tmavých pokojů, jejichž okna směřovala ke skalnaté stěně parku, byla budována prádelna se žehlírnou. Práce ale pokračovaly velmi pomalu, protože je vykonával pouze zedník a jeden dělník. Zvláště namáhavé a zdlouhavé bylo budování kanalizace, protože na vedení odpadu bylo nutné rozbít skálu ve dvoře. Zednické práce s vybudováním kanalizace a rozvodem elektřiny byly ukončeny až v závěru listopadu. Celková dostavba a vybavení prádelny a žehlírny potřebnými stroji se protáhlo až do září 1947.¹¹⁴

Jakmile se blížily práce na budování prádelny ke konci, žádalo vedení ústavu generální správu v Řepčíně o povolení vnějších a vnitřních úprav zámecké budovy. Současně sestry podaly žádost na ministerstvo sociální péče a zdravotnictví o poskytnutí podpory na tyto opravy. Generální rada opravy plánované v Jesenci schválila pod podmínkou, že tato adaptace bude uhrazena z žádané subvence.

Stavitel Oldřich Tylšar, jenž měl práce řídit, předložil rozpočet na venkovní i vnitřní opravy. Vnější opravy zahrnovaly otlučení zbývajících částí zpuchřelé omítky a odsekání rozpadajících se cihel, vyrovnání narušené ohradní zdi a obezdění cihlami s použitím cementové malty, rozebrání probořených schodů ke vchodu do zámku, zhotovení železobetonových stupňů, obložení schodů, obložení zdí ve vchodu umělým kamenem, přestříkání celé fasády vápennou maltou, oprava dlažby na terase a krycích desek nad ohradní zdí. Všechny tyto nutné práce měly být provedeny za 224 110 Kč. Vnitřní oprava budovy byla vyčíslena na 272 523,50 Kč a měla zahrnovat rozebrání vychozené kamenné dlažby v chodbě,

¹¹⁴ Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 78,79.

rozebrání shnilých parketových podlah, zapravení závad na zdivu, rozebrání dřevěných schodů do patra, vybudování betonového schodiště a obložení terasem, zhotovení šamotové dlažby, vymalování celé budovy, nátěry dveří a oken.¹¹⁵

V květnu 1947 začaly vnější adaptační práce opravou opěrných zdí. Všechny práce pokračovaly velmi pomalu, od května do října zde bylo zaměstnáno od tří do deseti dělníků. Oprava dvojramenného schodiště zabrala tři týdny a plně se jí věnovali tři cizí dělníci, kterým sestry zajišťovaly celodenní stravu i ubytování. „Celkový náklad na vnější opravu budovy činil 405 351,70 Kč, téměř dvojnásobek plánovaných výdajů. Vnitřní opravy byly zatím odloženy.“¹¹⁶

Aby mohly sestry vyrovnat staviteli účet za provedené práce, musely si znovu vypůjčit značný obnos. Naštěstí v listopadu 1947 obdržely z ministerstva sociální péče a zdravotnictví subvenci 400 000 Kč, proto mohly vypůjčené peníze ihned splatit. Placení dalších úroků by už bylo nad jejich finanční možnosti.

Různé opravy a úpravy sestry realizovaly také v hospodářství. Do stodoly byl zaveden elektrický proud, pro vepřový dobytek byl vybudován vepřín z poloviny místnosti na přípravu krmiva. V konírně byla na betonový podklad položena nová dřevěná podlaha a koupeny betonové žlaby. Celá oprava chlévů si vyžádala 23 443 Kč a za dalších 17 500 Kč byly pořízeny stroje potřebné na obdělávání půdy i práci v hospodářství.¹¹⁷

3.3.3. Finanční hospodaření ústavu

Jak je zaznamenáno v pokladním deníku, sestry si přivezly z Řepčína v roce 1933 základní kapitál 2 500 Kč. V Jesenci měly příjem z výuky hudby, organizování kurzů pro kuchařky a hospodyně, ze sbírek a darů. Příjem v prvním roce působení byl 14 920 Kč, vydání 14 723 Kč.

V roce 1934 uložily chovanky při přijetí do ústavu celkovou částku 103 500 Kč, z prázdninových táborů byl příjem 12 988 Kč. Splácela se hypotéka a dluhy s úroky 21 748 Kč. Za koupené hospodářství Horní dvůr bylo zapláceno 75 500 Kč a další poplatky byly ve výši 6 990 Kč.

V roce 1935 byl hypoteční dluh ve výši 162 920 Kč... A tak by bylo možné pokračovat rok za rokem. Sestry dluhy splácely, ale zároveň byly nuceny si další peníze půjčovat. V prvním poválečném roce byly sestry zadluženy částkou pouze 51 050 Kč. Pak se

115 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 41.

116 *Kronika konventu jesenského*, str. 84.

117 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 42.

ale opravoval zámek, pořizoval se nábytek a stroje. Přišla subvence – a mohlo se splácet. V letech 1946–1948 činily další subvence celkem 575 000 Kč. V těžkých poválečných letech na tom byl ústav po finanční stránce paradoxně mnohem lépe než před Druhou světovou válkou.¹¹⁸ Na konci roku 1947 zůstal pouze dluh u generální správy kongregace ve výši 102 239 Kč. V roce 1951 z něho zbývalo už jen 10 000 Kč, ale i tato částka byla co nejdříve sestrami uhrazena.¹¹⁹

3.3.4. Inspekce v ústavu

Řeholní sestry zaměstnané v jeseneckém ústavu byly svědomité a věrné v plnění svých řeholních i pracovních povinností. Proto je žádná kontrola nemohla zaskočit a usvědčit z nesvědomitosti a povrchnosti. O častých a nečekaných kontrolách se dočteme v záznamech konventní kroniky na mnoha místech.

Dne 1. dubna 1945 vykonali inspekci ústavu zástupci zemského úřadu vrchní rada Dr. Unger a zdravotní rada Dr. Sekanina v doprovodu okresního lékaře Dr. Spurného z Konice. Prohlédli si zařízení ústavu a byli velmi spokojeni s vedením ústavu i atmosférou, která v něm vládne. S velkou ochotou zodpověděli dotazy sester a dali také pokyny pro další činnost v ústavu.¹²⁰

Na výzvu ministerstva zdravotnictví přijel do ústavu 5. října 1946 opět Dr. Unger, aby zjistil hospodářskou situaci domu. S výsledky inspekce byl naprosto spokojen.¹²¹

V roce 1947 čekala sestry další kontrola ústavu ze zemského národního výboru, které se poněkud obávaly. Inspekci vykonal Bohumil Pavlák a hodnotil organizaci ústavu i jeho zařízení velmi kladně, rovněž slíbil od Zemského národního výboru v Brně všestrannou pomoc.¹²²

Dne 22. prosince 1948 přijela inspekce z Olomouce, aby zrevidovala všechny účty. Také 6. května 1949 se objevila kontrola znenadání. Když přišly sestry ráno ze mše svaté, již na ně v hale čekali členové hospodářské kontroly. Po provedení inspekce se divili, že všechny účty našli v naprostém pořádku, přestože přijeli neočekávaně.¹²³ U každého zápisu výsledku kontroly byla poznámka, že všechno bylo nalezeno v pořádku. Nečekané kontroly, které jistě nebyly pro sestry ani trochu příjemné, jsou snadno vysvětlitelné: Sestry

118 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 87.

119 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 42.

120 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 65.

121 Srov. *tamtéž*, str. 79.

122 Srov. *tamtéž*, str. 82.

123 Srov. *tamtéž*, str. 91, 95.

žádaly o subvence – a také je dostaly. Nadřízené úřady měly pak také povinnost i právo se nečekaně přesvědčit, jak se v ústavu se svěřenými financemi hospodaří, zda si jesenecký ústav tuto pomoc zaslouží.

3.3.5. Pouti ke sv. Liborioví

Téměř v každém roce je v konventní kronice sester dominikánek zápis o průběhu svatoliborské pouti. Již v sobotu bývala vesnice plná poutníků. A v neděli bylo od časného rána živo v kostele i kolem něj. Bohoslužby bývaly i venku, sjelo se mnoho kněží, pěvecký a hudební sbor se postaral o krásný doprovod slavných bohoslužeb. Do kapličky pod zámek si chodilo mnoho lidí pro vodu a odnášeli si ji v lahvích domů.

V ústavě nebyvalo během okupace o pouti mnoho návštěv, protože většina chovanců pocházela z daleka. Ale po válce tvořily většinu chovanců ústavu stařenky pocházející z okolí – za nimi už příbuzní o pouti přijížděli. Mnoho návštěvníků se ale přišlo do zámku podívat jenom ze zvědavosti. Pro sestry byla tato neděle vždy nejnáročnějším a nejrušnějším dnem v roce. Bylo nutné návštěvy přivítat, pohostit a věnovat se jim. Pro množství povinností se mohly sestry o pouti sejít ke společnému jídlu vždy až k večeru.¹²⁴

3.4. Vývoj v ústavu od roku 1948

3.4.1. Změna ve vedení ústavu i v postavení sester

Ministerstvo sociální péče a zdravotnictví svým výnosem ze dne 10. února 1948 schválilo návrh Zemského národního výboru v Praze, aby byly přejmenovány dosavadní chorobince, starobince a chudobince na domovy pro přestárlé a práce neschopné. Tak musel být také Zaoopatřovací ústav sv. Liboria přejmenován na Charitní domov sester dominikánek pro přestárlé a práce neschopné ženy.¹²⁵

Dne 9. dubna 1948 převzala Česká katolická charita jesenecký ústav do své správy. Zpočátku se tato změna příliš výrazně neprojevovala, ale postupně vedla k úplnému odsunutí sester na vedlejší kolej. V roce 1949 už muselo být vedeno dvojí účetnictví, konventní a charitní. V konventních účtech bylo vedeno hospodářství, jež ještě nebylo přiřazeno k ústavu, protože je vedly sestry. Charita přidělila jednotlivým sestrám měsíční vestiař 1 000 Kč, vestiař představené činil 1 500 Kč. Sestry ale za tento vestiař pořizovaly stroje a opravy v

124 Srov. *tamtéž*, str. 65–67.

125 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 89.

hospodářství. Ve všech řádech a kongregacích se sestry bránily přijímat jakýkoli plat, protože měly oprávněnou obavu, že na základě toho by si mohly nadřizené úřady osobovat právo libovolně s nimi disponovat.

V květnu 1951 bylo hospodářství sloučeno s ústavem. Ústředí České katolické charity nařídilo, že si sestry musejí vybírat vestiář pro svou vlastní potřebu. Touto událostí prakticky skončila jakákoli možnost sester podílet se na vedení ústavu. Sestry se staly pouze zaměstnankyněmi, ústav přešel úplně pod civilní správu, vše řídil vedoucí. První, prozatímní správce Josef Schneider byl v ústavu od 5. února do 10. května 1951, ustanovilo jej ústředí Charity pouze jako dozorce nad ústavem. Definitivně nastoupil vedoucí v říjnu 1953. Některé sestry sice byly zaměstnané v kanceláři, ale rozhodující slovo měl vedoucí.¹²⁶

3.4.2. Vestiář sester

V únoru 1952 byla sjednána smlouva o dílo mezi Charitou a generální představenou kongregace Kazimírou Havelkovou, která zastupovala jesenecký konvent. Touto smlouvou převzaly sestry závazek vykonávat pod vrchním dozorem Charity sociální a zdravotní péči v jeseneckém ústavě, stejně i ostatní práce a povinnosti s tím spojené v kuchyni, prádelně a hospodářství. Charita se zavazovala za to sestrám platit tzv. vestiář, přestavené 2 588 Kčs, ostatním sestrám 1 990 Kčs měsíčně. Zaručovalo se jim 14 dní dovolené. Podle dalších pokynů se ovšem každé sestře odpočítalo z hrubého příjmu 750 Kčs za byt a stravu, dále národní pojištění 177 Kčs a daň ze mzdy 63 Kčs. Po odečtení těchto částek obdržela představená měsíčně 1 588 Kčs a všechny ostatní sestry po 1 000 Kčs. Tak se staly sestry zaměstnankyněmi České katolické charity a ve svém vlastním domě musely platit nájem!¹²⁷

3.4.3. Snaha o rozšíření hřbitova v Jesenci

Jesenecký farář P. Antonín Stískal oznámil 22. června 1948 generální správě kongregace sester dominikánek, že je nutné rozšířit hřbitov v Jesenci. V ústavu umíralo poměrně mnoho osob, proto byl už hřbitov zaplněn. Nabízelo se řešení, aby pole sousedící se hřbitovem, které patřilo rolníku Kvapilovi, bylo vyměněno za pole, jež vlastní ústav. Generální rada kongregace souhlasila. Ale jesenečtí občané se postavili proti zvětšení hřbitova, proto k němu nedošlo. Situaci tedy bylo nutné řešit tak, že sestra představená vždy dojednala

126 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 45.

127 Srov. *tamtéž*, str. 46.

při každém přijetí chovance do ústavu s jeho příbuznými, že v případě úmrtí jej nechají pohřbít ve své obci.¹²⁸

3.4.4. Další události v padesátých letech dvacátého století

Sestrám dominikánkám v Jesenci docházely poplašné zprávy, že z nařízení státních úřadů jsou sestry nuceně přemísťovány do pohraničí. Doufaly, že jejich kongregace nebude takto postižena. Krátká zpráva z Řepčína, že jejich sestry budou z deseti konventů 27. září 1950 internovány do Bohosudova, ukončila jejich naděje. Sestry v jeseneckém ústavu mohly zůstat pracovat i nadále, protože nebyl dostatek civilních zaměstnanců, kteří by je nahradili.

Zásah státní moci přesto pocítili bolestně všichni jesenečtí farníci. Dne 13. září se rozlétna vesnicí bolestná zpráva: Odvezli nám pana faráře! „Ráno po osmé hodině obíral s ministranty ve farní zahradě ovoce. Tu přijelo auto, ihned musel nasednout a byl odvezen do Olomouce. Další zprávu o sobě P. Antonín Stískal poslal za týden ze Želiva, kam byl internován.“¹²⁹ Na neděli byl vždy na bohoslužby delegován kněz, jednou z Kostelce na Hané, jindy z Luké nebo z Bouzova. Ale ve všední dny nastaly sestrám velké potíže s chozením na mši svatou do Konice. Pracující na poli na ně pokřikovali, ať jim jdou raději pomoci, než se tak zbytečně procházet! Jesenecká farnost dostala 7. října zástupce P. Antonína Stískala. Ze Zábřehu přišel P. Alois Jemelka. Farníci se ale nemohli radovat dlouho. Kolem osmi hodin ráno 14. prosince byl tímtéž autem odvezen také P. Alois Jemelka. Také on dal o sobě zprávu, že se nachází v Želivě. Sestry opět musely chodit do Konice, pokud chtěly být ve všední dny na bohoslužbách.¹³⁰

Přes všechny tyto těžkosti se nakonec sestry dočkaly radostnějších událostí – mohly si zařídit domácí kapli. V rámci likvidace řeholních domů, které neprovozovaly charitativní činnost, byl zrušen i lázeňský dům vila Květa v Teplicích u Hranic, který dominikánky řídily. Do tohoto domu se měla nastěhovat policie, která prohlásila, že o zařízení kaple pro hosty nemá zájem. Proto jesenecký konvent vyřídil potřebné formality a na Nový rok 1951 si sestry převezly zařízení teplické domácí kaple do Jesence. Dne 3. ledna 1951 konzistoř zaslala mešní indult pro novou kapli a 9. ledna byla v ústavě sloužena první mše svatá. Často přijel sestry navštívit nějaký kněz, takže nemusely pěšky do Konice. Jejich velkou radost dovršilo

128 Srov. *tamtéž*, str. 43–44.

129 *Tamtéž*, str. 47.

130 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 105.

dovolení k přechovávání eucharistie v kapli, jež jim bylo z konzistoře zasláno v únoru 1951.¹³¹

3.4.5. Kroky k zestátnění

V roce 1948 byl vydán zákon, podle kterého se zabírají budovy a církevní půda. Ministerstvo práce a sociální péče zamítlo žádost sester, aby ústavní pozemky byly vyňaty ze zákona, poněvadž slouží sociálním účelům – k zásobování ústavu a jako příležitost k zaměstnání chovanců.¹³² Dne 29. dubna 1949 přijela do ústavu komise z ministerstva práce a sociální péče a Krajského národního výboru v Olomouci, aby vyšetřila poměry zdejšího ústavu a přesvědčila se, zda chovanci na ústavních pozemcích skutečně pracují, má-li být pole ústavu ponecháno, nebo vykoupeno. Sestry byly při odjezdu komise ujištěny, že ústavní pole zabrána nebudou.¹³³

Ale 1. března 1951 byl z úředního nařízení vykonán soupis hospodářského majetku a inventáře a 14. června došel výměr ONV v Litovli, že stát vykupuje hospodářskou budovu, zahradu za hospodářstvím, pole a les. Ústavu měla zůstat jen vlastní budova zámku, zahrada za budovou ústavu a park. Dále bylo nařízeno, že při převzetí půdy se musí státu prodat i všechen inventář, který slouží k hospodaření na vykoupené půdě.¹³⁴

Správa ústavu podala odvolání na KNV v Olomouci, že budova hospodářství je od roku 1935 součástí ústavu, že v ní chovanci bydlí, je tam sklep využívaný ústavem a uskladněné topivo pro ústav. Zahrada je nutně potřebná k pěstování zeleniny, již je ústav zásobován. Navíc sestry zažádaly o jeden hektar půdy, stejně jako ji mají přiděleni ostatní zemědělci, a k tomu potřebný počet dobytka.

Vykoupené nemovitosti měly být rezervovány pro budoucí jesenecké JZD. Než však bude družstvo založeno, měly být propůjčeny místním zájemcům. Na vysvětlenou je třeba podotknout, že pokud jsou v předcházejících řádcích použity výrazy „prodej státu“, „výkup státem“, „prodej inventáře v zemědělství“, je potřebné tomu rozumět ve významu „odevzdání státu“, „zabrání státem“, „předání inventáře“, neboť sestrám za pozemky, hospodářskou budovu ani hospodářské stroje nebyly nikdy poukázány peníze. Hospodaření bylo v té době plánováno úřady. Každý zemědělec byl povinen chovat určitý počet dobytka, dodržovat osevní plán a samozřejmě odevzdávat státu předepsané dávky – obilí, mléko, vejce apod.

131 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 47–48.

132 Srov. Žáková J. – Pálková B., *Druhé padesátiletí...*, str. 148.

133 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 95.

134 Srov. Žáková J. – Pálková B., *Druhé padesátiletí...*, str. 148.

Sestry měly například v této době od místního národního výboru nařízeno, že ústav musí ihned vypomoci koňským potahem rolníku Královi při setí a sázení brambor. Při neuposlechnutí podá ONV v Litovli na ústav trestní oznámení pro narušování pětiletého plánu v hospodářství.¹³⁵

V roce 1952 bylo v Jesenci založeno JZD, což znamenalo pro ústav konec hospodaření na vlastní půdě. V jeseneckém katastru měl ústav sedm hektarů orné půdy, které zabralo JZD v Jesenci. Ústavní půda v ponikevském katastru musela být dána do nuceného nájmu rolníku Ladislavu Faltýnkovi, od jehož matky v roce 1937 sestry pozemky koupily. Na všechny zabrané pozemky sestry musely ještě dodat osivo.

Charita, pod jejímž vedením se jesenecký ústav ocitl, hospodaření nepřála, poněvadž to podle mínění jejích vlivných činitelů poškozovalo charitativní činnost v ústavech – zájem se údajně obracel spíše na hospodaření než k chovancům. Argument, že fyzická práce na zahradě i na poli dává chovancům příležitost ukrátkit si dlouhou chvíli a cítit se potřebnými, nebyl naprosto akceptován.

Po zabrání pozemků měl být každému zemědělci ponechán jeden hektar půdy, aby si na něm mohl hospodařit pro svou potřebu. Sestrám přidělil MNV v Jesenci záměrně pouze okrajová, vzdálená a kamenitá políčka. Sestry se proto tohoto nároku vzdaly a ponechaly si pouze dvě měřice najatého pole.

Zemědělské družstvo v Jesenci se po jednom roce trvání rozpadlo, protože nikdo nechtěl pracovat na společném. Zabraná ústavní pole byla potom pronajata jednotlivým rolníkům. Koně a krávy koupilo JZD Runářov. Koně, které nový vozka nechal dlouho stát na náměstí v Konici, se sami vydali po silnici ke svým původním majitelům – do Jesence.¹³⁶

3.4.6. Brigády ústavních chovanců

V době socializace má svůj původ brigádnická činnost jako označení dobrovolnické práce, za kterou se většinou neplatí, protože byla vykonána v pracovním nadšení pro budování socialismu. Také ústavní chovanci se rádi účastnili brigád. Jednotné zemědělské družstvo v Jesenci žádalo o výpomoc při rosení a vázání lnu, když hrozilo jeho znehodnocení. Chovanci pomáhali také některým zemědělcům.

Chovanky se ochotně zapojovaly do ústavních brigád, kterými vypomáhaly při chodu ústavu. Ty churavější na malých židlích obíraly rybíz, angrešt, jeřabiny a ovoce. Rády dělaly tuto drobnou práci na čerstvém vzduchu a pro ukrácení dlouhé chvíle. Schopnější stařenky a

135 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 48–49.

136 Srov. *tamtéž*, str. 49–50.

chovanci sušili seno, svázeli je a ukládali na půdu. Na jaře vyhrabávali suché listí, upravovali cesty a záhony na zeleninu. Na poli jednotili a okopávali řepu, vypomáhali při žňových pracích a podzimní sklizni. V rámci dobrovolnických prací také upravovali květinovou zahrádku před zámkem nebo od jara do podzimu pracovali na hřbitově. Upravovali tam hroby zemřelých chovanců, osazovali je trvalkami, kamenité cesty vysypávali popelem a ze hřbitova odklidili všechn nepořádek. Další brigádníci se starali o úklid v kostele. Chovanci pomáhali i v ústavní kotelně ústředního topení – nosili koks a vyváželi popel.

Až do roku 1955 se chovanky zaměstnávaly dráním peří, když o to někdo požádal. Poplatky nebyly nikomu určovány, zákazníci zaplatili, kolik chtěli. Z takto získaných peněz se kupovaly stařenkám šátky, zástěry, bonbony apod. Ale v roce 1955 vydala Charita nařízení, že za jeden kilogram peří se má žádat 45 Kčs – z toho dostanou pracovnice 25 Kčs a zbytek zůstane ústavu na kulturní potřeby. Zájemcům se musí vystavit faktura a musejí se vést podrobné záznamy. Tímto výnosem Charity draní peří v ústavě skončilo, protože na venkově by nikdo za sedrání jednoho kilogramu peří takovou částku nezaplatil.

V roce 1958 se na lnovou brigádu místnímu družstvu přihlásilo z ústavu 17 brigádníků. Ve dvou dnech vytrhali dvě měrice lnu a získali tak dvě fůry slámy na podestýlání v hospodářství. Po národní směně na vybírání brambor 28. října 1958 děkoval předseda družstva ústavním brigádníkům za pomoc. Ale staří lidé nemohli zachránit všechno. Nejméně dva vagony brambor zůstaly tehdy v zemi.

S podobnou ochotou se zapojily staré chovanky do pomoci litovelské Frutě. Oloupaly a rozdělily na dílky mnoho metrických centů pomerančů. Jindy loupaly a třídily plnou vlečku meruněk.¹³⁷

3.4.7. Pěstování léčivých rostlin

Ústředí České katolické charity požadovalo po ústavních chovancích pěstování léčivých bylin, zejména heřmánku. Charita uzavřela smlouvu s MNV v Jesenci, že Zaopatřovací ústav Charity, jak zněl od roku 1954 nový název jeseneckého ústavu, převezme na obhospodařování 1,75 hektaru orné půdy. Mělo jí být využito na pěstování zeleniny a dalších produktů, nutných pro živočišnou výrobu, a léčivých rostlin. Na zkoušku bylo zaseto deset arů heřmánku. I když se jednalo o ústavní půdu, musela být smlouva schválena ústředím Charity v Praze a ONV v Litovli. Poněvadž se zvýšila plocha užitkové půdy, hned byly ústavu vyměřeny velké dodávky: 975 litrů mléka, 475 vajec, 342 kg zrní, 207 kg masa a 44 kg máku.

¹³⁷ Srov. *tamtéž*, str. 50–51.

Ústav podal okamžitě odvolání, kterému bylo vyhověno, ovšem s podmínkou, že žádné přebytky se nebudou prodávat na trhu.

Na části pozemku začal ústav pěstovat zeleninu, ale úroda byla nízká, protože půda byla za několik roků v cizím užívání vyčerpaná, neboť nebyla správně hnojena. Heřmánek nevzešel, na jeho místo tedy zaseli mauretánský sléz,. Ale v ústavu zase nebylo dostatek místa na sušení květů této byliny. Tak nakonec ústav utržil pouze 900 Kč za pěstování léčivých bylin a dále v tom již nepokračoval. V roce 1956 ústav pozemek oplotil, a aby nemusel na každou sebemenší práci najímat koňský potah, znovu se do ústavu zakoupil alespoň starší kůň.

3.4.8. Zeleninová zahrada

V roce 1957 se mnoho sil a péče věnovalo úpravě nové zeleninové zahrady. Byla vykopána nádrž na vodu, jež přitékala z lesíku. Voda se čerpala ruční pumpou, později byla instalováno elektrické čerpadlo. Protože byla půda v zahradě dobře pohnojena a vápněna, velká úroda zeleniny pak stačila na celoroční zásobování ústavu. V přední zahradě bylo kromě skleníku, vyhřívaného horkou vodou, vybudováno také nové pařeniště, kde už od časného jara byla čerstvá zelenina pro využití v ústavní kuchyni.

Nové zahrady se s velkým elánem ujala zahradnice sestra Reginalda Cahlová. Přes zimu bylo jejím úkolem topení v kotelně ústavu a od jara do podzimu se věnovala těžké práci na zahradě. Po celou letní sezonu měl ústav dostatek čerstvé zeleniny. „Sestra Reginalda byla velmi šikovná na práci v zahradě, byla rozená zahradnice a dělala tuto práci ráda. Protože vypěstovala vždy různé druhy zeleninové přísady v mnohem větším počtu, než mohla vysadit na zahradu, ráda přebytečnou přísadu lidem v Jesenci rozdávala.“¹³⁸

3.4.9. Hospodář Jaroslav Goš

Nelze nezmínit alespoň krátce důležitou osobu, která sestrám spolehlivě vedla hospodářství a vydatně jim tak pomáhala. Z úřední moci byl 1. září 1958 z jeseneckého ústavu přemístěn do Charitního ústavu v Nezamyslicích do hospodářství sester premonstrátek pan Jaroslav Goš, který byl již od roku 1933 v hospodářství jeseneckého ústavu dobrým a poctivým hospodářem. Nebál se včas promluvit a hájil práva sester za všech okolností. V Nezamyslicích byl necelých pět roků, pak byl přeložen do Ústavu sociální péče ve

¹³⁸ Ze vzpomínek sestry Teodory Relichové, žijící nyní v konventu sester dominikánek ve Střelcích, narozené 18. 12. 1931 v Křepicích u Hustopečí, jež sdělila autorce práce v osobním rozhovoru 18. června 2018.

Víceměřících, kde se opět setkal se sestrami dominikánkami. Zemřel v roce 1971 a byl pohřben v Kladkách.¹³⁹

3.4.10. Opravy v ústavu a měnová reforma

V květnu 1951 byla opravena veranda, kde přes léto rády chovanky pobývaly. Musely být vyztuženy její zdi, schody byly nahrazeny novými, veranda byla rozšířena a opatřena novým zábradlím.

V roce 1952 bylo opraveno ústřední topení, podle názoru odborníků bylo potřeba především koupit nové kotle. Jeden nový kotel za 21 000 Kčs už byl přichystán na dvoře. Když podle rady jednoho ruského inženýra ale nechali vyčistit oba staré kotle, což představovalo částku 46 000 Kčs, ústřední topení pak dostatečně vytápělo celý zámek. Rovněž byla v roce 1952 provedena oprava střechy na hlavní budově v hodnotě 55 000 Kčs.

Jesenecký ústav zasáhla měnová reforma v roce 1953. Dne 1. června 1953 byl v pokladně ústavu obnos 32 800 Kčs. S těmito penězi se pověřená osoba dostavila na MNV, kde byl sepsán protokol, v němž byla uvedena odevzdaná finanční částka a soupis hodnoty bankovek. Tento protokol byl odeslán do státní banky, odkud došla za nějakou dobu složenkou do kanceláře ústavu náhrada za odevzdané peníze – 656 Kčs, tedy padesátina původní částky.

V roce 1954 bylo nutné provést vnitřní opravy budovy ústavu. Byli zaměstnáni zedníci, klempíři, stolaři, natěrači a malíři od Chrámové služby v Račicích u Vyškova. Vyměnili mnoho dveří a oken, v pokojích opravili prohnílou podlahu. Největší radost způsobila sestram opravu kaple. Byla rozšířena o přilehlou chodbu a bylo možné zbudovat i malou sakristii. Stěny byly malovány s použitím lesklé slídy a podlaha byla pokryta červenou gumou. Celkový náklad na vnitřní opravy činil 105 000 Kčs.

V roce 1955 byly v hospodářské obytné budově ve dvou místnostech zvednuty stropy a vsazena nová okna. Stěna mezi místnostmi se vybourala a vznikla prostorná ložnice pro šest chovank. Charita povolila na tuto úpravu 15 000 Kčs.¹⁴⁰

V rámci „Akce 1 000 lůžek“ chtěla Charita v roce 1955 zvýšit ve svých ústavech počet chovanců o 1 000 osob, poněvadž bylo velmi mnoho žádostí o přijetí do ústavní péče. Bylo tedy povoleno další rozšíření jeseneckého ústavu a získání nových obytných prostor. Na půdě hospodářské budovy Horního dvora byly provedeny rozsáhlejší úpravy, vznikly tak čtyři malé pokoje v prvním patře. Schody k pokojům musely být vybudovány v chodbě hospodářské

139 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 56–57.

140 Srov. *tamtéž*, str. 52–53.

budovy. Ústředí České katolické charity věnovalo na tyto práce 10 000 Kčs, olomoucká Charita 5 000 Kčs z přírážek na údržbu se uhradilo 7 000 Kčs. Celá úprava si vyžádala náklad 58 000 Kčs, zbytek, tedy 36 000 Kčs, byl uhrazen z výnosu hospodářství. Provedenými opravami mohla být zvýšena kapacita ústavu o 15 míst. Také k ubytování sester přibyly dva pokoje, kam byly na počátku roku 1961 přestěhovány.¹⁴¹

V roce 1956 objednal jesenecký ústav u Komunálních služeb v Konici vybudování nové koupelny a umývárny v hospodářství, v bývalé konírně. „Počátkem února si vyměřili prostory nové koupelny. V polovině března začali pomaloučku pracovat, upravovat podlahu a strop, což trvalo do května. V červenci začali obkládat stěny kachličkami, potom přišli instalatéri a zaváděli vodu. V srpnu dodali dveře, které ale museli vyměnit, protože naprosto nevyhovovaly. Pak přišli natěrači. V nové koupelně bylo možné se koupat až v říjnu.“ Komunální služby si naúčtovaly za budování koupelny 50 000 Kčs. Ale všechno materiál, písek, vápno, cement i obkladačky, dlaždice a vany, byl dodán sestrami. Požadovaná částka byla tedy pouze za zdlouhavou osmiměsíční práci!¹⁴²

3.4.11. Zájezdy a výstavy

Chovanci z jednotlivých charitních ústavů se navštěvovali. Několikrát do roka přijel do Jesence zájezd. V roce 1957 přijeli z charitního ústavu z Javorníka, z Domova důchodců ve Chvalkovicích, z Mohelnice, z Rokytnice... Dojel vždy plný autobus chovanců, kteří se rádi podívali, jak to mají v jiných ústavech zařízené. A chovanci z jeseneckého ústavu také jezdili na zájezdy. V roce 1958 byli na pouti na Velehradě, zastavili se v Luhačovicích, ve Štípně a v zoologické zahradě v Lešné. Další zájezd byl zaměřen na prohlídku nejlepších domovů důchodců. Navštívili ústavy ve Chvalkovicích, Kokorách, Pavlovicích a Tovačově. Všude byli účastníci zájezdu hezky přijati a pohoštěni, mohli si prohlédnout ústav, zaměstnanci i chovanci si vyměnili zkušenosti a názory. Pokud byla v některém ústavu právě uspořádána výstava z výrobků chovanců, odvezli si také inspiraci, co zkusit vyrobit a zorganizovat ve svém ústavě.

V roce 1965 sestry naplánovaly na příští rok velkou výstavu ručních prací. Vybraly několik šikovných stařenek, které se domluvily, co bude která vyrábět. Protože v jeseneckém zámku nebyla žádná větší místnost, musely sestry výstavu instalovat v jesenecké sokolovně. Otevření výstavy 18. června 1966 se zúčastnili také nadřízení z ONV v Prostějově. Návštěvníci výstavy si prohlédli výrobky z umělých hmot, pletené a háčkové věci –

141 Srov. *tamtéž*, str. 53.

142 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 104.

pokrývky, polštáře, panenky, květiny. Přestože měla výstava trvat dva týdny, již na druhý den byly všechny exponáty zamluveny k odkoupení. Po skončení výstavy se mohly sestry radovat z toho, že jim končí velká starost spojená s výstavou, a rovněž z toho, že jejich námaha a snaha chovaneček přinesla radost a užitek všem, kteří výstavu navštívili. Finanční výtěžek z výstavy se pak využil na uskutečnění zájezdu do Domova důchodců v Moravské Třebové, do Boskovic a na vrch Kalvárii u Jaroměřic.¹⁴³ Druhý zájezd v roce 1966 směřoval do Kroměříže, kde chovanky navštívily zámek, zámeckou a Květnou zahradu. Na zpáteční cestě se zastavily v ústavech v Nezamyslicích a Víceměřicích, kde také pracovaly dominikánky.

Každý zájezd byl pro chovance příležitostí změnit alespoň na jeden den prostředí, vychutnat si jízdu autobusem, která jim byla tak vzácná, mít dobrou svačinu a setkat se s neznámými lidmi. Na zájezd muselo jet také vždy co nejvíce sester, aby stařenkám pomohly zejména při vystupování z autobusu.

V roce 1967 se vypravili z jeseneckého ústavu do Domova důchodců v Kokorách na pohádku Popelka. Program druhého zájezdu koncem letních prázdnin zahrnoval prohlídku Javoříčka, ústavu pro mládež v Nových Zámčích, zámku ve Velkých Losinách a loveckého zámku v Úsově.¹⁴⁴

Zájezdy byly pro chovance vítaným oživením převážně jednotvárného a pravidelného ústavního života. Pro sestry a další obsluhující personál byly ale také tyto zájezdy spojeny s nutností zvýšené opatrnosti a pozornosti, aby se předešlo vzniku úrazu chovanců. Jak vzpomíná Vlasta Švecová, která byla v ústavu zaměstnaná jako ošetřovatelka v letech 1970–1989, na zájezdu do Banské Bystrice, Demänovských jeskyní a Turčianské Teplé zažili kritické chvíle, když jeli lanovkou. Chovanec Franta, který měl statnou postavu, byl v kabině lanovky velmi neklidný a kabinu silně rozhoupal, protože jízdu ve velké výšce nesnášel. Paní Vlasta a sestra Marila musely vynaložit velké úsilí, aby Frantu uklidnily a všichni pak mohli s úlevou na konci trasy vystoupit.¹⁴⁵

3.4.12. Další vzdělávání sester

Charita pečovala o to, aby ve svých ústavech měla odborně vyškolené zaměstnance. Proto od roku 1955 každoročně pořádala kurzy pro různé profese potřebné v ústavech. Byl organizován kurz pro pradelny, kuchařky, instruktáž pro účetní. Všech těchto kurzů se

143 Srov. *tamtéž*, str. 170.

144 Srov. *tamtéž*, str. 188–189.

145 Ze vzpomínek paní Vlasty Švecové z Ponikve, narozené 20. dubna 1935, jež sdělila autorce práce v osobním rozhovoru 15. března 2019.

účastnily také řeholní sestry z jeseneckého ústavu. Samozřejmě nechyběla ani různá politická školení, která musely sestry absolvovat, ovšem očekávaný výsledek se u nich nedostavil.

Kromě kurzů pro ošetřovatelky proběhlo i školení sester zaměstnaných v ústavech v živočišné výrobě. Charita ukládala ústavům jako povinnost chovat drůbež a králíky, kde to bylo možné, požadovala Charita i chov krav a vepřů, aby se snížily náklady na stravování chovanců. Sestry, které se zúčastnily kurzu pro ošetřovatelky, zaváděly do praxe péče o chovance teoretické vědomosti. Především byl kladen důraz na vhodné zapojení chovatelek a chovanců do každodenního života ústavu. Chovanky měly podle svých možností pomáhat, aby byly více spokojené, když viděly výsledky své práce, a aby jim lépe ubíhal čas strávený v ústavu.

Ústavní lékař Dr. Kuba přednášel v roce 1962 téměř půl roku sestrám zdravotní vědu a vše další, co musejí ošetřovatelky znát – zásady první pomoci, techniku obvazování apod. Závěrečné zkoušky byly 7. června. Před komisí, kterou tvořili dva lékaři, Dr. Kuba a Dr. Navara, a dva přísedící, složilo pět sester závěrečné zkoušky velmi dobře.¹⁴⁶

Sestra Teodora Relichová vyprávěla: „Od listopadu 1965 do května 1966 jsem jezdila do Brna do kurzu pro sanitárky. A v následujícím roce jsem s velkým zájmem absolvovala v Jesenci zahradnický kurz, abych byla platnou silou při pěstování zeleniny pro ústav. Zkušenosti o chovu včel jsem však získala, až jsem dostala na starost 12 včelstev. Velmi mně s nimi ze začátku pomáhal pan Vlček a pan Vysloužil.“¹⁴⁷

V Mariánských Lázních byl v roce 1967 pořádán kurz o liturgii, určený především varhaníkům. Z jeseneckého konventu tam dojížděla sestra Salvina Suchánková.¹⁴⁸ V roce 1969 byla do jeseneckého konventu asignována sestra Věroslava Rajnochová. Od září 1969 začala studovat střední ekonomickou školu v Prostějově. Úspěšně ji dokončila v roce 1973.¹⁴⁹

Sestra Zdeňka Dokoupilová se v roce 1970 přihlásila do katechetického studia při bohoslovecké fakultě v Olomouci. V následujícím roce bylo už studium zakázáno, nemohla tedy pokračovat.¹⁵⁰ V roce 1971 absolvovala sestra Salvina varhanický kurz v Liptani a sestra Zdeňka jezdila v roce 1971 a 1972 do Brna a do Chrlic u Brna na školení o rehabilitaci.¹⁵¹

146 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 65–66.

147 Ze vzpomínek sestry Teodory Relichové., žijící nyní v konventu sester dominikánek ve Střelčicích, narozené 18. prosince 1931 v Křepicích u Hustopečí, jež sdělila autorce v osobním rozhovoru 18. června 2018.

148 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 180.

149 Srov. *tamtéž*, str. 207, 230.

150 Srov. *tamtéž*, str. 212, 220.

151 Srov. *tamtéž*, str. 220, 231.

3.4.13. Různá omezení v ústavě

Po měnové reformě se plánovaný a slibovaný blahobyt nedostavil, ale naopak vláda vydala usnesení, aby závodní jídelny zvýšily počet bezmasých dnů v týdnu – měly být dva. ONV v Litovli hned zdůraznil, že se bude plnění tohoto nařízení kontrolovat. Správa ústavu i kuchařky se mohly tomuto příkazu jen usmívat, protože v ústavu bývaly až čtyři bezmasé dny v týdnu, masa byl totiž nedostatek.

S plánovaným hospodářstvím také souvisely předpisy o spotřebě potravin v ústavech. Ministerstvo sociální péče nařídilo, že se má šetřit moukou, proto se musela více vařit bramborová jídla. Na jednu osobu bylo povoleno spotřebovat za měsíc 1,8 kg bílé mouky, 6 kg chleba, 10 kg brambor a 2,1 kg masa.

Bylo nařízeno rovněž šetřit elektřinou. Byla vypnuta každý den několik hodin v průběhu dne i večer. V zámku proto nebyla často voda, protože čerpadlo bylo bez elektrického proudu mimo provoz. V kuchyni nebylo možné používat elektrické roboty. Sestry se musely často modlit pouze při světle petrolejových lamp, které se jim podařilo koupit na Slovensku – na Moravě tehdy nebyly k dostání.¹⁵²

3.4.15. Ústav v proměnách svého názvu

Jesenecký ústav procházel změnami vnějšího i vnitřního vzhledu, zařízení i organizace. Nevyhnul se ale také několika změnám svého názvu. Sestry dominikánky založily v roce 1933 „Zaopatřovací ústav sv. Liboria pro zestárlé a práce neschopné ženy“. Dne 10. února 1948 byl tento název ministerstvem sociální péče a zdravotnictví změněn na „Charitní domov sester dominikánek pro přestárlé a práce neschopné ženy“. V roce 1950 se z něj stává „Domov odpočinku Charity“. V lednu 1954 na žádost správy ústavu, podanou už v roce 1952, byl název změněn na „Zaopatřovací ústav Charity“. V domovech mají být pouze lehčí typy chovanců, kdy jeden zaměstnanec je schopen pečovat o větší počet chovanců. Naproti tomu v zaopatřovacích ústavech jsou i chovanci s těžším postižením, kteří vyžadují náročnější péči, a musí se o ně tudíž starat více pečovateli. A tak tomu bylo i v Jesenci.

Za další dva roky, v roce 1956, byl s okamžitou platností nařízen název „Domov důchodců České katolické charity“. Ale ani tento název nebyl definitivní. Dne 18. května 1959 se dostavil do ústavu zástupce z Prahy ohledně vyvlastnění ústavu a jeho zestátnění. Dne 9. listopadu 1961 byl pak sestrám přečten úřední přípis o zestátnění ústavu. Obdržel

¹⁵² Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 49.

název „Ústav sociální péče pro dospělé“. S těmito mnoha změnami názvu ústavu bylo vždy spojeno pořízení nových razítek, zavedení změn v tiskopisech, na úřadech apod.¹⁵³

3.4.16. Civilní správa ústavu

Jak již bylo zmíněno, v roce 1951 byl pražským ústředím Charity ustanoven vedoucím jeseneckého ústavu Josef Schneider. Řídil ústav pouze čtvrt roku, pak jej vedly opět sestry. Za dva a půl roku byl v Jesenci ustanoven opět správce – v říjnu 1953 byl přemístěn do ústavu Josef Neset. Sestry marně pátraly, proč je k nim posílán. Dozvěděly se od něho, že je přišel hlídat. Jeho příchodem se ale nic nezměnilo a nezískalo. Měl totiž dozor ještě nad třemi dalšími ústavu, proto byl neustále na cestách.¹⁵⁴

Od 1. června 1956 přišel jako vedoucí do ústavu Jiří Chajnas, bývalý důstojník. Ten se zasloužil o to, že k 1. březnu 1958 dostaly výpověď z pracovního poměru převorka Boromea Davidová a sestra Bohuslava Františka Bartošiková, účetní. Tyto sestry byly přemístěny do Broumova.¹⁵⁵ Podle hodnocení církevně politické situace v okrese Litovel okresním církevním tajemníkem v 1. čtvrtletí roku 1958 Chajnas pracuje ve své pozici vedoucího ústavu, ale „nemá na řeholnice dostatečný vliv a po stránce politické mu mnohé věci unikají“.¹⁵⁶ Chajnas byl 15. března 1959 přeložen do Prostějova, přesto ale často do Jesence dojížděl, což mělo negativní vliv na chovance. Za jeho působení v Prostějově byly z tohoto ústavu odvolány sestry boromejky. Potom přešel Chajnas do Nezamyslic, kde opět útočně vystupoval proti sestrám premonstrátkám.

Místo Jiřího Chajnase byl od 15. března 1959 v Jesenci ustanoven vedoucím Oldřich Tylšar. V doporučujícím dopise okresního církevního tajemníka ze 14. února 1959 je popisován jako „tajemník MNV v Jesenci, oddaný člen strany a člověk s rozhledem“.¹⁵⁷ V roce 1962 musel přijmout funkci předsedy JZD v Čuníně, proto jej od dubna zastupoval ve vedení ústavu Ferdinand Mazánek, důchodce. Když po roce svého působení musel z Jesence v únoru 1963 odejít, velmi těžce se s ústavem loučil a prohlašoval, že dny prožité v jeseneckém ústavu byly nešťastnějšími a nejkrásnějšími dny v jeho životě. Od února 1963 do roku 1973

153 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 54.

154 Srov. *tamtéž*, str. 58.

155 Srov. *Státní okresní archiv v Olomouci*, fond L 1–4, sign. OCT/99 Litovel, kart. 641, inv. č. 614, č. j. 137/58
Pohyb sester.

156 Srov. *Státní okresní archiv v Olomouci*, fond L 1–4, sign. OCT/99 Litovel, kart. 641, inv. č. 614.

157 Srov. *Státní okresní archiv v Olomouci*, fond L 1–4, sign. OCT/99 Litovel, kart. 641, inv. č. 614.

zastával funkci vedoucího opět Oldřich Tylšar, potom odešel vést ústav v Prostějově a Nezamyslicích. Také on rád vzpomínal na jesenecký ústav.¹⁵⁸

Začátkem února 1973 nastoupil nový vedoucí Josef Švec, který byl bývalým předsedou JZD v Milkově. Nepředcházela jej dobrá pověst, proto se ho sestry obávaly. Zpočátku se snažil být jako vedoucí v Jesenci spravedlivý, dokonce se sester zastával před ostatními civilními zaměstnanci. Brzy se však změnil, zvláště byl zaujatý proti všemu náboženskému a duchovnímu. Svým protináboženským smýšlením působil rovněž na chovance. Pokud chtěl některý z chovanců přijmout svátosti, požadoval, aby jej každý přišel o to osobně poprosit. Využil toho pak k výsměchu jejich náboženskému cítění a dělal si z toho vtipy. Také civilní zaměstnance se snažil přesvědčit o správnosti ateistického postoje a sestry dominikánky musely pouze bolestně přihlížet, v jakém stavu se nyní nachází ústav, který před čtyřiceti lety zakládaly jako křesťanský a svěřily jej pod ochranu sv. Liboria.¹⁵⁹

3.4.17. Omezování náboženské svobody i osobní svobody sester

Sestry byly začátkem padesátých let omezovány ve volném pohybu, což jim velmi nepříjemňovalo život. Nesměly bez dovolení státního úřadu pro věci církevní opustit dům a odebrat se do jiného města. Musely o toto povolení včas požádat, musely je mít u sebe a po návratu byly povinny hned oznámit, kdy přijely. Sestry nesměly jet ani nakupovat do Prostějova bez povolení. Každá jejich návštěva u příbuzných musela být řádně odůvodněna. Sestra mohla navštívit nemocné příbuzné nebo se zúčastnit jejich pohřbu pouze na základě telegramu, který byl v mnoha případech úředně prověřován. Teprve v roce 1954 byl zákaz svobodného cestování sester zrušen. Pouze delší pobyt mimo ústav se musel hlásit na KNV.¹⁶⁰

V roce 1957 vzrostl počet řeholních sester v jeseneckém ústavu na 21. Patnáct z nich bylo zaměstnáno a šest bylo již v důchodovém věku. Přestože civilní vedoucí ústavu viděli obětavou práci sester a jistě ji také oceňovaly, nebránilo jim to ve stále silnějším vystupování proti nim. Sestra, která vykonávala práci ústavní účetní, musela toto pracovní místo uvolnit pro civilního zaměstnance.

Sestry Jiřina Běhalová a Božena Vašicová, jež byly v důchodovém věku a v jeseneckém konventu pobývaly již od 11. března 1949,¹⁶¹ aby se zde věnovaly časově náročnému úkolu sepsání dějin kongregace sester dominikánek od počátků existence až do

158 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 57–58.

159 Srov. *tamtéž*, str. 245.

160 Srov. *tamtéž*, str. 49.

161 Srov. *tamtéž*, str. 44.

současnosti, musely se z pokoje za kanceláři vystěhovat a byla tam zařízena hovorna pro ústavní návštěvy. V červnu 1958 obdržela sestra Jiřina úřední přípis z Prahy, kterým byla přemístěna do Broumova. Sestry se proti nařízení odvolaly, ale bezvysledně. V říjnu 1960 se musela sestra Jiřina odstěhovat do Kadaně.¹⁶²

V letních měsících přijížděly vždy některé sestry z jiných filiálních domů do Jesence na dovolenou. Také v květnu 1960 se jich několik v Jesenci vystříдалo. Potom 4. července přijely z Opavy tři sestry, ale to už vedení ústavu začalo v kanceláři projevovat nespokojenost. Zatelefonovali na okres, pak si zavolali sestru představenou a přikázali jí, že „cizí sestry musejí ještě do večera zmizet“. Ty se ihned sbalily a za hodinu hlásily vedoucímu ústavu, že odjíždějí. Ubytovaly se u sester dominikánek ve Skalce, kde měly jesenecké sestry celý rok pronajatý pokojík.¹⁶³

Týden před jeseneckou poutí k sv. Liboriovi v červenci 1960 oznámilo vedení ústavu sestrám, že kaple sv. Liboria pod terasou zámku musí být uzavřena. Sestry namítaly, že jsou lidé zvyklí si tam o pouti chodit pro vodu a brát si ji domů. Od vedoucího dostaly odpověď: „Tak si budou odvykat!“ Po několik dní před poutí bylo vidět v okolí ústavu a lesního parku stráž Veřejné bezpečnosti. Nakonec se poutníci pro vodu ke sv. Liboriovi dostali, protože vedoucí ústavu sám den před poutí kapli otevřel.

O pouti musely sestry hlídat vchod do ústavu, aby tam nevstoupili cizí lidé, poutníci. Sestry se měly po hodině v hlídce střídat, ale nakonec na sebe vzala sestra Lidvina celodenní hlídku.¹⁶⁴

V roce 1960 se provádělo v ústavu malování. Když se dávaly pokoje do původního stavu, měly již sestry zakázáno pověsit znovu v pokojích na stěny kříže a obrazy s náboženskou tematikou.

Na začátku prosince 1960 musely sestry pustit do své klauzury ústavní komisi. Její členové důkladně proměřili obývaný prostor a také spočítali, kolik budou sestry potřebovat prostoru na bydlení, až odjedou do Kadaně sestry v důchodovém věku. Za týden, 14. prosince přijel církevní tajemník Vincour a také šel s ústavní komisí do klauzury sester důkladně prohlédnout všechny místnosti. Pak oznámil představené, že „po odjezdu sester do Kadaně se musí všechno jinak upravit“. Poslední den v roce vedoucí sestrám oznámil, že k bydlení dostanou místnosti v hospodářství a že během měsíce se tam musí nastěhovat.

162 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 105.

163 Srov. *tamtéž*, str. 106–107.

164 Srov. *tamtéž*, str. 110–111.

Ale již 2. ledna 1961 byl vedoucí netrpělivý, že tam sestry ještě nebydlí! Jenže nejdříve se muselo devět chovanců, kteří bydleli v hospodářství, přestěhovat do staré „chaloupky“. Místnosti v hospodářství bylo třeba před nastěhováním sester vymalovat. Vedoucí už byl plný nervozity a chtěl, ať „nejdříve se sestry nastěhují, a pak si to tam vymalují“! Od 4. ledna začaly budoucí pokoje sester malovat tři malíři. Sestry ve dne pečovaly o chovance a přes noc uklízely pokoje po malířích. V neděli 8. ledna už byly sestry ubytované ve své „nové klauzuře“, kterou jim určilo vedení ústavu. Hned 10. ledna musela být také zrušena kaple v zámku. Oltář a celé zařízení se přemístilo do obytné části hospodářství. Sestra představená poslala žádost o přemístění kaple na konzistoř, povolení přišlo 20. ledna.

Nové bydliště sester ještě vyžadovalo různé úpravy. Postupně si sestry pořídily rolety a záclony do oken. Koupily si malý elektrický sporák, aby si mohly ohřát jídlo, i ledničku a bojler si musely pořídit. Přestože bydlely v hospodářství, stále ještě používaly svou jídelnu v zámku. Ale 14. března 1961 jim bylo nařízeno, že musejí vystěhovat svou jídelnu i hovorňu. V tento den se tedy sešly u večere již ve svém obydlí v hospodářství. Tak byly sestry dominikánky, zakladatelky a budovatelky jeseneckého ústavu, z něho doslova vystrčeny do obydlí, které kdysi sloužilo k ubytování hospodáře, čeledínů a děveček.¹⁶⁵

Příkaz k přestěhování sester v důchodovém věku byl s obavami očekáván v jeseneckém konventu po celý rok 1960. Nakonec musely být do Kadaně sestry přemístěny 27. prosince. Jednalo se o setru Siardu, sestru Liborii, sestru Františku, sestru Medardu a sestru Egidii. V Jesenci pak zůstalo 13 sester, dvě z nich mohly být zaměstnány jen na poloviční úvazek, neboť v menších ústavech, k nimž tehdy jesenecký ústav s 82 chovanci patřil, nebylo podle předpisů pro švadlenu a opravářku dostatek práce na celý úvazek.¹⁶⁶

V zadní části byla k zámku připojena malá chaloupka, která asi původně sloužila jako byt domovníka a čeledě. Protože byla už hodně zchátralá, civilní vedení ústavu ji naplánovalo zbořit a k zámku přistavět nový pavilon, aby se zvýšila kapacita ústavu. Dne 24. května 1961 začalo bourání starého domku. Kopání základů a rozbíjení skály, aby bylo možné vybudovat kvalitní základy, začalo 18. července. V suterénu nové budovy byla v září vybudována kotelna, střecha na novostavbě byla pokryta v únoru 1962, pak se pracovalo uvnitř. Největší dřina při úklidu po zednících a malířích čekala opět na zestárlé sestry. Okna, podlaha, tělesa ústředního topení i stěny byly zalepeny od cementu. Sestry měly rozedřené ruce do krve, když chtěly všechno důkladně uklidit. Kolaudace nové budovy se konala 17. srpna 1962. Koncem roku

165 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 61–62.

166 Srov. *tamtéž*, str. 60.

1962 mohly být přijaty nové chovanky do dvou ložnic a maximální kapacita ústavu 115 chovanců byly obsazena.

Během stavby došlo k poničení přilehlého parčíku. Sestry krumpáčem rozkopávaly udupanou hlínu a čistily ji. Na rumišti nakonec založily pěknou skalku na níž od časného jara do pozdního podzimu něco kvetlo.¹⁶⁷

V pátek 27. července 1962 přišly do ústavu úřednice z ONV. Se sestrami nemluvily, ale šly hned za paní Vančovou, jejíž příbuzní udaly sestry, že ji přinutily, aby se nechala zaopatřit. Stěžovali si, že „kněz se u ní dlouho modlil na znamení, že brzy zemře“.¹⁶⁸ Hned následující pondělí se musely na ONV dostavit vedoucí ústavu a Dr. Kuba, který znal zdravotní stav všech chovanců v ústavu. Oba muži se sester na úřadě zastali, že se jedná o nepravdivé obvinění. Dr. Kuba navíc dokázal, že paní Vančová trpí stařeckou demencí. Potom byla brzy přeložena do ústavu v Prostějově, aby poskytovaná péče odpovídala jejímu zdravotnímu stavu.¹⁶⁹

V některých místnostech byly ještě v roce 1962 na stěnách pověšeny kříže. Sestry byly obviněny, že je tam znovu záměrně pověsily. Bylo jim to přísně vytýkáno a „všechny kříže musely zmizet!“¹⁷⁰

V roce 1964 si sestry v hospodářství koupily dvoje akumulární kamna a vařič s pečicí troubou. Protože měl ústav velkou spotřebu elektrické energie, vedoucí obviňoval sestry, že je to jejich vinou. Proto si musely nechat instalovat samostatný elektroměr a spotřebu elektrické energie si od března 1964 platily samy. Dvoje elektrická kamna ale nestačila vytopit všechny pokoje, jež sestry obývaly. Topily si také piliňáky, ale přesto trpěly zimou, neboť chodby nebyly vytápěné, proto všechny místnosti vždy rychle prochladly. Starší sestry onemocněly revmatismem. Generální rada v Řepčíně tedy povolila jeseneckému konventu pořídit si ústřední topení a na jaře 1964 měly sestry v klauzuře teplo.¹⁷¹

V konventní kronice čteme v zápisu z roku 1964: „Dříve na první pátky přicházel do ústavu kněz vyzpovídat toho, kdo si to přál. Teď když řídí ústav civilní vedoucí, musí se to dělat tajně.“¹⁷² Je až nepochopitelné, proč stoupencům ateistické ideologie tolik záleželo na tom, jak chtějí prožít zbytek svého života staří lidé v ústavu, a proč jim vnucovali ateistický přístup k životu.

167 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 129–131.

168 Srov. *tamtéž*, str. 124.

169 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 134.

170 *Kronika konventu jesenského*, str. 134.

171 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 62.

172 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 151.

V konventní kronice je možné číst v zápisech z roku 1971: „Nevíme, jak dlouho se ubráníme stálému náporu ze strany civilních zaměstnankyň, které těžce nesou poctivou práci sester a stále je z něčeho obviňují. I pan Dr. Novák, který býval vždy se vším spokojen, začíná velmi nečestnou politiku! Povzbuzujeme se vzájemně k trpělivosti a snaze neodplácet zlo zlem. Naším obhájcem je Pán, v něho skládáme všechnu důvěru. Kdo má Boha za přítele, ten se nemusí bát.“¹⁷³

V roce 1972 vedoucí ústavu Josef Švec opět nařídil sestrám, že nikdo z jejich návštěv nesmí do ústavu přijít a zdržovat se tam. Znovu musely odstranit všechny náboženské předměty z ústavu. Na ONV v Prostějově byla ze strany civilních zaměstnanců podávána různá udání. Po prošetření těchto opakujících se udání vždy kontrolní komise zjistila, že tato udání byla nepravdivá a vedena záští a touhou po vedoucích místech, která sestry mohly v té době ještě zastávat. Také na krajské správě v Brně s těžkým a nespravedlivým postavením sester v ústavu velmi cítili a při úřední návštěvě jim projevíli svou spokojenost a podporu.¹⁷⁴

Další nepříjemnou záležitostí, kterou musely dominikánky v Jesenci v průběhu roku 1973 snášet, bylo sledování jejich činnosti, které prováděl chovanec Adamčík za pomoci své manželky. Manželé Adamčíkovi nastoupili do ústavu v roce 1972 a již tehdy byly sestry před nimi spolehlivými lidmi varovány. Manželé Adamčíkovi hlídali sestry, když nesly jídlo, když u jejich klauzury zastavilo nějaké auto, sledovali, kam která sestra jede apod. Na přímý dotaz sestry Věroslavy, zda je nechává vedoucí hlídat, odpověděl záporně. Jednání manželů Adamčíkových bylo ovšem tak nápadné, že sestry nemohly vedoucímu Josefu Švecovi důvěřovat.¹⁷⁵

3.4.18. Zánik jeseneckého konventu

Postavení sester v Jesenci se od roku 1970 neustále zhoršovalo. Některé civilní zaměstnankyňe toužily převzít funkci vrchní sestry, kterou ještě zastávala dominikánka sestra Marila Mikulášková. Sestry byly nespravedlivě obviňovány u nadřízených úřadů, množila se udání za strany některých civilních zaměstnanců. Koncem roku 1972 byla v ústavu dvouměsíční inspekce, která ale nezjistila žádnou závadu. Rovněž zástupkyně Krajského metodického střediska v Brně shledala vše v pořádku a prohlásila ústav za vzorový.

173 *Tamtéž*, str. 229.

174 *Srov. tamtéž*, str. 236–237.

175 *Srov. Kronika konventu jesenského*, str. 246–247.

Nepravdivá udání na řeholní sestry se ale dále množila. Nezanedbatelná byla také skutečnost, že většina sester v jeseneckém ústavu byla již důchodového věku.¹⁷⁶

Z těchto důvodů přijela generální představená Velebná Matka Jaromíra Němcová 8. července 1973 do Jesence a oznámila sestrám, že je odvolá z dosavadního působiště k 31. březnu 1974. Když to oznámila vedoucímu ústavu Josefu Švecovi, neměl nejmenších námitek, ba dokonce se zdálo, jako by už na to čekal, a hned byl ochoten vyřídít několika sestrám důchody. Tuto novinu sdělil ihned svým spolupracovníkům, takže se to brzy dověděl celý ústav i okolí. Nejhorší bylo, že se rozneslo, že sestry samy žádají o rozvázání pracovního poměru, přestože by mohly dále setrvat v zaměstnání. Tento zkreslený pohled pak vedl k tomu, že mnozí chovanci i veřejnost sestrám vytýkali, že je mrzí, že sestry samy chtějí odejít. Marně sestry vysvětlovaly, že je odvolává představená a na nich je, aby uposlechly.

Také babičky, zvláště ty zbožné a závislé na pomoci druhých, nařikaly, co s nimi bude. Jeden chovanec se nabízel, že bude sbírat podpisy dalších chovanců, kdo si přeje, aby sestry v ústavu dál zůstaly. Sestrám bylo velmi líto chovanců, které budou muset opustit. Současně ale byly někdy také rády, že už jejich utrpení v Jesenci skončí.

Začátkem února 1974 přijela do jeseneckého konventu generální představená opět a určila další působiště sester. Koncem února měly odjet do kadaňského konventu tři sestry v důchodovém věku – sestra Felicitas, sestra Natalie a sestra Salvina. Dne 1. dubna měla do Kadaně ještě odjet sestra Rosa, sestra Nikodema, sestra Marila a sestra Zdeňka. Do Broumova podle příkazu generální představené měly odjet další tři sestry: sestra představená Fidelis, sestra Doubravka a sestra Věroslava.¹⁷⁷

Chovanky v ústavě velmi těžce nesly blížící se odchod sester. Byly smutné, že již tři sestry důchodkyně byly přestěhovány koncem února do Kadaně. Některé stařenky poplakávaly a často se na sestry v Kadani ptaly. Když u klauzury sester zastavilo nějaké auto, hned byly u okna a měly starost, které sestry zase odvezou. Jesenečtí farníci i lidé ze širšího okolí ve své prostotě sestrám nabízeli ubytování ve svých volných pokojích, aby se nemusely tak daleko stěhovat.

Mnoho občanů z Jesence i z celé farnosti se chodilo se sestrami rozloučit. Duchovní správce farnosti P. Blahoslav Navrátil děkoval sestrám při nedělních bohoslužbách z kazatelny za všechno, co v Jesenci pro ústavní chovance i pro farnost vykonaly.

Vzhledem k tomu, že 27. března večer zemřel v olomoucké nemocnici vedoucí ústavu Josef Švec, odjela nakonec do Broumova 1. dubna pouze sestra Fidelis. Sestra Doubravka a

176 Srov. Žáková J. – Pálková B., *Druhé padesátiletí...*, str. 126.

177 Srov. *Dějiny konventu v Jesenci*, str. 73–74.

sestra Věroslava zůstaly do 4. dubna ubytované u paní Pavlíkové a s dalšími třemi sestrami z Broumova se v ten den zúčastnily pohřbu Josefa Švece. Teprve potom definitivně odjely do Broumova.¹⁷⁸

3.5. Převorky v jeseneckém konventu

3.5.1. Irena Josefa Horáková (24. 2. 1888–9. 6. 1962)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1933–1939 a 1940–1943.

Narodila se 24. 2. 1888 v Koválovicích na Přerovsku. Vzdělávala se ve Vyškově na učitelku ručních prací a dosáhla aprobace pro vyučování na obecných a měšťanských školách. Doživotní sliby v kongregaci sester dominikánek složila v roce 1914. Ručním pracím vyučovala na několika školách. Jako převorka v Morkovicích se velmi zasloužila o rozkvět kláštera i sirotčince. Proto byla poslána v roce 1933 jako představená nově vznikajícího kláštera v Jesenci. Zchátralý zámek se jí s pomocí modliteb a obětí všech ostatních sester v konventu podařilo opravit, zbavit dluhů a upravit v něm příjemný zaopatřovací ústav pro staré ženy.

Po desetiletém působení v Jesenci byla asignovaná do Řepčína, kde šila pro sestry. V roce 1945 byla ustanovená ve Vlastovičkách představenou a vyučovala tam i v okolních obcích ručním pracím. V roce 1950 byla vyvezena s ostatními sestrami do Bohosudova a po roce byla mezi dvaceti nejstaršími sestrami přestěhována do Vidnavy. V roce 1961 přišla s patnácti spolusestrami do Kadaně. Zemřela 9. června 1962 o vigílii slavnosti Ducha Svatého, jehož vroucně uctívala.¹⁷⁹

3.5.2. Siarda Marie Moudrá (14. 3. 1891–23. 7. 1985)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1939–1940.

Narodila se 14. března 1891 v Litenčicích na Kroměřížsku. Ve svých 23 letech požádala o přijetí do kongregace sester dominikánek. Vzdělání si doplnila v pěstounském kurzu ve Vyškově a v Brně získala vysvědčení způsobilosti pro vyučování v mateřských školách. Doživotní sliby složila v roce 1921. Učila v mateřské škole v Řepčíně, v roce 1924 byla poslána do Košic, kde rovněž vyučovala v mateřské škole a zastávala službu varhanice.

178 Srov. *Kronika konventu jesenského*, str. 253–254.

179 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1940–1965. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 108.

V roce 1933 byly ustanovena převorkou v Morkovicích. Tam onemocněla těžkým zánětem plic.

Po vyléčení byla asignovaná do konventu v Jesenci, kde v letech 1939–1940 byla představenou a dlouhé roky podpřevorkou. Plných 24 roků byla také varhanicí v jeseneckém kostele sv. Libora. V roce 1960 byla poslána na odpočinek do Kadaně, kde svůj pobyt proměnila v modlitbu. Zemřela 23. července 1985, na svátek sv. Liboria, patrona jeseneckého kostela.¹⁸⁰

3.5.3. Jarolína Hermína Tučová (3. 4. 1907–5. 6. 1989)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1943–1945.

Narodila se 3. dubna 1907 ve Slatině na Dražanské vrchovině. Po absolvování učitelského ústavu v Řepčíně vstoupila do kongregace sester dominikánek. Doživotní sliby složila v roce 1931. V Košicích, kam byla asignovaná, vyučovala na obecné a měšťanské škole i na ústavě pro učitelky domácích nauk. V Bratislavě vykonala odbornou zkoušku ze slovenštiny a zeměpisu. Po vzniku Slovenské kongregace sester dominikánek bl. Imeldy do ní odmítla vstoupit a vrátila se 29. června 1943 s dalšími dvěma českými sestrami do Řepčína.

V roce 1943 byla ustanovena převorkou v Jesenci. Po skončení 2. světové války byla poslána do Klimkovic, kde působila jako převorka a ředitelka odborné školy pro ženská povolání. V roce 1949 byla poslána s dalšími sestrami do Opavy. V roce 1957 byla asignovaná do Snědovic, kde sedm let vedla sklad potravin. V lednu 1965 byla s konventem přemístěna do Měděnce v Krušných Horách. Po onemocnění progresivní polyartritidou byla přemístěna nejdříve do Kadaně, pak do teplejší oblasti na Moravu. Čtyři roky žila v Podivicích, sedm let v zotavovně ve Křtinách. Když z nařízení krajského církevního tajemníka musely sestry Křtiny opustit, stěhovala se do Broumova. Sestra Jarolína byla skoro celý život nemocná, ale všechny nemoci snášela velmi trpělivě a s odevzdaností do Boží vůle. Propracovala se k hlubokému vnitřnímu životu a velmi ráda se věnovala krajinomalbě. Dne 27. května 1989 byla postižena mozkovou mrtvicí a zemřela 5. června téhož roku.¹⁸¹

180 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 109.

181 Srov. *tamtéž*. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 110 a 111.

3.5.4. Jona Dluhošová (3. 11. 1889–18. 1. 1972)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1945–1948.

Narodila se 3. listopadu 1889 ve Štěpánkovicích u Opavy. První léta řeholního života prožila v kongregaci německých sester Herz Jesu v Kravařích. Jako učitelka české mateřské školy měla mezi sestrami národnostní těžkosti, proto se rozhodla přestoupit do české kongregace a požádala o přijetí do kongregace sester dominikánek. Generální správa ji po souhlasu z Říma přijala. V roce 1933 složila věčné sliby.

V Řepčíně působila do srpna 1937 jako učitelka v mateřské škole a dohlížela na chovanky. Ve školním roce 1937/1938 dávala hodiny němčiny chovankám v Brně-Veveří. Od srpna 1938 až do roku 1945 byla ošetrovatelkou a také představenou v opavském konventu. Po skončení 2. světové války tři roky vykonávala stejnou službu také v Jesenci. Od roku 1948 byla ustanovena opět přestavenou v Opavě. V roce 1957 byla poslána do Podivic, kde opět zastávala službu představené. Při odsunu sester důchodkyň do Kadaně v roce 1960 tam byla přemístěna také sestra Jona. Těžkosti svých nemocí ve stáří snášela velmi trpělivě, a dokonce s humorem. V posledních měsících svého života byla vyrovnaná a těšila se na smrt. Zemřela 18. ledna 1972.¹⁸²

3.5.5. Boromea Marie Davidová (8. 8. 1910–5. 9. 1996)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1948–1957.

Narodila se 8. srpna 1910 ve Štramberku. Po vychození školy pracovala u rodičů do 23 let, pak se přihlásila do kongregace sester dominikánek. Věčné sliby složila 28. března 1943.

V roce 1941 absolvovala dvouletou ošetrovatelskou školu u sester františkánek v Olomouci a dvouměsíční kurz pro léčbu prací a rehabilitací v Kladrubech u Vlašimi. Ošetrovatelkou byla v Řepčíně, ve Víceměřicích a v Bojkovicích. Od roku 1948 byla ošetrovatelkou v Charitním domově v Jesenci, od roku 1951 tam byla vedoucí ústavu a převorkou jeseneckého konventu. Z vedení ústavu byla však brzy nahrazena civilním správcem.

Po vyčerpávajících revizích, kontrolách a výměnách civilních vedoucích v roce 1956 psychicky onemocněla. Byla nucena nastoupit léčbu na psychiatrickém oddělení opavské nemocnice, od roku 1958 se léčila v olomoucké nemocnici, pak byla přemístěna do Broumova,

¹⁸² Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 112.

kde také ještě pokračovala v léčbě. Po zlepšení zdravotního stavu pracovala v expedici hostií a po mnoho let zastávala úřad místní ekonomky.

V roce 1987 na ni opět dolehla dřívější psychická nemoc, musela se léčit v nemocnici v Novém Městě nad Metují a ve Znojmě-Hradišti. Protože se její zdravotní stav moc nelepšil a nebyla už schopná práce, přešla do péče sester v domácí nemocniče. V roce 1990 přišla s jinými sestrami do Bojkovic, kde ještě dalších šest let snášela v ústraní odevzdaně svou nemohoucnost. V srpnu 1996 u ní byl diagnostikován zhoubný nádor. Zemřela 5. září 1996 v nemocnici v Uherském Hradišti.¹⁸³

3.5.6. Karla Božena Kelnerová (29. 6. 1900–21. 6. 1976)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1957–1959.

Narodila se o svátku sv. Petra a Pavla 1900 v Herticích na Opavsku. Měšťanskou školu vychodila u našich sester ve Vyškově, pak absolvovala učitelský ústav v Olomouci-Řepčíně. Věčné sliby složila v roce 1925.

Působila jako oblíbená cvičná učitelka v Řepčíně. Po složení odborné zkoušky působila jako učitelka a vychovatelka na měšťanské škole ve Vyškově. Od září 1942 pracovala jako účetní v ústavním mlýně. V roce 1945 přijala úřad převorky ve vyškovském konventě a ředitelky tamní obnovené měšťanské školy. Po třech letech byla ustanovena převorkou ve Víceměřicích. Od roku 1957 byla jmenovaná převorkou v Jesenci. Tam byla 3. března 1959 zatčena, právě když se vrátila z Prostějova. Po dvouměsíční vazbě byla 7. května 1959 odsouzena Krajským soudem v Olomouci ke dvěma letům vězení za „podvracení republiky“. Trestného činu se měla dopustit tím, že kněžím umožňovala rozmnožovat v klášteře „protistátní tiskoviny“, což byly texty modliteb, encykliky a úmysly apoštolátu, a také kněžím bez státního souhlasu k duchovenské činnosti umožňovala v klášteře ve Víceměřicích sloužit mše a dávat sestrám exercicie.¹⁸⁴ Sestra Karla si trest odpykávala v Pardubicích.

Po vyhlášení amnestie v květnu 1960 se dostala na svobodu. Z vězení se vrátila tělesně oslabená, ale na duchu zocelená. Představenými pak byla poslána do Kadaně, kde 11 let věrně

183 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1991–neuzavřeno. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 113.

184 Srov. Vaško Václav, *Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2007, str. 156.

a obětavě vykonávala službu vrátné. Po prodělání různých závažných onemocnění v průběhu šesti let zemřela 21. června 1976.¹⁸⁵

3.5.7. Eusebie Anna Nevřelová (4. 11. 1904–3. 10. 1986)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1959–1967.

Narodila se 4. listopadu 1904 v Bohuslavicích u Opavy. Po ukončení základního vzdělání absolvovala hospodářsko-hospodyňskou školu v Kravařích, kde vyučovaly dvě sestry dominikánky. To v ní vzbudilo touhu po řeholním životě právě v kongregaci sester dominikánek. Doživotní sliby složila 28. srpna 1933.

Svou lásku k Bohu osvědčovala obětavou službou nemocným a postiženým, když osmnáct roků ošetřovala nemocné chovanky v Řepčíně a jedenáct let pracovala na nejtěžším oddělení v ústavě duševně postižených ve Víceměřicích. Navíc byla také ve Víceměřicích jako vrchní zdravotní sestra ošetřovatelkou všech chovanců ústavu a poskytovala první pomoc i místním občanům. Dalších jedenáct let působila jako vrchní zdravotní sestra v Domově důchodců v Jesenci, současně byla osm roků převorkou tamějšího konventu. V roce 1970 byla asignovaná do Kadaně.

V roce 1986 se musela podrobit odbornému vyšetření v kadaňské nemocnici. Vrátila se zesláblá, se zažívacími potížemi a občasnou zmateností. V období své bezmocnosti byla vděčná za každou službu druhých. Zemřela 3. října 1986.¹⁸⁶

3.5.8. Eva Marie Nejezová (18. 4. 1912–10. 4. 1969)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1967–1969.

Narodila se 18. dubna 1912 v Brně. Po maturitě na brněnském gymnáziu v roce 1931 přišla do 4. ročníku učitelského ústavu sester dominikánek v Olomouci-Řepčíně a v roce 1932 požádala o přijetí do této kongregace. Po absolvování noviciátu byla poslána studovat na Masarykově univerzitě, kde v roce 1939 získala doktorát přírodních věd. Věčné sliby složila v roce 1939.

Vyučovala na gymnáziu a měšťanské škole v Řepčíně. Za německé okupace působila v Praze-Výrobně. Po válce opět učila na gymnáziu do zrušení škol 15. března 1949. Potom byla zaměstnána jako sociální pracovnice v ústavě pro slepce Palata v Praze. Pro svou činnost mezi

185 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 114 a 115.

186 Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 116.

mládeží byla státními úřady v dubnu 1951 vykázána do centralizačního kláštera v Bohosudově, kde nastoupila jako dělnice v kaolínce. Za několik měsíců byla se skupinou sester přemístěna do Varnsdorfu, kde pracovala v chemickém oddělení textilní továrny a sestrám sloužila jako představená. Po propuštění sester z továrny byla v roce 1955 asignovaná do Zaopatřovacího ústavu Charity v Jesenci. Od začátku února 1967 byla jmenovaná převorkou jeseneckého konventu.

Po celou dobu svého působení v Jesenci trpěla vysokým krevním tlakem a ischemickou srdeční chorobou, později také cukrovkou. Na jaře 1969 prodělala chřipku, pak byla 30. března operována v prostějovské nemocnici. Po operaci byla velmi slabá, při slézání z vozíku v nemocnici upadla a způsobila si tržnou ránu na hlavě. Za jedenáct dní, 10. dubna 1969, zřejmě na následky tohoto úrazu, v nemocnici zemřela.¹⁸⁷

3.5.9. Fidelis Marie Dobiášová (10. 5. 1911–24. 8. 2000)

Převorkou v Jesenci byla v letech 1969–1974.

Narodila se 10. května 1911 v Pístovicích u Vyškova. Absolvovala odbornou školu pro ženská povolání u sester dominikánek ve Vyškově. Ve studiích dále pokračovala na ústavu pro učitelky domácích nauk v Olomouci-Řepčíně, který byl rovněž vedený dominikánkami. V roce 1933 požádala o přijetí do této kongregace. Věčné sliby složila v roce 1940.

Po noviciátě byla asignovaná do Košic, pak učila vaření v Šilperku a v Litovli, později v Klimkovicích. Po zabrání kláštera státem se v roce 1952 musela stěhovat s celým konventem do mateřince sester františkánek v Opavě. Z Opavy byla po pěti letech poslána do konventu sester, které pracovaly v Domově důchodců v Hodoníně. Pracovala tam jako kuchařka a určitou dobu tam také působila jako převorka. V roce 1969 byla z Hodonína spolu s dalšími sestrami odvolána a poslána do Jesence. Tam byla opět v ústavu sociální péče zaměstnaná jako kuchařka a sestrám sloužila jako představená až do 31. března 1974, kdy byl konvent v Jesenci zrušen.

Krátce potom pobývala v Broumově, než byla poslána do zotavovny při faře ve Křtinách, kde přes dva roky vařila pro dělníky, kteří pracovali na opravách tamního poutního kostela. Pak se vrátila opět do Broumova. Když byl kongregaci vrácen klášter v Bojkovicích, přestěhovala se tam s ostatními sestrami z Broumova v roce 1990. Zastávala tam službu

¹⁸⁷ Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 117 a 118.

vrátne a mnoho času věnovala modlitbě. Různé bolesti, obtíže stáří, srdeční slabost a závratě snášela trpělivě a s nadějí na šťastnou věčnost. Zemřela 24. srpna 2000.¹⁸⁸

¹⁸⁸ Srov. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1991–neuzavřeno. Úplný text nekrologu je v příloze práce na str. 119.

Závěr

V textu této práce jsem se snažila podat přehled činnosti sester dominikánek v Jesenci a alespoň částečně nastínit dějiny jejich konventu. Vzhledem k rozsahu práce i omezení badatelské práce dostupnými archivními materiály nebylo možné zaznamenat úplný podrobný přehled působení sester dominikánek v tomto venkovském klášteře. Přesto práce zřetelně ukazuje, jak sestry svým nezměrným úsilím, vytrvalostí a věrností v plnění svých řeholních a pracovních povinností vnesly do života mnoha lidí lásku a bezpečí a velmi přispěly ke zvelebení obce i duchovního obohacení farnosti.

Vypracování této diplomové práce bylo velkým přínosem také pro mě, protože jsem při pročitání archivních materiálů měla možnost dovědět se, co prožívaly řeholní sestry, jež jsem znala, vážila si jich a měla je ráda, ale můj dětský věk a svět mi neumožňovaly mít větší podíl na jejich životě.

Dějínám České kongregace sester dominikánek byly již věnovány kronikářsky podané Dějiny sester III. řádu sv. Dominika od Jiřiny Běhalové, Jany Žákové a Božislavy Pálkové, rovněž některé závěrečné studentské práce se tímto tématem zabývaly. Dějiny jednotlivých filiálních domů kongregace ale zatím na své zpracování čekají. Snad právě v této oblasti dějin církve a církevních řádů a kongregací je tato diplomová práce přínosem a současně podnětem k tomu, aby se stejným námětem zabývaly další práce.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. D9, Dějiny konventu v Jesenci [strojopis].

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. KD7B, Kronika konventu jesenského 1933–1974 [rukopis].

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. KM2, Kronika mateřince 1890–1914 [rukopis].

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. 0365, Řehole a stanovy sester řádu sv. Dominika 1890 [strojopis].

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. Z4St2, Stanovy kongregace sester blah. Zdislavy III. řádu sv. Dominika [strojopis].

Archiv Kongregace sester III. řádu sv. Dominika v Brně, sign. Z4St3, Stanovy sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. Zdislavy 1936 [strojopis].

Moravský zemský archiv v Brně, fond E 59 Premonstráti Zábřdovice.

Státní okresní archiv v Olomouci, fond L 1–4.

Státní okresní archiv v Prostějově, fond Místní národní výbor Jesenec, nezpracovaný materiál, Kronika obce Jesenec 1963–1983 [rukopis].

Státní okresní archiv v Prostějově, fond Farní úřad Jesenec, Pamětní kniha farnosti Jesenec 1. [rukopis].

Literatura

BĚHALOVÁ Jiřina, *Dějiny sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. Zdislavy s mateřincem v Olomouci-Řepčíně, 1. díl* [strojopis] Jesenec 1949.

BĚHALOVÁ Jiřina, *Dějiny sester III. řádu sv. Dominika kongregace bl. dislavy s mateřincem v Olomouci-Řepčíně, 2. díl* [strojopis] Jesenec 1949.

BURIAN Bohumil, *Vlastivěda moravská II. Místopis. Konický okres*. Brno, Musejní spolek 1939.

HNÁTOVÁ Veronika, *Kongregace sester Dominikánek a její působení na Moravě mezi léty 1887 až 1945* [netištěná diplomová práce] Brno, Katedra historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity 2009.

HOSÁK Ladislav, *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha, Academia 2004, reprint 1. vydání z roku 1938.

HOSÁK Ladislav, *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960*. Ostrava, Profil 1967.

HOSÁK Ladislav – ŠRÁMEK Rudolf, *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I*. Praha, Academia 1970.

KAVIČKA Karel, *Poutní a farní chrám Páně Jména Panny Marie ve Křtinách*. Brno, Kartuziánské nakladatelství 2014.

KOSÍK Marian Rudolf – MÍLEK Václav, *Osm století*. Brno, Kartuziánské nakladatelství 2009

MAŇAS Vladimír, *Náboženská bratrstva olomoucké (arci)diecéze do josefinských reforem* [netištěná diplomová práce] Brno, Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity 2003.

SAMEK Bohumil, *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha, Academia 1999.

SUCHÁNEK Pavel, *K větší cti a slávě: Umění a mecenát opatů kláštera Hradisko v 18. století*. Brno, Společnost pro odbornou literaturu – Burrister & Principal a Masarykova univerzita, Filozofická fakulta – seminář dějin a umění 2007.

VÁŠKO Václav, *Dům na skále 2. Církev bojující 1950 – květen 1960*. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2007.

ŽÁKOVÁ Jana – PÁLKOVÁ Božislava, *Druhé padesátiletí České kongregace sester dominikánek 1939–1989* [netištěný textový soubor] Brno 2003.

Internetové zdroje

Webové stránky Biskupství českobudějovického: <https://www.bcb.cz>

Webové stránky České kongregace sester dominikánek: <https://www.dominikanky.cz>

Webové stránky Českého statistického úřadu: <https://www.czso.cz>

Po dohodě s vedoucím práce byla závěrečná podoba textu redigována tiskovými charaktery Times New Roman o velikosti 12 bodů a řádkování 1,5.

Rozsah práce je dán počtem znaků včetně mezer, který podle počítání textového editoru Word činí 139 800 znaků, tedy 77 normostran.

Seznam zkratek

JZD	jednotné zemědělské družstvo
KNV	krajský národní výbor
MNV	místní národní výbor
ONV	okresní národní výbor

Seznam příloh

- Příloha č. 1.** Fotografie zámku a kostela sv. Liboria v Jesenci od jihovýchodu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 2.** Fotografie zámku a kostela sv. Liboria v Jesenci od jihu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 3.** Fotografie kostela sv. Liboria v Jesenci od jihozápadu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 4.** Fotografie části nástropní fresky v přední části lodi v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 5.** Fotografie fresky na klenbě lodi kostela sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 6.** Fotografie detailu nástropní fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 7.** Fotografie detailu nástropní fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 8.** Fotografie detailu nástropní fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 9.** Fotografie detailu nástropní fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 10.** Fotografie detailu nástropní fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 11.** Fotografie hlavního oltáře v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 12.** Fotografie bočního oltáře v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 13.** Fotografie bočního oltáře v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 14.** Fotografie bočního oltáře v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 15.** Fotografie bočního oltáře v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 16.** Fotografie portrétu Zuzany Kateřiny Liborie Prakšické ze Zástřizl. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 17.** Fotografie portrétu Jana Bohuše Václava Morkovského ze Zástřizl. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 18.** Fotografie sochy sv. Liboria umístěné pod terasou zámku v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 19.** Fotografie vodní kaple sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 20.** Fotografie sochy sv. Liboria ve vodní kapli v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

- Příloha č. 21.** Fotografie zámku v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 22.** Fotografie dětí na prázdninovém táboře v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 23.** Fotografie dětí na prázdninovém táboře v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 24.** Fotografie dívek na kurzu pro kuchařky a hospodyně v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 25.** Fotografie chovanců Zaopatřovacího ústavu sv. Liboria v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 26.** Fotografie z výstavy pořádané sestrami dominikánkami v Jesenci. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 27.** Fotografie obrazu, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 28.** Fotografie obrazu, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 29.** Fotografie obrazu, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.
- Příloha č. 30.** Fotografie Velebné Matky Kazimíry Havelkové, třetí generální představené České kongregace sester dominikánek. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 31.** Fotografie sester dominikánek s tehdejším arcibiskupem pražským Josefem Beranem a biskupem Františkem Tomáškem v Bohosudově. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 32.** Fotografie sester dominikánek v Bohosudově. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 33.** Fotografie sester dominikánek v Kadani. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 34.** Fotografie sester dominikánek na Chlumu s P. Jordánem Vinklárkem OP. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 35.** Fotografie sester dominikánek při výrobě hostií v Broumově. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 36.** Fotografie broumovského konventu sester dominikánek s Velebnou Matkou Kazimírou Havelkovou. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

- Příloha č. 37.** Fotografie brněnského biskupa Karla Skoupého s bývalou generální představenou Kazimírou Havelkovou a novou generální představenou Velebnou Matkou Dr. Jaromírou Němcovou. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 38.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Ireny Horákové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 39.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Siardy Moudré. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 40.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Jarolímy Tučové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 41.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Jarolímy Tučové – pokračování. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 42.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Jony Dluhošové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 43.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Boromey Davidové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 44.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Karly Kelnerové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 45.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Karly Kelnerové – pokračování. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 46.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Eusebie Nevřelové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 47.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Evy Nejezové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 48.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Evy Nejezové – pokračování. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.
- Příloha č. 49.** Text nekrologu převorky jeseneckého konventu Fidelis Dobiášové. Zdroj: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

Příloha č. 1. Zámek a kostel sv. Liboria v Jesení z jihovýchodní strany. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 2. Zámek a kostel sv. Liboria v Jesenci, pohled z jižní strany, z místní části Měrotín.
Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 3. Kostel sv. Liboria v Jesení, pohled z jihozápadní strany. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 4. Část nástropní fresky v přední části lodi v kostele sv. Libnoria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 5. Jan Michael Fissé (připsáno), Duše přijímaná Bohem a šest scén se sv. Liborem, kolem roku 1714. Freska na klenbě lodi v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 6. Jan Michael Fissé (připsáno), **Očištěná duše, bíle oděná, putuje k Bohu Otci, nesenému anděly**, kolem r. 1714. Detail fresky v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 7. Jan Michael Fissé (přípsáno), **Sv. Liborius uzdravuje mohučského arcibiskupa Wenera z Eppsteinu**, kolem roku 1714. Detail fresky na klenbě lodi v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 8. Jan Michael Fissé (připsáno), **Poutníci před sv. Liboriem**, kolem roku 1714. Detail nástropní fresky v lodi kostela sv. Liboria v Jesení. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 9. Jan Michael Fissé (připsáno), **Sv. Liborius jako stavebník kostelů**, kolem roku 1714. Detail fresky na klenbě lodi v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 10. Jan Michael Fissé (připsáno), **Sv. Martin z Tours nad tumbou sv. Liboria**, kolem roku 1714. Detail nástropní fresky v lodi kostela sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 11. Barokní oltář v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 12. Oltářní obraz Panny Marie Křtinské a socha Panny Marie Pomocnice v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 13. Oltářní obraz sv. Josefa a socha sv. Terezie z Lisieux na bočním oltáři v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 14. Oltářní obraz sv. Barbory a socha sv. Františka z Assisi na bočním oltáři v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 15. Oltářní obraz sv. Norberta a sousoší sv. Antonína Paduánského s Ježíškem na bočním oltáři v kostele sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 16. Oválný portrét Zuzany Kateřiny Liborie, rozené Prakšické, ze Zástřizl, paní na Malenovicích, hraběnky z Ditrichsteina (1637–1691), namalován údajně v roce 1688. V současné době je umístěn v sakristii kostela sv. Liboria v Jesenci. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 17. Oválný portrét Jana Bohuše Václava Morkovského ze Zástřizl, pána na Boskovicích (1610–1687), druhého manžela paní Zuzany Kateřiny. Portrét je nyní umístěn v sakristii kostela. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 18. Socha sv. Liboria z roku 1736, která je umístěná pod terasou zámku v Jesenci, vpravo od zámeckých schodů. Foto Anna Burgetová.

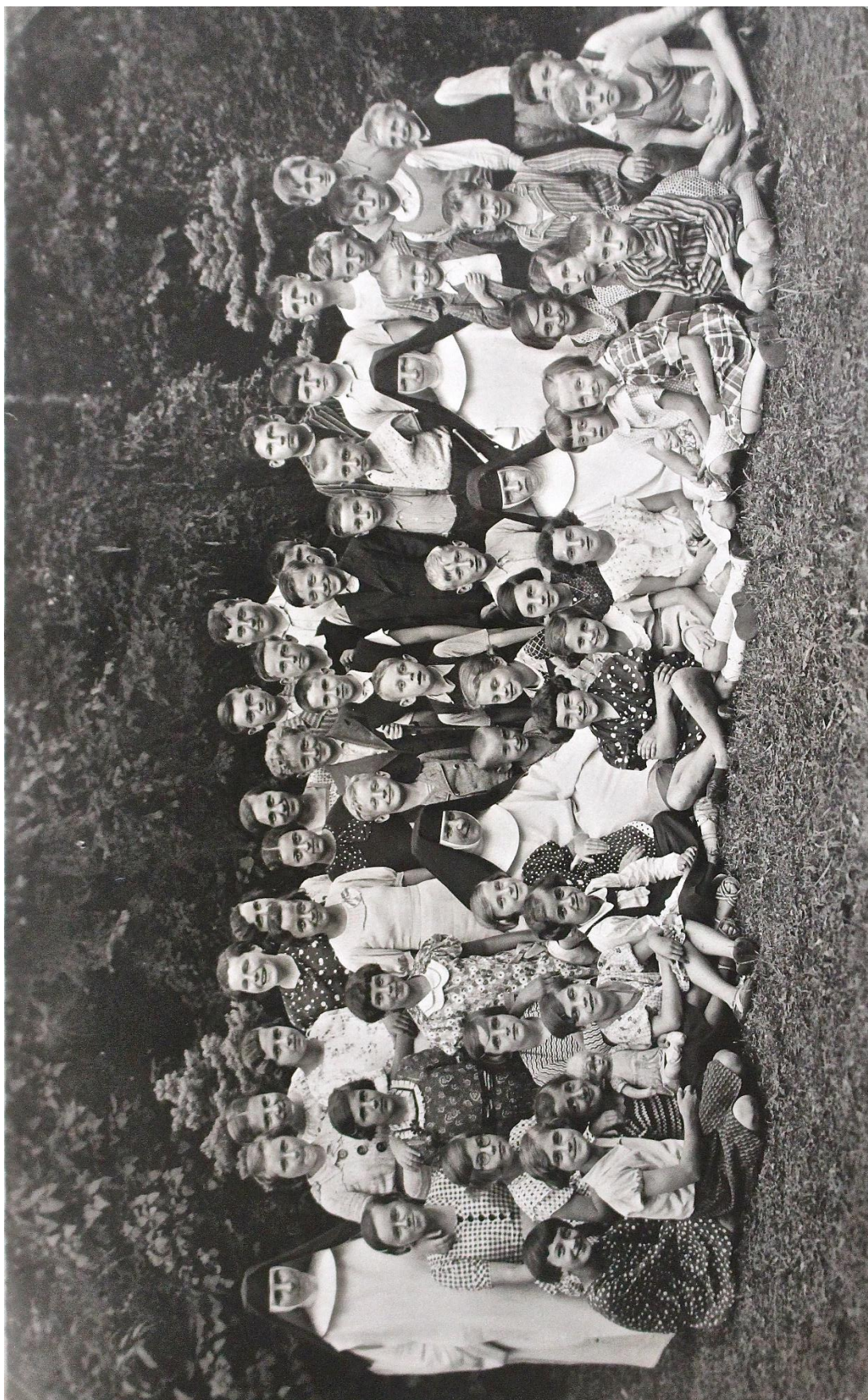
Příloha č. 19. Vodní kaple sv. Liboria vybudovaná v terase zámku mezi rameny zámeckého schodiště. Kaple stojí na místě původní poutní votivní kaple z roku 1673, vybudované Zuzanou Kateřinou na poděkování za uzdravení. Foto Anna Burgetová.

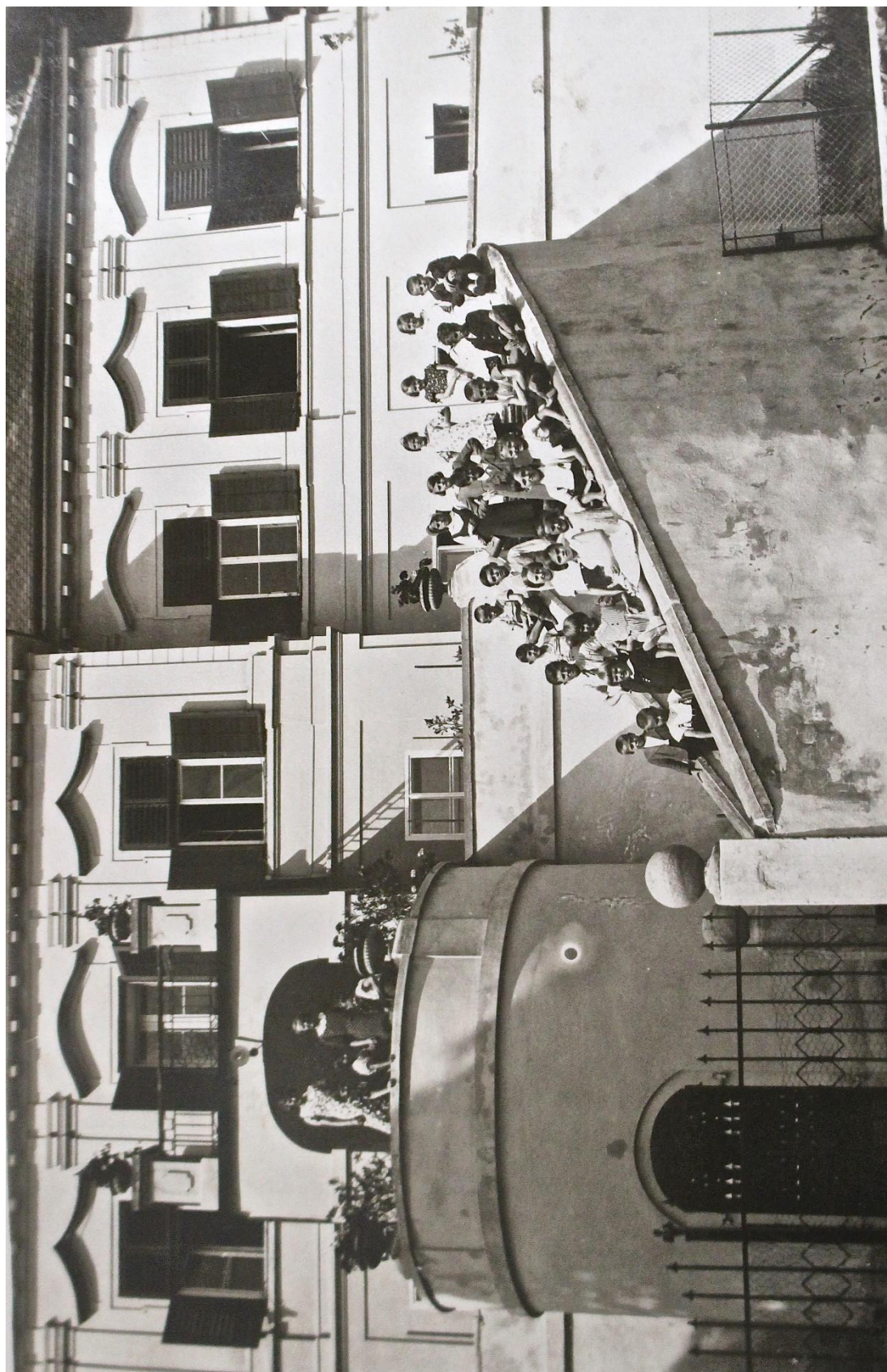
Příloha č. 20. Socha sv. Liboria, kterou nechala zhotovit paní Zuzana Kateřina do poutní kaple sv. Liboria. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 21. Zámek v Jesenci v době, kdy jej vlastnila Česká kongregace sester dominikánek. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.

Příloha č. 22. Děti na prázdninovém pobytu u sester dominikánek v Jesenci. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.*

Příloha č. 23. Děti na prázdninovém pobytu u sester dominikánek v Jesenci. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.*

Příloha č. 24. Dívky na kurzu pro kuchařky a hospodyně v Jesenci. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.*

Příloha č. 25. Chovanci Zaopatřovacího ústavu sv. Liboria v Jesenci. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.

Příloha č. 26. Výstava výrobků vyrobených chovankami ústavu v Jesenci. Konala se v červnu 1966 v jesenecké sokolovně. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.

Příloha č. 27. Obraz, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 28. Obraz, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 29. Obraz, který namalovala sestra Salvina Suchánková v době, kdy působila v jeseneckém ústavu. Foto Anna Burgetová.

Příloha č. 30. Velebná Matka Kazimíra Havelková, třetí generální představená České kongregace sester dominikánek, jež vykonávala tento úřad v letech 1943–1968. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F6, Fotoalbum Jesenec, Řepčín, Olomouc.

Příloha č. 31. Sestry dominikánky v Bohosudově s tehdejšími arcibiskupem pražským Josefem Beranem a biskupem Františkem Tomáškem. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F23a, Fotoalbum Bohosudov.

Příloha č. 32. Sestry dominikánky v Bohosudově. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F28, Fotoalbum Bohosudov.

Příloha č. 33. Sestry dominikánky v Kadani. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, sign. F22a, Fotoalbum Kadaň.*

Příloha č. 34. Sestry dominikánky po generální kapitule na Chlumu s P. Jordánem Vinklárkem OP. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. Fd, Fotoalbum Broumov.

Příloha č. 35. Sestry dominikánky při výrobě hostií v Broumově. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. Fd, Fotoalbum Broumov.

Příloha č. 36. Broumovský konvent s Velebnou Matkou Kazimírou Havelkovou. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, sign. Fd, Fotoalbum Broumov.*

Příloha č. 37. Brněnský biskup Karel Skoupý, vlevo bývalá generální představená Kazimíra Havelková, vpravo nová generální představená Velebná Matka Dr. Jaromíra Němcová. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, sign. F2A, Fotoalbum Broumov, 13. července 1968.

S. M. IRENA Josefa HORÁKOVÁ

+ 9. 6. 1962

Narodila se 24. 2. 1888 v Koválovicích, okres Přerov. Obecnou školu vychodila v Tištině. V roce 1906 byla v Řepčíně přijata za čekatelku. Vzdělávala se ve Vyškově na učitelku ručních prací a dosáhla aprobace pro vyučování na obecných i měšťanských školách.

Řeholní roucho obdržela 18. července 1909, první sliby složila 12. září 1911 a doživotní za tři roky.

Ručním pracím vyučovala na několika našich školách. Jako převorka v Morkovicích se velmi zasloužila o rozkvět kláštera i sirotčince. Proto byla poslána v roce 1933 za představenou nově vznikajícího kláštera v Jesenci, kde byl na naléhání místního pana faráře koupený zchátralý zámek, se kterým souviselo mnoho těžkostí a starostí. Statečnou a zbožnou představenou podporovaly mnohé modlitby a oběti sester a tak se jí podařilo zámek opravit a upravit v příjemný domov důchodců i zbavit dluhů. Po desetiletém působení byla asignovaná do Řepčína, kde šla pro sestry. V roce 1945 byla ustanovená ve Vlašovičkách představenou a vyučovala ručním pracím nejen ve Vlašovičkách, ale i v okolních obcích. Odtud byla v září 1950 s ostatními sestrami vyvezená do Bohosudova a po roce byla mezi dvaceti nejstaršími sestrami, které byly státní mocí přestěhované do Vidnavy. Po deseti letech přišla s patnácti spolusestrami do Kadaně.

Zde od vánoc 1961 cítila vnitřní bolesti a stěžovala si na ischias, který toužila léčit v Teplicích. Byl u ní však zjištěn nedostatek červených krvinek, proto byla poslána na vyšetření do chomutovské nemocnice. Podrobila se operaci, neboť měla velký zhoubný nádor a ledvinu zasaženou metastázemi. Poněvadž rakovina v tomto stadiu je nevyléčitelná, nebylo naděje na uzdravení a sestřička po pěti dnech tiše ve spánku zemřela dne 9. června 1962.

Pán života a smrti přijal svou věrnou služebnici ve vigílii slavnosti Ducha svatého, neboť Ducha svatého vroucně uctívala.

Příbuzní si sami zařídili převoz zemřelé z nemocnice do rodiště. Tam byla 14. června pochovaná do rodinné hrobky. Kadaňský konvent zastoupilo několik našich sester z Kokor a Víceměřic.

Sestřička Irena byla velmi praktická a činná. Dobrý základ si přinesla již z domova. To osvědčovala na všech působištích. Za pobytu ve Vidnavě vařila a zastupovala churavou představenou při různých pochůzkách, nákupech a shánění dříví na topení. Ještě první rok v Kadani chodila ráda na nákup do města nebo doprovázela nemocné sestry k lékaři či do nemocnice. Zpráva o jejím náhlém skonu byla pro spolusestry bolestným překvapením.

Jako představená byla sestrám, sirotkům, babičkám i mužským svěřencům dobrou, starostlivou a milující i milovanou matkou. V Morkovicích se stalo, že malý nemocný hošík v nemocniče v 1. poschodí, když ji uviděl na dvoře, chtěl k ní, vylezl na okno a skočil za ní. Snesl se jí k nohám jako andílek bez úrazu.

Odpočívej v pokoji.

Příloha č. 38. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Ireny Josefy Horákové (24. 2. 1888–9. 6. 1962). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1940–1965 [strojopis].

S. M. SIARDA Marie MOUDRÁ

+ 23. 7. 1985

Narodila se 14. března 1891 v Litenicích, okres Kroměříž, jako nejstarší z deseti dětí. Ve zbožném rodinném prostředí, zvláště vlivem babičky, se naučila již v dětství a mládí dobře využívat času. Stálý styk s přírodou při polních pracích naplňoval její duši obdivem nad krásou Božího díla. Oblíbila si zvláště květiny a stromy.

Ve třidvaceti letech požádala o přijetí do naší kongregace. Jako čekatelka si doplnila vzdělání v pěstounském kurse ve Vyškově a u zkušební komise v Brně získala vysvědčení způsobilosti pro vyučování na mateřských školách.

Obláčku měla 12. září 1916, první sliby složila za dva roky a doživotními sliby 28. srpna 1921 se dala bezvýhradně Pánu.

Po noviciátě učila na mateřské škole v Řepčině. Po letech radostné práce mezi maličkými na Moravě, byla v roce 1924 poslána do Košic, kde kromě vyučování ve školce zastávala službu varhanice

Již v prvních letech řeholního života si vytvořila pevné zásady nesmlouvavé věrnosti a sebekázně, které zachovávala i ve vysokém věku.

V roce 1933 byla ustanovena převorkou v Morkovicích. Sirotci i sestry v ní měli pečlivou a obětavou matku. Tam vážně onemocněla těžkým zánětem pohrudnice s exudatem. Péčí místního lékaře a obětavým ošetřováním spolusestry se vyléčila v domácím prostředí. Po třech letech byla asignovaná do koupeneho zámku v Jesenci. Všechny své schopnosti a síly dala do budování domova pro přestárlé. Pro nedostatek finančních prostředků to bylo spojeno s velkými obětmi. Jako dlouholetá podpřevorka se snažila být sestrám oporou. Plných 24 let byla také varhanicí v místním chrámu Páně a nacvičovala všechny kostelní zpěvy. Při množství povinností si vyšetřila čas i pro práci v zahradě a velmi se zasloužila i o pěknou úpravu areálu ústavu, zvláště velkého parku.

V roce 1960 odjela na odpočinek do Kadaně. Zde byl její pobyt životem stále modlitby. S růžencem v ruce přecházela z kostela do oratoře a dlouhé hodiny adorovala. K sestrám byla úslušná a pozorná, zvláště, když vypomáhala v jídelně. Za každou prokázanou službu platila modlitbou.

Při vysokém věku se těšila poměrnému zdraví, byla otužilá, v osobních požadavcích velmi skromná. V kadaňské zahradě zasadila okrasné jedle a ořechy, které chodila denně zalévat.

Rok před smrtí byla raněna mrtvicí při adoraci, růženec jí vypadl z rukou. I když se částečně vyléčila, po vánocích 1984 se její zdravotní stav značně zhoršil. Krajně obětavě o ni pečovala spolubydlící sestra Avelina. Měsíc před smrtí, když už vyžadovala stálý dozor, byla přemístěna do domácí nemocničky. Toužebně vyhlížela Pána, jehož svátostným Tělem byla denně posilovaná. Po třídenní agonii, při které v jasné chvíli přijala Viatikum a svátost nemocných, její duše tiše přešla do věčných krás 23. července 1985, ve svátek svatého Libora, patrona jeseneckého chrámu Páně.

Ve svátek svaté Anny byla pohřbena na kadaňském hřbitově. Záušní mši koncebrovalo 5 kněží. Ke hrobu ji doprovodila rodná sestra se třemi příbuznými a spolusestry. Shodou okolností dvě děti, které v ten den přistoupily k prvnímu svátému přijímání, účastí na pohřbu zastoupily velký zástup dětí, kterým kdysi byla pečlivou pěstounkou.

Drahá sestro Siardo, přejeme Vám, aby Pán Bůh odměnil věčnou slávou Vaši nesmlouvavou věrnost i k nejmenším řeholním předpisům.

Odpočiňte v pokoji!

Příloha č. 39. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Siardy Marie Moudré (14. 3. 1891–23. 7. 1985). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990 [strojopis].

S. M. JAROLIMA Hermína TUČOVÁ

+ 5. 6. 1989

Narodila se 3. dubna 1907 ve Slatině na Drahanské vysočině. Dětství prožila v křesťanské rodině se šesti sourozenci. Jeden bratr se stal knězem. V rodišti byla německá škola, proto docházela do českých škol v Roubanině a ve vzdálených Velkých Opatovicích.

Po absolvování učitelského ústavu v Řepčíně vstoupila do naší kongregace. Obláčku měla 27. srpna 1927, dočasné sliby 28. srpna 1928 a doživotní za tři roky.

Po noviciátě byla asignovaná do Košic, kde vyučovala na obecné a měšťanské škole i na ústavě pro učitelky domácích nauk. V Bratislavě vykonala odbornou zkoušku ze slovenštiny a zeměpisu.

Když v roce 1938 obsadilo Košice maďarské vojsko, musely české sestry opustit Košice. Většinou odjely do Řepčína, jen tři, mezi nimi sestra Jarolima, se přestěhovaly do Petrovian a pak do Humenného, kde přemístily ústav domácích nauk. Po vzniku slovenské kongregace byly tyto sestry žádány, aby přestoupily do jejich nové kongregace, ale ony odmítly a vrátily se 29. června 1943 do Řepčína.

Sestra Jarolima byla ustanovena převorkou v Jesenci. Po válce byla poslána do Klimkovic, jako převorka a ředitelka odborné školy pro ženská povolání. Když v roce 1949 byly naše školy zrušeny, snažila se na přání generální správy, aby klášter sloužil našim starým a nemocným sestřím. Její úsilí však bylo marné. Dům byl zabrán a asi 50 sester bylo přestěhované do Opavy na Kylešovskou k sestřím františkánkám. V roce 1957 nastalo další stěhování na různá místa. Staré a nemocné sestry do Víceměřic, sestra Jarolima byla asignovaná do Snědovic, kde vedla sedm let sklad potravin. V lednu 1965 byla s konventem přemístěna do Měděnce. Tam silným prochlazením byla u ní vyvolaná vleklá a bolestná progresivní polyartritida, kterou trpěla až do smrti. Z drsného krušnohorského podnebí byla přemístěna nejdříve do Kadaně pak do teplejšího kraje na Moravu. Asi čtyři roky žila v Podivicích, pak sedm let v nově zařízené zotavovně ve Křtinách. Když v roce 1977 musely sestry Křtiny z rozkazu krajského církevního tajemníka opustit, stěhovala se do Broumova.

Sestra Jarolima byla skoro celý život churavá. Ve studijních letech prodělala spálu, v Košicích plicní tuberkulosu, trpěla ledvinovou chorobou a kolísavým krevním tlakem. V poslední době ztrácela sluch. Všechny zdravotní obtíže snášela velmi trpělivě, odevzdaná do vůle Boží. Často říkala: „Jsem v Božích rukou. Co se mi může stát?“

27. května 1989 byla náhle postižena mozkovou mrtvicí. Byla jí obnovena svátost nemocných a sestry ji odporučily ochraně Matky Boží zpěvem „Salve Regina“. S bolestí, ale odevzdaně přijala rozhodnutí lékařky k odvozu do nemocnice. Po několika dnech se jevil její zdravotní stav beznadějný, lékaři však odepřeli dát jí do domácího ošetřování. V nemocnici dožila se 5. června 1989.

Sestra Jarolima se pro vstup do kongregace definitivně rozhodla na svátek Nanebevzetí Panny Marie. Tento den si po celý život s pohnutím a vděčností připomínala. Celý její duchovní život byl úzce spjat s Pannou Marií. Svědčí o tom první otázka jejího denního zpytování na lístku v Kompletáři: „Jak jsem dnes žila s Tvou Matičkou v Tvé přítomnosti?“ V různých nesnázích radila: „Obraťte se na Pannu Marii. Mně vždycky pomohla.“ Mnoho se modlila a obětovala zvláště za upevnění víry v rodinách svých příbuzných, za naše mladé sestry a kvalitní dorost, za náboženskou a mravní obrodu národa. Nezapomínala denně prosit za šťastný odchod svůj i té, která ze sester první zemře.

Pracovala se k hlubokému vnitřnímu životu a snažila se pomoci k němu i těm, kteří ji žádali o radu. Uměla pozvednout skleslou mysl na vyšší duchovní rovinu a ukázat perspektivu věčnosti.

Příloha č. 40. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Jarolímy Hermíny Tučové (3. 4. 1907–5. 6. 1989). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990 [strojopis].

Svou lásku k sestřám dokazovala prací. Za pobytu ve Snědovicích ji inspirovala krásná příroda. Začala tuto krásu přenášet na papír. Tak vznikly její první krajinomalby. Když pak ji nemoc znemožňovala jinou práci, věnovala se malbě. Pracovala velmi pilně, takže stovky obrazů mohly být rozeslány do rodin sester a známých. Říkávala, že tím chce dělat jen radost. Za pobytu v Broumově připravila každoročně obrazy pro všechny jubilantky a dvakrát pro všechny sestry tohoto velkého konventu jak dárek k vánocům.

Prošla branou smrti očištěna dlouholetou nemocí a posledním utrpením. MUDr. Vidlář, přítel sester v Klimkovicích napsal v kondolenci: „Každá cesta, byť byla trnitá a bolestná, je krásná, vede-li k vznešenému cíli.“ Taková byla její životní cesta. Doufáme, že ji Matka Boží, kterou tolik milovala, přivedla v rozhodné chvíli k věčnému Cíli – k **Ježíši**.

Drahá sestro Jarolímo, prostě za nás, abychom tam dospěly i my.

Odpočiňte v pokoji!

Příloha č. 41. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Jarolímy Hermíny Tučové (3. 4. 1907–5. 6. 1989) – pokračování. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990 [strojopis].

Andonie
S. M. JONA DLUHOŠOVÁ

+ 18. 1. 1972

Narodila se 3. listopadu 1889 ve Štěpánkovicích u Opavy. První léta řeholního života prožila v kongregaci německých sester Herz Jesu v Kravařích, kde 21. března 1911 složila první sliby. Jako učitelka české mateřské školy měla mezi sestrami národnostní těžkosti, proto se rozhodla přestoupit do české kongregace. Se svým úmyslem se svěřila našim sestrám, které působily na státní české hospodyňské škole v Kravařích, a požádala o přijetí do naší kongregace.

Generální správa jí vyšla vstříc a po souhlasu z Říma ji přijala. Při soukromé oblačce 3. ledna 1932 jí ponechala dřívější řeholní jméno. Za rok 10. ledna 1933 složila sestra Jona v naší kongregaci věčné sliby.

V Řepčíně působila do srpna 1937 jako učitelka v mateřské škole a dozorkyně u chovaneč, kterým ochotně pomáhala při studiu němčiny. Ve školním roce 1937/38 dávala hodiny z němčiny chovankám v Brně na Veveří. Od srpna 1938 byla přes celou světovou válku zaměstnaná jako ošetřovatelka babiček v Opavě a u sester zastávala úřad představené do srpna 1945, kdy nastoupila stejné služby v Charitním domově u našich sester v Jesenci. Po třech letech znovu ustanovena představenou v Opavě. V srpnu 1957 poslána na odpočinek do víceměřické ozdravovny v Podivicích a tam opět zastávala povinnosti představené u malé skupiny sester důchodkyň a dvou víceměřických zaměstnankyň.

Při odsunu sester důchodkyň z Víceměřic do Kadaně v srpnu 1960 byla přemístěna i sestra Jona. To již měla zdraví hodně podlomené, zvláště jí vypovídal zrak, sluch a ledviny. Těžkosti své nemoci snášela s příkladnou trpělivostí, často dokonce s humorem. Tím ráda obveselovala sestry v dřívějších letech i v době služby představené.

Sestra Jona byla hluboce zbožná. Po celý řeholní život se skoro denně modlila křížovou cestu. Jako představená vždy pečovala o to, aby všechny duchovní úkony byly konány důstojně a přesně. V jednání byla důsledná a společenská. Pečlivě se starala o všechny hmotné potřeby sester a snažila se vždy udělat jim něčím radost. Sestry, babičky v ústavech i víceměřičtí svěřenci v Podivicích ji měli rádi a snažili se splácet její lásku svou láskou a oddaností.

V posledních měsících života byla vyrovnaná a těšila se na smrt. K ošetřovatelkám a kuchařkám byla pozorná, v jídle si nevybírala, a o čem věděla, že nespotřebuje, hned vracela s prosbou, aby se potravinami zbytečně neplýtvalo.

Její příbuzní z Německa ji každoročně navštívili. Když cítila, že její život končí, prosila je, aby na pohřeb nejezdili, ale použili peníze na mše svaté.

Poslední dva dny byla v agonii, stále spala a ve spánku vydechla 18. ledna 1972 ve chvíli, kdy na kostelní věži zvonila sestra večerní Anděl Páně. Provázena modlitbami sester odešla její dobrá duše k Pánu.

Odpočívej v pokoji!

Příloha č. 42. Nekrolog převorčky jeseneckého konventu Jony Dluhošové (3. 11. 1889–18. 1. 1972). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, Nekrology 1966–1979* [strojopis].

S. M. BOROMEA Marie DAVIDOVÁ

+ 5. 9. 1996

Narodila se 8. srpna 1910 ve Štamberku. Hned druhý den byla pokřtěna na jméno Marie. Otec byl zámečnickem v kopřivnické Tatře, maminka vedla domácnost a malé hospodářství. Když měla Marie čtyři roky, zemřela jí maminka. Otec svým čtyřem dětem, z nichž nejmladší měla jeden rok, přivedl novou maminku. K dalším sourozencům patřila pozdější sestra boromejka, řeholním jménem Bonaventa.

Po vychození školy pracovala Marie u rodičů do 23 let, pak se přihlásila do naší kongregace.

Obláčku měla 27. srpna 1936, první sliby za rok. Doživotními sliby se zasvětila Pánu 28. března 1943.

Před noviciátem i po něm měla na starosti „kráček“, kde prodávala chovánkám knihy a drobné předměty denní potřeby. V letech 1939-41 absolvovala dvouletou ošetrovatelskou školu u sester františkánek v Olomouci a dvouměsíční kurs pro léčbu prací a rehabilitací v Kladrubech u Vlašimi. Ošetrovatelskou službu konala v Řepčíně, potom byla u svěřenců ve Víceměřicích a u sirotků v Bojkovicích. Od roku 1948 působila jako ošetrovatelka v domově důchodců v Jesenci, kde byla od srpna 1951 převorkou a vedoucí ústavu. Z vedení ústavu byla však brzy nahrazena civilním správcem. Po vzrušujících revizích a kontroly i v neděli v poledne a výměny civilních vedoucích onemocněla v roce 1956 vážnou poruchou nervů. Po bezvýsledném domácím léčení byla nucena nastoupit léčbu na psychiatrickém oddělení opavské nemocnice. V roce 1958 se léčila v olomoucké nemocnici a pak byla přemístěna do Broumova, tam ještě pokračovala v léčbě. Po zlepšení zdravotního stavu pracovala v expedici hostií a po mnoho let zastávala úřad místní ekonomy.

Své schopnosti uplatnila při úpravě domu za přemístování sester z hlavní budovy kláštera do objektu na Růžovém dvoře v Broumově.

V roce 1987 na ni dolehla její dřívější nervová nemoc. Byla léčena v nemocnici v Novém Městě nad Metují a pak u sester boromejek ve Znojmě-Hradišti. Zdravotní stav se moc nezlepšil, takže už nebyla schopna práce a byla dána mezi nemocné do domácí nemocničky, kde měla možnost sledovat mši svatou i společné modlitby z rozhlasu.

V listopadu 1990 přišla s ostatními sestrami do Bojkovic. Zde ještě po šest let snášela odevzdaně v ústraní svou nemohoucnost. Jen v neděli se účastnila mše svaté v kapli a občas ji sestra ošetrovatelka přivedla na adoraci.

Když se u ní vystupňovaly zdravotní obtíže, byla 6. srpna 1996 převezena do nemocnice v Uherském Hradišti. Uvědomovala si možnost odchodu k Pánu, proto přijala svátost nemocných. Byl u ní zjištěn zhoubný nádor, ale než se lékaři odhodlali k operaci, odešla do věčného domova v noci 5. září 1996, aby přijala odměnu od Pána.

Sestra Boromea byla tichá, na všech svých působištích velmi obětavá a ke všem laskavá. Z jejich osobních zápisků poznáváme, jak byla pečlivá v osobním snažení, tak jako ve všech svých povinnostech.

Pohřeb se konal 10. září odpoledne z farního kostela v Bojkovicích. Hlavním celebrantem byl její synovec. S ním koncelebrovalo dalších 8 kněží. Přijely též sestry ze Střelic a z Brna. Matka Slavomíra se sestrou převorkou Beatou, které v tu dobu byly na léčení v Luhačovicích, se též zúčastnily. Přijelo i více příbuzných, mezi nim i neteř řeholní sestra boromejka.

Milá sestro Boromeo, z pozemských duševních úzkostí a temnot jste přešla do jasu věčnosti, ať je dobrý Bůh Vaším věčným štěstím.

Odpočiňte v pokoji!

Příloha č. 43. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Boromey Marie Davidové (8. 8. 1910–5. 9. 1996). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1991–neuzavřeno [strojopis].

S. M. KARLA Božena KELNEROVÁ

+ 21. 6. 1976

Narodila se na svátek svatých Petra a Pavla v Milostivém roce 1900 v Herticích, okres Opava. Z deseti dětí, maminka byla dvakrát vdaná, byli dva syni řeholníky, jeden dominikán a jeden redemptorista a dvě dcery dominikánky. Na povolání těchto sester měli vliv oba horliví bratři, zvláště dominikán P. Emanuel Lesák, který občas zavítal v doprovodu provinciála P. Odilona Pospíšila.

Sestra Karla již od dětství upevňovala svou vůli, když docházela do obecné školy, vzdálené tři kilometry. Měšťanskou školu vychodila u našich sester ve Vyškově, potom absolvovala učitelský ústav v Olomouc-Řepčíně. Tam se rozhodla zasvětit všechny své schopnosti službě Boží v naší kongregaci. Od tohoto rozhodnutí ji neodvrátila snaha jiných dvou bratrů získat ji poutavými cestami po Slovensku pro život ve světě. Prosbami a pláčem si vymohla otcovo svolení, který se obával o její slabé zdraví.

Po obláčce 28. srpna 1920 prožila rok noviciátu v mateřinci, v druhém roce byla poslána učit v Kokorách. První sliby složila 28. srpna 1922 a po třech letech zpečetila své zasvěcení doživotními sliby.

Od roku 1925 působila jako oblíbená cvičná učitelka v Řepčíně. Po odborné zkoušce působila jako učitelka a vychovatelka na měšťanské škole ve Vyškově až do zevření školy za okupace. Své znalosti doplňovala kursy.

Od září 1942 pracovala jako účetní v ústavním mlýně ve Víceměřicích. Široké okolí vděčně vzpomínalo na odvážné sestry mlynářky, které s velkým osobním rizikem pomáhaly potřebným v době nedostatku za okupace.

V roce 1945 přijala těžký úřad převorky ve vyškovském konventě a ředitelky tamní obnovené měšťanské školy. Klášterní budova byla hodně poškozená zásahy Rudé armády při dobývání Vyškova. Uvedení do provozu si vyžádalo hodně starostí a námahy při poválečném nedostatku všeho.

Po třech letech se těžce loučila s milovaným Vyškovem, protože byla ustanovena převorkou ve Víceměřicích. S vrozenou energií usilovala o zvelebení ústavu a zlepšení životních podmínek duševně postižených světců. Sestrám byla pečlivou matkou a všem potřebným, hlavně kněžím a bohoslovcům štedrou dobroditelkou. Právě tento styk s kněžím se pro ni stal osudným.

Od roku 1957 byla jmenovaná převorkou v Jesenci. I tam se brzy projevila blahodárná činnost u sester i důchodců. Byla však přerušena zásahem policie. Třetího března 1959 ve 12 hodin byla zatčena, právě když se vrátila z Prostějova. V domě však už probíhala od osmi hodin prohlídka. Po dvouměsíční vyšetřovací vazbě, po třídním lidovém soudu byla odsouzena na dva roky pro podvracení republiky. Důvody: scházela se s kněžím a dávala dovolení sestře k rozmnožování na stroji modliteb, encyklik a úmyslu apoštolátu. Trest si odpykávala ve vězení v Pardubicích. Po vyhlášení amnestie v květnu 1960 se dostala na svobodu. Byla tělesně zeslabená, ale na duchu zocelená. S radostí říkala, že to byla nejzáslužnější doba jejího života, když směla trpět pro Boha a Církev.

Naši představení jí poslali do Charitního domova našich sester v Kadani, kde 11 let věrně a obětavě zastávala službu vrátné.

V roce 1971 přechodila chřipku a po ní se projevilo onemocnění jater. V roce 1974 se jí utvořil pod levou klíční kostí hnisavý nádor. Bolesti snášela odevzdaně a obětovala je za kněze. V květnu 1976 po chřipce dostala do nohy „růži“ s vysokými horečkami. Nemoc vyvrcholila 21. června. Ráno ještě přijala Tělo Páně a požádala o obnovení svátosti nemocných. Sestry u ní zazpívaly Salve, otec Rosarius jí udělil apoštolské požehnání a modlil se modlitby za umírající. Během dne jí praskl vnitřní zhoubný nádor, zřejmě se blížil konec.

Příloha č. 44. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Karly Boženy Kelnerové (29. 6. 1900–21. 6. 1976). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979 [strojopis].

Sestra Karla už nemluvila, jen pevně svírala růženec a líbala křížek. Rodné sestry Bohumíry , která byla ve Víceměřicích, se nedočkala. Vydechla tiše o půl jedenácté v noci 21. června 1976.

Pohřbu v den slavnosti Božského Srdce Páně se zúčastnili 4 kněží, sestra Bohumíra, neteř, synovec s rodinou a sestry kadaňské i z Měděnce.

Odpočívaj v pokoji!

Příloha č. 45. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Karly Boženy Kelnerové (29. 6. 1900–21. 6. 1976) – pokračování. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979 [strojopis].

S. M. EUSEBIE Anna NEVŘELOVA

+ 3. 10. 1986

Narodila se 4. listopadu 1904 v Bohuslavicích u Opavy jako nejstarší z 11 dětí. Vyrůstala ve zbožném rodinném prostředí. Pečovala o mladší sourozence a už v dětství se naučila umění dělit se s druhými o radost. Tento povahový rys charakterizoval její vztah k bližním až do konce života.

Po ukončení základního vzdělání absolvovala hospodářsko-hospodyňskou školu v Kravařích, kde vyučovaly dvě sestry dominikánky. Styk s nimi v ní vzbudil touhu po řeholním životě v naší kongregaci. Po přijetí byla poslána do německé zdravotní školy sester Alžbětinek v Chomutově.

Obláčku měla 27. srpna 1929, dočasné sliby složila za rok 28. srpna a v milostivém roce spásy 28. srpna 1933 se dala navždy Pánu sliby doživotními.

Plných 40 roků osvědčovala svou lásku k Bohu nezištnou, obětavou službou nemocným a ubohým. 18 roků ošetřovala nemocné chovanky v Řepčíně, potom 11 let pracovala na nejtěžším oddělení v ústavě duševně postižených ve Víceměřicích. Kromě toho jako vrchní zdravotní sestra byla ošetřovatelkou všech svěřenců ústavu a poskytovala první pomoc i místním občanům. Svěřenci brzy poznali její dobrotu srdce a neobyčejnou štedrost. Měla velký dar, že uměla léčit. Na každou bolest našla lék, potěšila a udělala radost.

Dalších jedenáct let působila jako vrchní zdravotní sestra v domově důchodců v Jesení, v jednom období i jako převorka.

Byla praktická, měla výtvarné schopnosti a dobrý vkus. Toho využívala pro působení radosti druhým. Dovedla hospodařit s časem a po obětavé službě potřebným našla i volné chvílky, ve kterých vyráběla hračky a ozdobné předměty. Ty se staly prostředky jejího apoštolátu radosti. I duchovní správce v jejím rodišti, rád od ní přijímal drobné výrobky, kterými obdarovával děti, aby zvýšil jejich horlivost v účasti májových pobožností.

V roce 1970 byla asignovaná do Kadaně. Místo odpočinku se ochotně ujala péče o maminky otců dominikánů P. Rosaria a P. Víta a s láskou jim dosloužila až do konce života. Potom se ustranila do své cely a pilně se zaměstnávala výrobou hraček.

Celoživotní úsilí o řeholní ukázněnost jí bránilo mluvit o vzrůstajících zdravotních obtížích, které překonávala silou vůle. Nakonec se musela podrobit odbornému vyšetření v kadaňské nemocnici začátkem roku 1986. Po týdnu se vrátila a byla zesláblá, se zažívacími potížemi a s občasnou zmateností. Bylo na ní pozorovat, že dozrává pro nebe. Byla přemístěna do domácí nemocničky. Přesto denně namáhavě přicházela ke všem duchovním úkonům i do jídelny.

Když po celý život žila jen pro druhé, nechala se posledním utrpením přibít na kříž bezmocnosti. Za každou službu byla vděčná. Téměř celý měsíc trvalo bolestné umírání při plném vědomí. Až do posledního dne byla denně posilovaná Tělem Páně. K umírající přijela i její rodná a naše řádová sestra M. Laura.

3. října 1986 při poledním vyzvánění Anděl Páně přešla tiše z časnosti do věčnosti, aby z bohatství Boží štedrosti přijala odměnu za celoživotní projevy bliženské lásky.

Pohřební obřady se konaly ve svátek Královny posvátného růžence 7. října. Mši svatou koncebrovalo pět kněží. Na kadaňský hřbitov ji vyprovodilo kromě spolusester i devět příbuzných.

Milá sestro Eusebie, prostě za nás, abychom jako Vy dovedly i bolestná tajemství řeholního života proměňovat v lásku.

Odpočiňte v pokoji!

Příloha č. 46. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Eusebie Anny Nevřelové (4. 11. 1904–3. 10. 1986). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1980–1990 [strojopis].

S. M. EVA Marie NEJEZOVÁ

+ 10. 4. 1969

Narodila se 18. dubna 1912 v Brně. Po maturitě na brněnském gymnasiu v roce 1931 přišla do 4. ročníku našeho učitelského ústavu v Olomouci-Řepčíně. V lednu 1932 si požádala o přijetí do kongregace. Dne 27. srpna téhož roku přijala roucho našeho řádu. 28. srpna 1933 složila první sliby, za šest let věčné.

Po noviciátě byla poslaná studovat na Masarykově universitě v Brně, kde v roce 1939 získala doktorát přírodních věd. Vyučovala pak na gymnasiu a měšťanské škole v Řepčíně. Po zrušení klášterních škol za německé okupace působila v Praze-Výrobňě. Po válce učila opět na gymnasiu až do zrušení škol 15. března 1949. Potom byla zaměstnaná jako sociální pracovnice v ústavě slepců Palata v Praze. Pro svou činnost mezi mládeží byla státními úřady v dubnu 1951 vykázána do centralizačního kláštera v Bohosudově, kde nastoupila jako dělnice v kaolínce. Za několik měsíců byla se skupinou sester přemístěna do Varnsdorfu, kde pracovala v chemickém oddělení textilní továrny. Sestrám zastávala službu představené. Po rozpuštění sester z továrny byla 1. listopadu 1955 asignovaná do domova důchodců v Jesenci a vedla skladní účetnictví. Od začátku února 1967 byla jmenovaná převorkou jeseneckého konventu.

Sestra Eva měla milou společenskou povahu. Na fakultě s ní studovali většinou hoši, kteří si jí velmi vážili. její kolega z Masarykovy university docent Dr. Josef Škrášek to vyjádřil v dopise po její smrti: „Sestřičky Evy jsem si nesmírně vážil, protože byla velmi vnitřní, vyrovnaná, vzácné povahy a skromná.“

Po celou dobu universitních studií se modlila všechny povinné modlitby. Ve volných chvílích se modlívala oficiem v posluchárně. Když to některý student zjistil, dal ihned signál: „Kluci potichu, sestra Eva se modlí.“ Hned zavládlo naprosté ticho.

Sestra Eva měla velký vliv na mladé lidi. Mnohým zachránila víru, přivedla na správnou cestu nebo vyprosila milost kněžství.

Celou dobu v Jesenci trpěla vysokým krevním tlakem a ischemickou srdeční chorobou. Poslední léta léčila i cukrovku. Na jaře 1969 prodělala chřipku. Snad jako následek se jí utvořila na zádech tvrdá boule. V prostějovské nemocnici jí byla 30. března operací odstraněna. Byla velmi slabá a tak po převazu jí nikdo nepomohl při slézání s vozíku, upadla a udělala si na hlavě tržnou ránu. Na Zelený čtvrtek 3. dubna se vrátila z nemocnice domů. Byla tomu ráda, ale projevovala podivný neklid. Ve velikonoční svátky se nemoc zhoršovala, proto byla již na velikonoční pondělí převezena zpět do nemocnice. V úterý upadla do bezvědomí. Ve středu si sestry pro ní přijely, ale lékaři ji nevydali. Když s ní sestry mluvily, zdálo se, že vnímá, ale nemluvila. Ve čtvrtek 10. dubna 1969 v pět hodin ráno si ji Pán povolal k sobě. Pomazání nemocných přijala před prvním odjezdem do nemocnice.

Pohřeb se konal v neděli ve 14 hodin. Byl slavný, mše svatá v bílé barvě. Na poslední cestě ji doprovodilo 22 kněží, mezi nimi mnozí, kterým pomohla k oltáři. Pohřební obřady vykonali otcové dominikáni. Řeč na rozloučenou u hrobu pronesl její duchovní syn P. František Švercl a po něm profesor dr. Zlámal z olomoucké teologické fakulty.

Inženýr Jaroslav Pinkava věnoval v Pánu zesnulé sestře Evě tuto báseň:

Příloha č. 47. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Evy Marie Nejezové (18. 4. 1912–10. 4. 1969). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1966–1979 [strojopis].

Zas nastává nám jarní doba,
zas v květech bude Jesenec,
k tobě však bělostní andělé
již z ráje spějí na věnec.

Tys byla učená a moudrá,
Tys byla vskutku doktor věd,
Ty poznala jsi nemoc světa
a kde je jeho zhoubný jed –

Po velkém pátku utrpení,
po slavné chvíli vzkříšení
Ti přes pláč lidu pěji píseň
tohoto světa poslední –

Odpočívejte v pokoji!

A potom s mužnou energií
přes malicherné intriky
jsi nízkým sobcům ukázala
svůj příklad lásky veliký!

Tys byla jednou z oněch duší,
kterých je kolem málo již,
co pro jiné se obětují
a pomáhají nésti KRÍŽ ...

Již jarní vánek k prahům věčným
nese přes svěží vlasti luh
Tvá slova: „I když všechno ztratím,
kéž zůstane mi BŮH!“

Příloha č. 48. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Evy Marie Nejezové (18. 4. 1912–10. 4. 1969) – pokračování. *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně, Nekrology 1966–1979* [strojopis].

S. M. FIDELIS Marie DOBIÁŠOVÁ

+ 24. 8. 2000

Narodila se 10. května 1911 v Pístovicích u Vyškova. Po získání základního vzdělání v rodišti a ve Vyškově absolvovala odbornou školu pro ženská povolání u našich sester ve Vyškově. Ve studiích pokračovala na našem ústavě pro učitelky domácích nauk v Olomouci-Řepčíně.

Po krátkém pobytu u rodičů se vrátila 2. února 1933 do Řepčína s prosbou o přijetí do kongregace. Zarmoucený tatínek si pro ni přijel, aby se vrátila domů, ale s pláčem odjel s nepořízenou.

Obláčku měla 27. srpna 1933, první profes 28. srpna 1934 a doživotně se zasvětila Pánu 25. srpna 1940.

Její řeholní jméno se stalo programem jejího života. Po vzoru Matky Boží byla opravdu věrná – věrná Bohu, věrná svým řeholním závazkům, oddaná svým představeným a službě spolusestrám.

Po noviciátě byla asignovaná do Košic jako učitelka. Když z Košic byly sestry vykázány, učila vaření v Šilperku a v Litovli, později v Klimkovicích. Po zabrání kláštera státní mocí v roce 1952 musela se stěhovat s celým konventem sester důchodkyň do mateřince sester františkánek v Opavě. Po pěti letech musely naše sestry* Opavu opustit, ~~neboť se nezúčastnily voleb~~. Sestra Fidelis byla představenými poslána do státního domova důchodců v Hodoníně, kde pracovalo několik našich sester, ona jako kuchařka. V jednom období tam zastávala službu převorky. Z NARIŽENÍ ÚŘADU

V roce 1969 byly všechny sestry generální představenou z Hodonína odvolány pro potřeby domů, kde byly naše sestry. Po dalších necelých pět let byl působištěm sestry Fidelis domov důchodců v Jesenci, kde byla zaměstnaná opět jako kuchařka a sestrám sloužila jako převorka.

K 5. únoru 1974 zrušila generální správa kongregace jesenecký konvent a sestra Fidelis byla určena do Broumova. Tam byla jen krátkou dobu, neboť na jaře téhož roku byla poslána do Křtin do naší zotavovny při faře, kterou vybudovaly naše sestry z hospodářské budovy, aby jako kuchařka vařila pro četné dělníky, kteří pracovali na opravách poutního chrámu. Tam osvědčovala velkou obětavost. Pan farář P. Tomáš Prnka ji pak po léta s vděčností navštěvoval a byl i hlavním celebrantem zádušní mše svaté. Pracovala tam přes dva roky, pak se vrátila do Broumova.

Když nám byl vrácen klášter v Bojkovicích, přestěhovala se tam s ostatními broumovskými sestrami 5. listopadu 1990. Několik let ještě střídala sestry ve službě vrátné a především se mnoho modlila.

Různé bolesti, obtíže stáří a vážné srdeční slabosti snášela trpělivě v důvěře, jak sama napsala ve svém životopisu, že „po tomto putování světem se odebere do krásné věčnosti.“

I my v to věříme, neboť celý její život se dá charakterizovat dvěma slovy: „Oběť z lásky.“ Hybnou silou jejího duchovního života byla **láska**, podle vzoru svaté Terezičky. K ní se po celý život s důvěrou obracela a četbou „Dějin duše“ se povzbuzovala. Její láska obsáhla všechny, ale zvláštní lásku projevovala mladým sestram, ve kterých viděla budoucnost kongregace.

Poslední léta prodlévala dlouhé hodiny před svatostánkem, i když jí chůze do kaple dělala obtíže pro závratě a srdeční slabost. Několik dní před smrtí jí sestra přivázela vozíčkem na mši svatou. Tak tomu bylo i v den její smrti. S Pánem života a smrti, kterého v posledních dnech často prosila, aby si ji vzal k sobě, se setkala 24. srpna 2000 po poledni.

Pohřební mši svatou koncebrovali tři kněží. Přijeli bratr zemřelé, další příbuzní a zástupkyně sester z našich domů.

Drahá sestro, přejeme Vám plné prožívání věčné Krásy a odpočívajte v pokoji!

Příloha č. 49. Nekrolog převorky jeseneckého konventu Fidelis Marie Dobiášové (10. 5. 1911–24. 8. 2000). *Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně*, Nekrology 1991–neuzavřeno [strojepis].